

MAGYAR GALLUP INTÉZET

BUDAPEST, FŐ TÉR 1. ZICHY KASTÉLY

Zárójelentés (részletek)

A Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány:

***Dobbantó szakiskolai program 2009/2010-es tanévében támogatott (SNI) fiatalok iskolai és
munkaerő-piaci pályakövetéses vizsgálatára.***

Készítette:

**Magyar Gallup Intézet Kft.
1033 Budapest, Fő tér 1.**

Budapest, 2011. augusztus 31.

I. Kutatás keretei

I.1.Feladat rövid értelmezése

A **Magyar Gallup Intézet** megbízást kapott a **Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért** Közalapítvány projektjének hatásvizsgálatára, mely tervezett vizsgálat elsősorban a Dobbantó Programban a 2009/2010 tanévben beiskolázott dobbantós diákok további pályafutását volt hivatott nyomon kísérni.

A megvalósulás időszaka: 2010. november 1. – 2011. augusztus 31.

A szakmai megvalósítást a Magyar Gallup Intézet önálló céges formában, saját szakértőivel és országos kérdezői hálózatával végezte. Szakértői az Oktatási Hivatal országos listáján, az Educatio Kht. módszertani szakértői adatbázisában is megtalálhatóak.

A pályakövetéses vizsgálat célja:

- A Dobbantó osztályokba beiskolázott diákokról a pályázat kiírásában megfogalmazott vizsgálandó kérdésekre, feladatokra a lehető legárnyaltabb képet adni, a különböző módszerekkel kapott eredmények alapján.
- A tanulói életpályát befolyásoló, támogató és akadályozó tényezők: módszerek, eljárások, körülmények (tanulási környezet, iskolai szervezeti kultúra) és kapcsolatok (pedagógusokkal, társakkal, családdal) feltérképezése, tanulókra gyakorolt hatásuk elemzése.
- A tanulói életpálya közel egy éves követése alapján a tanulói nyomon követési rendszer fejlesztéséhez módszertani gyűjtemény összeállítása.

A pályakövetéses vizsgálat közvetett célja:

- Iskolai felhasználás tanulói pályafutás kíséréséhez A pályakövetés hatékony és a gyakorlatban alkalmazható módszereinek és eszközeinek kidolgozása és kipróbálása.

Célcsoport:

- 15 intézmény összes 2009/2010 tanév dobbantós tanulója

Másodlagos célcsoport:

- Tanulókkal foglalkozó pedagógusok: gyermekvédelmi felelősök, jelenlegi osztályfőnökök, dobbantós team vezetők, intézményvezetők. Iskolai kortárs közösség reprezentatív csoportja.

I.2. A vizsgálatban részt vevő – a 2009/2010-es tanévében Dobbantó Programos – fiatalok vizsgálati mintájának kialakulása

A pályázati kiírás mellékletében a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány 191 dobbantós végzett diák nyomon követését kérte. A vizsgálat megkezdésekor a team vezetők által megküldött tanulói listákon összesen 209 fő szerepelt. A 18 fő különbözetet azok a tanulók okozták, akik a 2009/2010-es tanévben felvételt nyertek valamelyik dobbantós osztályba, de azt nem végezték el, tanév közben kimaradtak.

Az adatbázisban található postai címekre tértivevényes levél formájában megküldtük a szülői és tanulói tájékoztató levelet, melyben az első találkozás időpontját is feltüntettük.

Kimenő tértivevényes levelek száma: 205

Átvett levelek száma: 176

Nem vették át, vagy visszajött levelek száma: 15

Tértivevény postai visszaigazolását nem kaptuk meg: 14 esetben. Ezek közül a tanulók közül később 6 főt sikerült bevonni a vizsgálatba.

A későbbi vizsgálat folyamán arra törekedtünk, hogy a végzett 191 főről feltétlenül szerezzünk információkat. Ebben a team vezetők is segítségünkre voltak. Az alábbi táblázat második oszlopa jelöli az iskolákból visszaérkezett tanulói létszámot (209). A harmadik oszlop, a dobbantós osztályban végzett tanulókat (191). A negyedik oszlop a kutatási részvételt vállaló fiatalok számát jelöli (141), mely egyben az összesítése a „tanul”, „dolgozik”, „nem tanul, nem dolgozik” oszlopoknak. Az utolsó oszlopban láthatóak azok az információk, melyeket a kutatást nem vállaló tanulókról kaptunk. Ezek többsége a harmadik és negyedik oszlop különbségét magyarázza. Néhány esetben (pl. 06-os intézmény) olyan tanulókról is kaptunk információt, akik a tanév folyamán maradtak ki. Természetesen az ilyen információkat is leírtuk az utolsó oszlopba.

Fontos megjegyezni, hogy a kutatásban részt nem vevő fiatalok között is vannak olyanok, akik tanulnak, dolgoznak, vagy nem dolgoznak és nem is tanulnak. Ennek megfelelően a kutatást vállaló „közoktatásban lévő”, „lemorzsolódott” és „munkavállaló” fiatalok szám arányának intézményi összehasonlítása nem reális, így arra vonatkozó következtetéseket nem lehet levonni.

Dobbantós iskola kódszáma	Iskola által megadott létszám	2009/2010 tanévet befejező Dobbantós létszám	Kutatásba bekapcsolódott (fő)	Kutatásba bekapcsolódott volt dobbantós tanulók státusz szerint részletezve (fő)			Egyéb információk azokról, akik nem kívántak csatlakozni a kutatáshoz
				tanul ¹ (fő)	dolgozik (fő)	nem tanul, nem dolgozik (fő)	
01	14	14	10	10			<ul style="list-style-type: none"> ○ 2 fő tanul ○ 2 főről nincs információ, már nem tankötelesek
02	15	12	8	7		1	<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő tanul ○ 3 főről nincs információ, már nem tankötelesek
03	13	12	9	9			<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő vidékre költözött, a szülők már nem tudják vállalni az intézménybe való beszállítást ○ 1 fő szakiskolás ○ 1 fő nagyon beteg
04	13	13	8	7	1		<ul style="list-style-type: none"> ○ 3 fő munkanélküli (ebből kettő élettársi kapcsolatot létesített) ○ 2 főt egyáltalán nem értünk el, már nem tankötelesek
05	14	14	9	7	2		<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő teljesen elzárkózott a kutatástól ○ 1 tanuló illegálisan Svédországba menekült ○ 1 fiú tanul és dolgozik is. ○ 2 főről semmit nem tudunk, már nem tankötelesek

¹ Ide soroltuk azt a két tanulót is, aki volt dobbantós intézményében vesz részt felnőttoktatásban.

06	22	15	12	11	1	<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő elzárkózott a kutatástól ○ 2 fő családi okok miatt nem tanul tovább ○ 2 fő börtönben van ○ 1 fő ismeretlen helyre költözött ○ 1 fő tanfolyamra jár ○ 3 főt egyáltalán nem értünk el.
07	10	10	7	7		<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 tanuló vidéken él, ott tanul ○ 1 tanuló nyelvi nehézségek miatt nem csatlakozott, egy kéttannyelvű iskolában tanul ○ 1 fiú OKJ tanfolyam elvégzése után, külföldre készül dolgozni
08	12	12	8	8		<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő teljesen elzárkózott a kutatástól ○ 1 tanuló nyelvi nehézségek miatt kimaradt a vizsgálatból ○ 1 lány élettársi kapcsolatot létesített, nem dolgozik ○ 1 főt egyáltalán nem értünk el, már nem tanköteles
09	15	14	10	10		4 fő nem vállalta a részvételt, ebből 3 fő már nem tanköteles
10	15	14	13	9	4	<ul style="list-style-type: none"> ○ 1 fő külföldön tartózkodik
11	13	13	7	7		<ul style="list-style-type: none"> ○ 2 fő teljesen elzárkózott ○ 2 fő nem jár iskolába, az egyik nagyon zűrés családi háttérrel rendelkezik ○ 1 tanuló külföldre költözött

							○ 1 fő zárt intézetben van drogelvón
12	14	11	9	8		1	2 fő nem vállalta a részvételt, már nem tankötelesek
13	15	13	12	10	1	1	1 fő nem vállalta a részvételt, már nem tanköteles
14	9	9	9	9			
15	15	15	10	8	1	1	5 fő nem vállalta a részvételt, ebből 4 fő már nem tanköteles
	209	191	141	127	6	8	

A program kezdetekor az intézmények vezetőit és team vezetőket is tájékoztattuk a kutatás rájuk vonatkozó részeiről. Az első – diákokkal történő – találkozás megszervezését a team vezetők is segítették, a meghívást szóban is megerősítették.

A tanulói első találkozásokra 2010. december 15. és 2011. január 15. között került sor. Az intézményekben a team vezetők mellett a Gallup Intézet instruktorai is várták a tanulókat. A jelenlévő tanulókkal felvettük az adatlapokat, valamint szóban is felvázoltuk a kutatás menetét.

A korábban összeállított adatbázist a kitöltött adatlapoknak megfelelően frissítettük.

Azokat a tanulókat, akik nem jelentek meg az első találkozáson, az előző tanév naplóadatainak megfelelő telefonszámokon próbáltuk meg utolérni. Néhány esetben szülőkkel, testvérekkel, vagy az érintettekkel sikerült kontaktust teremtenünk.

Az első találkozás után 126 fő vállalta írásban a vizsgálatban való részvételt. (114 közoktatás, 5 dolgozó, 7 nem dolgozik, nem tanul). Végleges elutasítást 4 esetben kaptunk. 15 tanulót későbbi telefonos eléréssel sikerült bevonni. Így alakult ki a végleges minta, mely 141 2009/2010-es tanévben végzett dobantós fiatalból állt. (127 közoktatásban lévő, 6 dolgozó, 8 nem dolgozó és nem tanuló)

A 8 hónapig tartó kutatást a fiatalok 87%-a vitte végig.

	Vizsgálatra felkért	Első kérdőívet kitöltötte	Sms kérdésbe bevont	Sms kérdésben végig részt vett	Záró kérdőívet kitöltötte
dobantós fiatal	205	141	127	109	111
Kontroll csoportos fiatal	65	62	64	56	54

I.3 Vizsgálat ideje, szakaszai

Adatgyűjtés fókusza	Adatgyűjtés módszere	Adatgyűjtés időszaka	Résztevők köre								Minta nagysága
			2009/10 év dobbantós tanulói – továbbtanulók	Jelenlegi osztály- társak kontroll csoportja	2009/10 év dobban- tós tanulói – munka- vállalók	2009/10 év dobban- tós tanulói – nincs munkája	Dobban- tós iskola vezetői	Dobban- tós team vezetők	2009/10 év dobban- tós tanulók osztály- főnökei	jelenlegi intézmény gyermek- védelmi felelősei	
Tanulói hatásvizsgálat: (integrációjuk tanulmányi területen)	Adatfelvételi lap	2010. november vége	X								127fő
	Személyes kérdés	2011. február - március	X								Közsoktatásban lévők: 127 fő
	Élmény- mintavételezé- si módszer (ESM vizsgálat)	2011. február- 2011.június	X	X							Közsoktatásban lévők 127+64 fő
	Önkitöltős kérdőív	2011. február		X							kontroll csoport 62 fő
Iskolaszervezet hatásvizsgálat (folyamatok befolyásoló hatása a tanulói integrációban)	Célzott interjú	2011. május - június					X				13 fő (1 igazgató nem vállalta, egy sikertelen időpont egyeztetés)
	Telefonos kérdőív	2011. február - március							X		62 osztályfőnök 123 tanulóra

Adatgyűjtés fókusza	Adatgyűjtés módszere	Adatgyűjtés időszaka	Résztevők köre								Minta nagysága
			2009/10 év dobantós tanulói – továbbtanulók	Jelenlegi osztálytársak kontroll csoportja	2009/10 év dobantós tanulói – munkavállalók	2009/10 év dobantós tanulói – nincs munkája	Dobantós iskola vezetői	Dobantós team vezetők	2009/10 év dobantós tanulók osztályfőnökei	jelenlegi intézmény gyermekvédelmi felelősei	
											vonatkozóan
	Csoportos interjú	2011.június		X							1 tanulói 9 fővel,
	Személyes kérdezés	2011. május - június								X	14 kérdőív
Tanulmányi helytállás	ESM vizsgálat	2011 február-2011.június	X								Közoktatásban lévők 127+65 fő
	Személyes kérdőív (kontroll kérdésekkel)	2011. május vége	X	X							Közoktatásban lévők: 111+54 fő
	Számszerű adatok gyűjtése (hiányzás, osztályzat)	2011. február 2011. június	X								108 tanulóról érkezett adat (team vezetők segítségével)
Kisodródott, vagy tovább nem tanuló tanulók életútja	Adatfelvételi lap	2010.november vége			X	X					Teljeskörű 6+8 fő

Adatgyűjtés fókusza	Adatgyűjtés módszere	Adatgyűjtés időszaka	Résztevők köre								Minta nagysága
			2009/10 év dobbantós tanulói – továbbtanulók	Jelenlegi osztály- társak kontroll csoportja	2009/10 év dobban- tós tanulói – munka- vállalók	2009/10 év dobban- tós tanulói – nincs munkája	Dobban- tós iskola vezetői	Dobban- tós team vezetők	2009/10 év dobban- tós tanulók osztály- főnökei	jelenlegi intézmény gyermek- védelmi felelősei	
(Befolyásoló tényezők különös tekintettel az életpálya modulokra, Befogadó környezet hatása)	Személyes kérdezés	2010. december – február			X	X					6+8 fő
Intézményi folyamatok	Dokumentum elemzés	2010 november-2011 január									14 pedagógiai program, korábbi monitoring jelentések, Dobbantó Program Konceptiója
Kutatás eredményessége	Konzultáció	Részjelentések et követően						X			4 alkalom a program vezetőségével, munka kezdetekor dobbantós team vezetőikkel

I.4 Ajánlat tételben vállalt mintanagyság és vizsgálati módszertől való eltérés, és annak okai

1. Tanulói minta nagysága: lásd „A vizsgálatban részt vevő – 2009/2010-es tanévben Dobbantó Programos fiatalok vizsgálati mintájának kialakulása” résznel

2. Kontroll csoport mintája változása

A vizsgálatban a célcsoport tanulmányi helytállásának vizsgálatához kontroll csoport bevonását terveztük, melyben az intézményi folyamatokat osztálytársi szemmel is látni akartuk. Az osztálytársi köröket az egyéni kérdőívek eredményeitől függően és nagyságban terveztük fókusz csoportban meginterjúvolni.

A célcsoport nagyságának alakulása lehetővé tette, hogy a legtöbb volt dobbantós fiatal magába foglaló osztályokban azonos létszámú fiatal vonjunk be az ESM vizsgálati módszeres kérdezésbe. Így az adott kortárs-csoport jövőképéről, szubjektív életminőségéről is képet alkothattunk. Az így bevont – a tervezettnél nagyobb – létszámú kontroll csoport fiataljai az sms kérdéseken keresztül a tanulói integrációra és iskolai folyamatokra is válaszokkal segítették a kutatást.

A kontroll-csoportban lévő fiatalok – a tervezettől eltérően – a kutatás félidejében önkéntes kérdőívben adtak választ a három vizsgált területre.

Mivel a kontroll csoportban kétféle módszerrel is kérdezett tanulók száma megnövekedett, így fókusz csoportos interjúra egy esetben került sor.

A tanév végi záró kérdőívet a kontroll csoportos fiatalokkal is felvettük.

3. Kérdőíve felvételének módjában történt eltérés

A 2009/10-es tanévben végzett Dobbantós fiatalok megkérdezése minden esetben személyes kérdezéssel történt. A záró kérdőív önkéntesre tervezett formáját a jobb érthetőség, személyesség fontossága miatt kérdezőbiztosok segítségével vettük fel.

A tanulók jelenlegi osztályfőnökeit telefonon kerestük meg. A tervezetben ezt az osztályfőnöki minta 50%-ra vállaltuk, de úgy véltük, fontos, hogy az egyes tanulókra vonatkozó tapasztalatokat bővebben is kifejtessék az osztályfőnökök². Ugyanakkor a kérdés időpont egyeztetése lényegesen egyszerűbb volt telefonos úton. Ennek is köszönhető, hogy 123 tanuló osztályfőnökét sikerült eredményesen megkeresni.

Az intézményi folyamatok vizsgálatához a tervezett önkéntes kérdőív helyett személyes kérdezéssel kerestük meg az intézményi gyermekvédelmi felelősöket, lehetőséget tudtunk biztosítani arra, hogy tapasztalataikat korlátozás nélkül elmondhassák³.

4. Menet közben kisodródott fiatalokra vonatkozó információ nem érkezett a megrendelőtől vizsgálat folyamán.

² Tapasztalatok leírása a mellékletben

³ Véleményük tartalma az intézményi tapasztalatok leírásánál olvasható

I.5 Megkérdezettek köre

2009/2010-es tanévben Dobbantó Programos fiatalok

Az intézményektől beérkezett tanulói adatok alapján a vizsgálat kezdetekor a tanulói létszámot tekintve az egyes intézményekből megközelítően hasonló arányban kerültek be a tanulók a mintába.

A vizsgálat megkezdésekor (209 fő) a nemek közötti megoszlás fiú 73,2%, lány 26,8% volt. Ez az arány lényegesen a 127 tanuló esetében sem változott.

A nemek közötti aránytalan megoszlási minta miatt nem tartottuk relevánsnak a fiú-lány összehasonlítást.

A volt dobbantós tanulók jelenlegi helyzetének egyik jellemzője, hogy mivel foglalkozik, mivel tölti mindennapjait. Ennek alakulását a dobbantós évfolyamot elvégzett 191 tanulóra vonatkoztatva az alábbi táblázat mutatja.

Közoktatási intézményben tanul ⁴	127 fő	66,5%
Dolgozik	6 fő	3,2%
Nem dolgozik, nem tanul	8 fő	4,2%
Nem válaszolt, vagy nem elérhető	50 fő	26,1%
Összesen	191 fő	100%

A részvételi nyilatkozat alapján a kutatásba bevont fiatalok aránya:

Közoktatási intézményben tanul	127 fő	90,1%
Dolgozik	6 fő	4,2%
Nem dolgozik, nem tanul	8 fő	5,7%
Összesen	141 fő	100%

Az első beérkezett adatok (209 fő) alapján a vizsgálat megkezdésekor a fiatalok életkori megoszlását vizsgáltuk. A négy csoport megközelítően azonos számú tanulót tartalmazott (209 főre vonatkoztatva). A legfiatalabban 15-16 évesek (50 fő) a második csoportba a 17 évesek tartoznak (53 fő), a harmadik csoportot a 18 évesek alkotják (53 fő), míg a negyedik csoportba a 19-26 éveseket soroltuk (53 fő).

A kutatásban részt vállaló közoktatásban tanuló volt dobbantós fiataloknál ez a mutató a következőképpen alakult.

15 – 16 éves	36	28,4%
17 éves	41	32,2%
18 éves	32	25,2%
19 – 26 éves	18	14,2%
Összesen	127 fő	100%

⁴ Ide soroltuk azt a két tanulót is, aki volt dobbantós intézményében vesz részt felnőttoktatásban.

A mintában szereplő volt dobbantós tanulók lakóhelyét tekintve a következő adatokat kaptuk.

Budapest	24 fő	19%
megyei jogú város	28 fő	22%
egyéb város	23 fő	18%
község/tanya	52 fő	41%
Összesen	127 fő	100%

Azt mondhatjuk, hogy a vizsgálatba bevont közoktatásban lévő tanulók több mint a fele (59%) városlakó, és községben vagy tanyán 41 százalékuk lakik.

Az iskolai végzettséget tekintve két nagy csoportot különböztettünk meg. Befejezett 8 általános iskolai végzettsége volt a programba lépéskor 174 fiatalnak, és 35 fiatal nem fejezte be az általános iskolát a program kezdetekor.

Részvételi nyilatkozat alapján a kutatásba bevont volt dobbantós fiataloknál ez a mutató a az alábbi táblázatnak megfelelően alakult.

Dobbantóba lépéskor befejezett 8 általános iskolai végzettsége volt	122 fő	86,5%
Dobbantóba lépéskor nem fejezte be a 8 általánost	19 fő	13,5%
Összesen	141 fő	100%

Kontroll csoport tanulói

A kontroll csoportba tartozó fiatalok kiválasztása a mintába került osztályokból véletlenszerűen történt. Az iskola által megküldött osztálynévsorból – terveink szerint – minden ötödik fiataalt kértünk fel a vizsgálati részvételre az általunk meghatározott mintanagyság eléréséig. A kiválasztott tanulói névsort az osztályfőnökökkel – néhol team vezetőikkel – egyeztettük. Ennek megfelelően kikerültek a mintából azok a tanulók, akiket szellemi, vagy testi állapotuk miatt nem javasolt az sms kérésre osztályfőnökük. Helyettük belépő tanulókat a pedagógusok javasolták.

A minta kiválasztásánál ügyeltünk a nemek szerinti megoszlásra is. Fontos volt, hogy a kontroll csoport fiú lány megoszlása hasonló legyen a dobbantós fiatalokéhoz.

Kontroll csoportot azokban az osztályokban vizsgálunk, ahol 2, vagy annál több volt Dobbantós fiatal tanul. Az osztályok meghatározásánál figyelembe vett szempontok:

- volt dobbantós tanulók létszáma;
- a kiválasztott intézmények között legyen EGYMI és hagyományos szakközépiskola, szakiskolai forma;
- a mintában körülbelül azonos arányban forduljon elő kistelepülési és nagyvárosi intézmény;
- az intézmények földrajzi területi megoszlása lehetőleg fedje le az országot;
- korábbi monitoring jelentésekből befogadó intézménynek vélhető, valamint kevésbé inkluzív intézményként működő iskola is legyen.

E szempontoknak megfelelően a következő intézményekben vizsgálunk kontroll csoportot:

Intézmény	Egy osztályba járó dobantós létszám	Kontroll létszám	Földrajzi elhelyezkedés	Egyéb
"Esély Pedagógiai Központ" Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó	4+4	8/7 ⁵	Békéscsaba	
Budai-Városcsúcs Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	3	8	Pécs	
Tolna Megyei Önkormányzat Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Göllősz Viktor Tagintézménye	6	8	Iregszemcse	
Kiskunfélegyházi Szakképző Intézmény és Kollégium Kossuth Lajos Középiskolája és Szakiskolája	2+2	6+6	Kiskunfélegyháza	Két osztályban
Harruckern János Gimnázium, Szakképző Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, EGYMI és Kollégium	7	8/7 ⁶	Gyula - Szabadkígyós	
Esély Kövessi Erzsébet Szakképző Iskola	2+2	2+2	Budapest	Két osztályban
Szász Márton Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és EGYMI	7	8	Tapolca	
Öveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola	3	8	Budapest	

A kutatásban részt vállaló kérdőívet kitöltő kontroll csoportos fiatalok életkori megoszlása

	dobantós fiatalok		Kontroll csoportos fiatalok	
15 – 16 éves	36 fő	28,4%	28 fő	45%
17 éves	41 fő	32,2%	13 fő	21%
18 éves	32 fő	25,2%	12 fő	19%
19 – 26 éves	18 fő	14,2%	9 fő	15%
Összesen	127 fő	100%	62 fő	100%

⁵ Sms kérdésbe bevonva 8 fő, kérdőívet kitöltött 7 fő

⁶ Sms kérdésbe bevonva 8 fő, kérdőívet kitöltött 7 fő

A mintában szereplő kontroll csoportos tanulók lakóhelyét tekintve a következő adatokat kaptuk.

	dobbantós fiatalok		Kontroll csoportos fiatalok	
Budapest	24 fő	19%	5 fő	8%
megyei jogú város	28 fő	22%	9 fő	14,5%
egyéb város	23 fő	18%	19 fő	30,5%
község/tanya	52 fő	41%	29 fő	47%
Összesen	127 fő	100%	62 fő	100%

A kutatásban részt vállaló kérdőívet kitöltő kontroll csoportos fiatalok intézményi specifikum szerinti megoszlása:

SNI Profil	42 fő	67%
Nem SNI Profil	20 fő	33%
Összesen	62 fő	100%

A kontroll csoportba bevont fiatalok 54,8%-a (34 fő) jelezte a kérdőíven, hogy vannak, illetve voltak korábban tanulmányi gondjai. A következő területekre nevesítették azt:

Tanulmányi gond megnevezése	Említések száma
Évismétlés (hetedikben buktam, kétszer jártam az ötödiket, matekból megbuktam, stb)	9
Szövegértés, helyesírás	7
Probléma a matematikával (számolás, szorzás, törtek, nem értem a matekot,)	4
Megfogalmazott SNI probléma (diszlexia, enyhe autizmus, betűkihagyás, stb)	3
Tanulási nehézség (lassan írok, beszélek; nehezen tanulok, sok a tanulnivaló,)	3
Magatartás, szorgalom (rossz voltam az órán, mindenhol kirúgtak, kevés a szorgalmam)	3
Az általános iskolában voltak, de már nincsenek...	3
Tantárgyi felmentés (matematika,)	2

Az ESM vizsgálatba bevont kontroll csoportos (64 fő) kortárs fiatalok azonos kérdéskörű sms⁷-ben megküldött kérdőívekre válaszoltak, mint volt dobbantós osztálytársaik. A kontroll csoport fiataljai a vizsgálatba lépéskor kérdezői segítségnyújtással kérdőívet töltöttek ki (62 fő), melynek kérdései a három nagy vizsgálandó területre vonatkoztak. (integráció, iskolai hatások, tanulmányi helytállás.

A program zárásakor személyes kérdezéssel felvett kérdőívben (54 fő) adtak választ a dobbantós fiatalok kérdőívével azonos kérdésekre.

⁷ Az sms forgalmazáshoz a Gallup által biztosított telefonkészüléket és feltöltött mobil kártyát használták a fiatalok. A készüléket a vizsgálat lezárta után megtarthatták a résztvevők.

Fókusz csoportos interjút egy intézmény fiataljaival (9 fő) készítettünk. Ehhez azt az egyetlen intézményt választottuk, ahol valamennyi végzett dobbantós fiatal részt vett a kutatásban. (Kiskunfélegyháza Kossuth)

Dobbantós fiatalok jelenlegi osztályfőnökei

A tanulói kérdőívek kontrollálásához tanulókra és intézményi folyamatokra vonatkozó osztályfőnöki megkérdezést terveztünk. Az osztályfőnökök személyére az első adatlap felvételekor kérdeztünk rá. A tanulók többsége ismerte osztályfőnökének nevét, így lehetővé vált telefonos megkeresésük. A hiányosan kitöltött adatlapok esetén felvettük a kapcsolatot az intézményekkel, hogy kiderítsük az osztályfőnök személyét. 2 tanuló időközben iskolát módosított, osztályfőnöke elérhetetlen volt, két tanuló osztályfőnöke nem vállalta a vizsgálati részvételt. Így a vizsgálat során 62 osztályfőnök 123 tanulóra vonatkoztatott válaszait dolgoztuk fel.

Dobbantós iskolák intézményének vezetői

Az iskolai hatások vizsgálatához elengedhetetlen az intézményi folyamatok vizsgálata. A dokumentum elemzésekből következtetett helyzetállapokra igazgatói interjúkban kérdeztünk rá. Ez segítette kialakítani azt a képet, amely a dobbantós osztály indítását felvállaló intézmények sajátja.

Az igazgatói interjúkra az intézményekben, előzetesen egyeztetett időpontban került sor. Valamennyi interjút a Magyar Gallup Intézettel állandó kapcsolatban lévő közoktatási szakértő készítette.

Az interjút 13 igazgató vállalta. Békéscsabán a már megbeszél, előzetesen többször egyeztetett időpontban az igazgató nem fogadta tanácsadónkat, míg Nyírbátorban az évvégi feladatok, és átszervezési gondok miatt nem sikerült az egyeztetés.

Dobbantós intézmények gyermekvédelmi felelősei

A vizsgálat tervezésekor úgy gondoltuk, hogy a dobbantós osztályból kikerült fiatalok intézményi figyelemmel kísérése az iskolai gyermekvédelmi felelős hatáskörébe tartozik. Ezt szem előtt tartva személyes kérdezéssel kerestük meg 14 intézmény gyermekvédelmi felelősét. (Nyírbátorban objektív okok miatt nem sikerült a kérdezés.) Mivel őket is szakértőink keresték meg, így lehetőségük volt a kérdőíves válaszokon túl fontos helyi sajátosságok elmondására is.

Dobbantós team vezetőik

A kutatás első lépéseként csoportos megbeszélésen találkoztunk a dobbantós team vezetőikkel. Tájékoztattuk őket a vizsgálat menetéről, egyben – tiszteletdíj ellenében – segítségüket kértük a munkában. Valamennyien készségesen vállalták azt.

A fiatalok találkozóinak szervezésében, adatok gyűjtésében (hiányzás, osztályzat), időpont egyeztetésben, tanulói felkutatásban kaptunk tőlük segítséget.

A vizsgálat alatt email és telefonkapcsolatban voltunk a team vezetőikkel, folyamatosan tartottuk velük a kapcsolatot.

I.6 Kutatás módszertana, eszközök

A Dobbantó Programban az elmúlt tanévben egyéni fejlesztésen alapuló képzésben vettek részt a tanulók. Az egyéni figyelem, a sokféle kimeneti lehetőség segítette fejlődésüket, célképzésüket, motiváltságukat. Ennek következménye, a továbbhaladás sokszínűsége.

A tanulók korábbi életútja indokolta az egyéni fejlesztés fontosságát. A nyomon követésnél is az egyéni fontosságot igyekeztünk éreztetni, hangsúlyozni. A vizsgált minta számossága miatt olyan személyre szóló eszköz használatát is bevontuk, mely az életkori sajátosságokat is figyelembe véve motiváló hatású.

Így vált lehetővé, hogy a vizsgálatba bevont fiatalok 87%-a végig kitartott a 8 hónapos munkában.

Élmény Mintavételezési Módszer (ESM)

Az ESM az *Experience Sampling Method* angol kifejezés rövidítése, és nagyon leegyszerűsítve a társadalomtudományi és pszichológiai vizsgálatok olyan módszerét jelenti, ami nem a kialakult véleményeket rögzíti, és nem is életszerűtlen helyzetekben figyeli meg az alanyok reakcióit, hanem az éppen aktuális tapasztalatra, a pillanatnyi tevékenységre, és az ahhoz kapcsolódó kognitív és emocionális reakciókra kíváncsi.

A módszer lényege az, hogy a mérési időszakon belül (2011. február. – 2011. június 10.) jellemzően megadott algoritmus szerint ismétlődően, egy elektronikus szerkezet segítségével (ez jelen vizsgálat során mobiltelefon) a vizsgált személy random időben jelzést kap, amikor ki kell töltenie egy két percnél több időt nem igénylő kérdőívet. Az ESM jelzés után a tanulónak válaszolnia kell olyan adott kérdésekre, amelyekkel számot ad akkori gondolatairól, érzéseiről, tevékenységéről. Az ESM-vizsgálat híd a precíz kérdőíves felmérés és a környezettanulmány között.

Ha elfogadjuk, hogy az életpálya alakulásában a környezeti tényezők jelentős szerepet játszanak, akkor ennek az aspektusnak a vizsgálatát előtérbe kell helyeznünk az életpálya támogatására és követésére irányuló erőfeszítések eredményességének értékelésekor.

A felmérésre a délutáni órákban került sor, a diákokkal előre egyeztetett időpontban (6 és 7 óra között). A rendszer véletlenszerűen osztotta ki az adott heti felmérésben részt vevő tagok számára a háromféle kérdőív (A-B-C) egyikét, majd a megadott időtartományon belül véletlenszerűen elosztva kezdte meg az SMS kérdőívek első kérdésének kiküldését. A kérdések mindegyikére egyetlen számértékkel kellett válaszolni és erre negyed óra állt a diákok rendelkezésére. Ha ezen időn belül értékelhető válasz nem érkezett, a rendszer megismételte az első kérdést – legfeljebb három alkalommal. Sikeres válasz esetén a következő kérdés került kiküldésre. Az utolsó kérdés megválaszolása után a rendszer megköszönte a diák részvételét az aznapi felmérésben.

Az ESM módszert alkalmaztuk a Dobbantó Programból képzésbe bekerült tanulók, valamint kortárs kontroll csoportjuk életpálya alakulásának és életminőségét befolyásoló tényezőinek vizsgálatára, kiegészítve a három nagy vizsgálandó területre értelmezett válaszokkal.

Statisztikai adatok a dobbantós tanulókra vonatkozóan

Összes kiküldött sms-ek száma:	18902 db
Ebből értékelhető válasz sms-ek száma:	16739 db
Kezdeményezett SMS láncok száma	3698 db
Ebből sikeresen lezárt lánc	2638 db

SMS lánc szinten összesített válaszadási arány	71%	
Hét napjaira vetített válaszadási arány		
hétfő	69%	
szerda	73%	
péntek	71%	
Válaszadási arány havi bontásban		
február	73%	
március	78%	
április	70%	
május	70%	
június	68%	
Válaszadási arány intézményi bontásban	2011. április	2011. június
01	71%	63%
02	73%	73%
03	78%	70%
04	77%	74%
05	43%	40%
06	60%	62%
07	77%	69%
08	64%	58%
09	65%	66%
10	80%	81%
11	68%	65%
12	89%	92%
13	84%	82%
14	74%	84%
15	86%	85%

Kérdőíves vizsgálat

- Személyes kérdezés

A legelterjedtebb mód a kérdőívek felvételére a személyes (face-to-face) interjúk. Ezt jelen esetben kérdezőbiztosok alkalmazásával tettük lehetővé.

Személyes kérdezéssel kerestük meg, a Dobbantó Programban a 2009-2010-es tanév dobbantós diákjait. (Kivéve munkavállaló fiatalokat 6 fő)

Ugyancsak személyesen kerestük meg az intézményi gyermekvédelmi felelősöket.

A kontroll csoportba bevont fiatalok kérdezői segítséggel töltötték ki kérdőíveiket.

- Telefonos kérdőív

A telefonos kérdezés kötetlenebb, és megvan az az előnye is, hogy az időpont egyeztetések, távolságok differenciáltabban kezelhetők. Telefonos kérdezéssel kerestük meg az osztályfőnököket. A már munkába állt dobbantós osztályban végzett fiatalok közül azokat, akik személyes találkozáson nem tudtak részt venni, szintén ezzel a módszerrel kérdeztük.

- Célzott interjú

Célzott interjúval kerestük meg a Dobbantó Programban aktívan résztvevő intézmények vezetőit. Az interjú alapját az intézményi dokumentumok elemzése során észlelt folyamatok értelmezése, a napi gyakorlat megfelelése (koherenciája) adta.

Csoportos interjú

Csoportos interjú készült a jelenlegi osztálytársakból álló kontroll csoporttal.

Konzultáció

A konzultáció módszerét a Dobbantó Program Munkacsoportjainak képviselői esetében alkalmaztuk. A munkacsoportok tapasztalatainak megismerése és azok figyelembevétele segítette a vizsgálat eredményességét. A munkacsoportokat a kutatás során tájékoztattuk a vizsgálat részeredményeiről.

Csoportos megbeszélésen vettek részt a program elején a team vezetők.

Dokumentumelemzés

Jelen esetben a program megismerését és korábbi méréseit, valamint a dobbantós tanulókra ható intézményi folyamatok jelenlétét vizsgáltuk. A pedagógiai programok elemzése szolgáltatta az alapot a vezetői interjú és a gyermekvédelmi felelős kérdőív kérdéseinek összeállításához.

Dokumentum elemzéshez használt anyagok:

- Dobbantó Program leírása
- Befogadó intézmények pedagógiai programjai
- Monitoring jelentések
- Előzetes kutatási eredmények hasonló témában

Számszerűsített adatok gyűjtése

A közoktatásban lévő tanulóokra vonatkoztatva kértünk adatokat félévi és év végi tanulmányi eredményekről, hiányzási mutatókról, valamint írásbeli dicséretok és intők számáról,

tartalmáról. Az adatok gyűjtését a dobbantós team vezetők segítették. Az első félév zárása után 108 tanulóra vonatkozóan érkeztek adatok, az év végi zárás után 92 tanulóra.

I.7 Az elemzés specifikumai

Az adatokat négyféle specifikum mentén vizsgáltuk.

- Tanuló életkora (közoktatásban lévők (volt dobbantós fiatal, kontroll csoportos fiatal) esetében)

A Dobbantó Program a 15–25 éves korosztályt célozta meg. Vizsgálatunkban elsősorban a tankötelezettségi kort figyelembe véve alkottuk meg a minta vizsgálati szempontokat. Így külön csoportot képeztünk a tankötelezettségi kort elértek (18 évesek), a azt meghaladók (19–26 évesek) körében. A középiskolába kerüléskor folyamatosan továbbhaladók körét (15–16 évesek), illetve a legszámosabb 17 évesek körét külön is vizsgáltuk.

15 – 16 éves	36	28,4%
17 éves	41	32,2%
18 éves	32	25,2%
19 – 26 éves	18	14,2%
Összesen	127 fő	100%

- Település típusa (közoktatásban lévők esetében)

A vizsgálatban részt vevő tanulók lakhelye szerinti vizsgálatot az első adatlap válaszai alapján bontottuk.

Budapest	24 fő	19%
megyei jogú város	28 fő	22%
egyéb város	23 fő	18%
község/tanya	52 fő	41%
Összesen	127 fő	100%

- Dobbantó osztályba lépéskor meglévő iskolai végzettség (valamennyi bevont fiatal esetében)

A Dobbantó Programba kerülés bemeneti feltétele nem írta elő a 8 általános iskolai végzettség meglétét. A Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány pályázati kiírásában ennek a szegmensnek a vizsgálatát külön kiemelte.

Résztvételi nyilatkozat alapján a kutatásba bevont volt dobbantós fiataloknál ez a mutató:

Dobbantóba lépéskor befejezett 8 általános iskolai végzettsége volt	122 fő	86,5%
Dobbantóba lépéskor nem fejezte be a 8 általánost	19 fő	13,5%
Összesen	141 fő	100%

2010/2011-es tanévben közoktatásban lévő volt dobbantós tanulók :

Dobbantóba lépéskor befejezett 8 általános iskolai végzettsége volt	111 fő	87,4%
Dobbantóba lépéskor nem fejezte be a 8 általánost	16 fő	12,6%

Összesen	127 fő	100%
----------	--------	------

A nyomon követéses vizsgálat megkezdésekor még két⁸ tanuló nem rendelkezett 8 általános iskolai végzettséggel.

- Intézmény profilja szerint

A Dobbantó Programban részt vett 15 intézmény alapító okirata szerint szerteágazó tevékenységet folytat. Az iskolák tanulói létszáma is igen különböző.

Értékelhetetlen a minta kis számossága miatt az iskolák szerinti bontás.

Hipotézisünk szerint a már korábban is SNI-s fiatalokkal foglalkozó intézmények pedagógusi összetétele, módszertani felkészültsége eltérő az SNI-s fiatalokkal korábban nem, vagy csak kisebb létszámban foglalkozó intézményekétől. Ennek megfelelően az intézményekből két csoportot alkottunk.

Az SNI profil alá azt a 8 intézményt soroltuk, akiknek tanulólétszámában az SNI-s fiatalok meghatározó többségben vannak. A nem SNI profilú csoportba 7 intézmény került.

A két csoport létszámának alakulását az alábbi táblázat mutatja:

SNI Profil	69	54,3%
Nem SNI Profil	58	45,7%
Összesen	127 fő	100%

I.8 Kérdőívek összeállításának bemutatása

Tanulói kérdőív strukturálásának bemutatása

A szerződés szerinti feladat fő témakörei a **tanulói integráció, iskolai hatások és tanulmányi helytállás**. A tanulói kérdőív esetén e három területet egészítettük ki a tanulók szubjektív életminőségének és jövőképének vizsgálatával.

A közoktatásban lévők **három** nagy vizsgálandó területéhez meghatározó elemeket, altémákat rendeltünk. Ezekhez kapcsoltuk a kérdéseket, melyekhez kontroll-kérdéseket illesztettünk. Egyes kérdések kontrollja azonos kérdezetti körön belül megjelent (tanulói kérdőívben belül másik kontrolláló kérdés), más kérdéseknél kérdezetti csoport váltásával (diák – osztályfőnök, vagy diák–diák) kontrolláltunk.

Tanulói hatásvizsgálat: integrációjuk a tanulmányaik során

A Dobbantó Program célja, hogy a tanulókat felkészítse a többségi oktatásban és képzésben való részvételre, a sikeres továbbhaladásra. Ehhez választottuk ki azokat a tevékenységekhez kötődő altémákat, melynek jelenléte feltételezhetően megmutatja a tanulói integrálódást a többségi oktatásban.

⁸ A félévi eredmények beérkezésekor gyűjtött adat. A beérkező 108 tanulóra vonatkozó adatok alapján 14 tanulónak nem volt befejezett általános iskolai végzettsége, amikor belépett a Dobbantó Programba, közülük 12 fő ezt időközben megszerezte, ketten tervezetten e tanév végéig az Előkészítő évfolyamon megszerzik azt. Két általános iskolai végzettség nélkül bekerült tanulóról nem érkezett tanulmányi adat.

Kiindulásként két szubjektív kategóriát választottunk, melynek összehasonlítása beszédes lehet az integrálódás szempontjából.

- Szubjektív érzések a volt dobbantós létről
- Szubjektív érzések a jelenlegi iskoláról

Az integrációhoz nagyon fontos elem, hogy a fiatal találjon környezetében olyan társat, társakat, akivel jól érzi magát. Mindez igaz az osztályára és a tágabb iskolai környezetére is. Ehhez két altéma került meghatározásra.

- Barát az osztályban
- Barátok az iskolában

A közösen eltöltött idő, jó közérzet megjelenik a tanulói célképzésben. Ha az iskola és osztály közössége közel áll a fiatalhoz, akkor önmaga is elköteleződik mellettük. Az alkérdések ezt a területet célozzák meg.

- Rövid és hosszú távú célok
- Szabadidős társak

A tanulói kérdőív kérdéseit a fenti 6 altéma köré alakítottuk ki. Ahol az altémához több kérdést rendeltünk, ott egyúttal ezek a kérdések kontroll szerepét is betöltik a feldolgozásnál.

Szubjektív érzések a volt dobbantós létről	1. Ha a tavalyi 2009/2010 tanévre gondolok, örömmel tölt el, hogy dobbantós diák voltam.
Szubjektív érzések jelenlegi iskoláról	2. Jól érzem magam iskolámban 3. Kapok segítséget, ha problémám van. 4A. Nem igazán szeretek ebbe az iskolába járni, mert 4B. Azért járok szívesen ebbe az iskolába, mert
Barát az osztályban	5. Van olyan osztálytársam, akit barátomnak tekintek.
Barátok az iskolában	6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok. 7. Ha nem osztálytársamhoz fordulok kérdésemmel/gondommal, akkor is van valaki az iskolában, aki támogat
Rövid és hosszú távú célok	8. Ebben az iskolában szeretnék szakmát szerezni 9. Az osztály közös programjain részt veszek
Szabadidős társak	10. Szabadidőmben legszívesebben néhány osztálytársammal vagyok.

Iskolaszervezet hatásvizsgálat: folyamatok befolyásoló hatása a tanulói integrációban

Az iskola hatással van a fiatal személyiségének alakulására, melyhez kiemeltük a biztonságot és az egyéniségekben való gondolkozást. Ezek jelenlétét vizsgáltuk altémáinkkal.

- Személyre szabott követelmények
- Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan
- Bizalmi légkör tanár-diák között

Az iskola a mindennapi figyelem mellett a tanuló jövőjére is hatással van.

- Egyéni pályakövetés lehetősége

Az iskolai hatások eredménye nem független a családi házzal való kapcsolat minőségétől. Ezért ezt külön altémában kezeltük.

- Iskola-család kapcsolata

Személyre szabott követelmények	11. A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák. 12. Az iskolában választhatok magamnak feladatot.
Bizalmi légkör tanár-diák	13. Volt olyan eset, hogy valamelyik tanárom segített egy problémám megoldásában 14. Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is
Egyéni pályakövetés lehetősége	15. Az iskolában, ahová járok van olyan pedagógus, akivel beszélgetek a jövőmről.
Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan	16. Vannak olyan tanórák, amikor kiscsoportokban is dolgozhatok a társaimmal 17. Kapok olyan feladatokat az órán, amelyeket szívesen oldok meg.
Iskola-család kapcsolata	18. Van olyan tanárom, aki jó kapcsolatot épített ki a szüleimmel. 19. A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.

Tanulmányi helytállás

A tanulmányi helytállás több összetevő eredménye. A Dobbantó Programba bevont fiatalok életútja negatív iskolai előzményekkel terhelt. A program egy éves felkészítése a személyes fejlesztést, motiváció megalapozását, célképzést segítette. Így elsősorban a program által is előnyben részesített területeket vizsgáltuk.

- Eredményekben a fejlődés értékelése
- Segítő értékelés jelenléte
- Tanulói célok megjelenése

A tanulmányi helytállást befolyásoló tényezők közül a környezeti hatásokat külön kiemeltük alcsoportba. Itt olyan kérdéseket is feltettünk, mely az iskola folyamatának (igazgatói interjúkban kapunk erre vonatkozóan bővebb információkat) kontroll kérdései voltak.

- Támogató környezet

Az önértékelés szerepe, a fiatal önfogadása meghatározó tényező a tanulmányi helytállásban. Az ehhez képezett alcsoport kérdéseinek kontrollját beépítettük az osztályfőnöki kérdőívbe.

- Erősségek tudása

A Dobbantó Program fontos eleme a HÍD program. Ennek elemeinek vizsgálatára nyitott kérdés formájában is lehetőséget teremtettünk.

- HÍD Program hatása

Az eredményekben a fejlődés értékelése	20. Kapok biztatást a tanáraimtól. 21. Tanáraim észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint
--	--

	korábban.
Segítő értékelés jelenléte	22. Tudom, hogy min kell változtatnom, ha fejlődni akarok
Tanulói célok megjelenése (hosszú és rövid távú)	23. Semmiképpen se szeretnék kimaradni az iskolából. 24 Tudom, hogy egy év múlva hol szeretnék tanulni
Támogató környezet	25. Otthon is bíztatnak, hogy jól tanuljak. 26 A barátaim többsége is iskolába jár 27. Tanórán kívül is van az iskolában tanulási lehetőségem 28. Melyekre gondolsz? (Nyitott kérdés)
Erősségek tudása	29. Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó. 30. Hallottam már mástól, hogy valamiben jó vagyok.
HÍD program hatása	31. Sok olyan ismeretet, gyakorlati tudást kaptam a Dobbantóban, amelyet jól hasznosíthatok az életben. 32. Nevezd meg egy-két ilyen tudást! (Nyitott kérdés)

A közoktatásban részt vevő tanulók megkérdezése személyes kérdezéssel történt. Így kizárható volt a félreértelmezett, vagy meg nem értett kérdés. A kérdezőbiztosok felolvasták, szükség esetén pontosították a kérdéseket. A nyitott kérdésekre adott válaszokat rögzítették, melyeket a feldolgozás során kategóriákba soroltunk. A tanulók megkeresése elsősorban volt dobbantós intézményünkben történt. Nyugodt körülmények között, egyéni időszükségletüknek megfelelően válaszoltak a kérdésekre.

Értékelhető tanulói kérdőívek száma: 127. A tanulói kérdőívekkel párhuzamosan a tanulókra vonatkozó osztályfőnöki kérdőív is készült. Az osztályfőnökök 123 tanulóra vonatkozóan adtak értékelhető információkat. Négy esetben az osztályfőnök elérhetetlen volt, vagy nem vállalta a véleménynyilvánítást. Egy olyan tanulóról is érkezett osztályfőnöki vélemény, akinek nem volt tanulói kérdőíve kitöltve. Így az osztályfőnöki válaszokkal kontrollált eredmények esetében 122 tanulóra vonatkozóan tudunk a későbbiekben következtetéseket levonni.

	Tanulói lekérdezett kérdőívek száma	Osztályfőnök i lekérdezett kérdőívek száma
1 "Esély Pedagógiai Központ" Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó	10	10
2 FVM Közép-Magyarországi Agrár-Szakképző Központ, Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakképző Iskola, Kollégium	7	7
3 ADDETUR Alapítványi Gimnázium és Szakképző Iskola	9	9
4 TMÖ EGYMI Göllesz Viktor Tagintézmény Iregszemcse	7	7
5 Than Károly ÖKO Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola	7	7
6 Harruckern János Közoktatási Intézmény, Szabadkígyósi Telephelye	11	10
7 Öveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola	7	7
8 Esély Kövessi Erzsébet Általános Iskola, Szakképző Iskola és Gimnázium	8	7

9 MARTIN JÁNOS Szakképző Iskola	10	10
10 Szász Márton Általános Iskola Szakiskola Speciális Szakiskola és EGYMI	9	9
11 Budai-Városcsúcs Óvoda, Ált. Iskola, Szakisk., Speciális Szakisk. és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	7	7
12 Értelmező Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Gyermekotthon, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat	8	6
13 Kecskeméti Műszaki Szakközépiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	10	10
14 Kiskunfélegyházi Szakképző Intézmény és Kollégium Kossuth Lajos Középiskolája és Szakiskolája	9	9
15 Szolnoki Szolgáltatási Szakközép- és Szakiskola	8	7

Munkavállaló fiataloknak szóló kérdőív strukturálásának bemutatása

Szerződés szerinti feladat a tovább nem tanuló fiatalok életútjának alakulásáról információk gyűjtése, különös tekintettel az azt befolyásoló tényezőkre.

A volt dobbantós tanulók szubjektív életminőségének vizsgálata mellett két nagy témakört jártunk körül. E minta esetében a **munkahelyi integráció**, illetve a **munkahelyi helytállás** volt a vizsgálat tárgya.

A munkavállaló fiatalok nagy vizsgálandó területeihez meghatározó elemeket, altémákat rendeltünk. Ezekhez kapcsoltuk a kérdéseket, melyekhez több esetben kérdőívben belüli kontroll-kérdéseket illesztettünk.

Az altémákat a közoktatásban lévők kérdőívéhez hasonló rendszerben illesztettük egymáshoz.

Tanulói szintű felmérés: integráció a munkahelyen

A Dobbantó Program célja, hogy a tanulókat felkészítse a sikeres továbbhaladásra. Ennek egyik lehetséges módja a munkavállalás. Ehhez választottuk ki azokat a tevékenységekhez kötődő altémákat, melynek jelenléte feltételezhetően megmutatja a fiatal munkahelyi integrálódását, várható stabilitását a társadalomban.

Kiindulásként két szubjektív kategóriát választottunk, melynek összehasonlítása beszédes lehet az integrálódás szempontjából.

- Szubjektív érzések a volt dobbantós létről
- Szubjektív érzések a jelenlegi munkahelyéről.

Az integrációhoz nagyon fontos elem, hogy a fiatal találjon környezetében olyan társat, társakat, akivel jól érzi magát. Ehhez két altémát rendeltünk.

- Barát a munkahelyen
- Bizalmi légkör

A közösen eltöltött idő, jó közérzet megjelenik a fiatal célképzésben. Ha a munkahely és a munkahelyi közösség közel áll a fiatalhoz, akkor önmaga is elköteleződik mellettük. A kérdések ezt a területet célozzák meg.

- Rövid és hosszú távú célok
- Szabadidős társak

A munkavállaló fiatal kérdőív kérdéseit a fenti 6 altéma köré alakítottuk ki. Ahol az altémához több kérdést rendeltünk, ott egyúttal ezek a kérdések kontroll szerepét is betöltik a feldolgozásnál.

Szubjektív érzések a volt dobbantós létről	1. Ha a tavalyi 2009/2010 tanévre gondolok, örömmel tölt el, hogy dobbantós diák voltam.
Szubjektív érzések jelenlegi munkahelyéről	2. Szívesen járok be a munkahelyemre. 3. Munkahelyemen figyelnek rám.
Barát a munkahelyen	4. Munkahelyemen a közösség befogadott. 5. Vannak a munkahelyemen, akikkel kifejezetten jóban vagyok
Rövid és hosszú távú célok	6. A munkahelyem megfelel nekem hosszú távon 7. Tovább szeretnék tanulni munkavégzésemhez szükséges szakmai területen.
Bizalmi légkör	10. Van olyan munkatársam, akiben megbízhatok.
Szabadidős társak	11. Néhány közvetlen munkatársammal van közös programunk.

Munkahelyi helytállás

A munkahelyi helytállás több összetevő eredménye. A Dobbantó Programba bevont fiatalok életútja negatív iskolai előzményekkel terhelt. A program egy éves felkészítése a személyes fejlesztést, a motiváció megalapozását, célképzést segítette. A munkavégzéshez, munkavállaláshoz szükséges kompetenciák megszerzését az Életpálya oktatási modul is támogatta. Mindezek együttes vizsgálatához a program által is előnyben részesített területeket vizsgáltuk.

- Tudás alap a munkáról (Életpálya modul)
- Segítő értékelés jelenléte
- Új célok megjelenése (későbbi tanulásra vonatkozó)

A fiatalok munkavállalását befolyásoló tényezők között a környezeti hatások is szerepet kaptak, ezt külön kiemeltük.

- Támogató környezet (Család, ifjúságvédelem, civil szervezetek)

Az önértékelés szerepe, a fiatal önfogadása meghatározó tényező a munkahelyi helytállásban. A munkavégzés motiváltságához, a mindennapok boldogságához szükséges mindannak használata, amiben jók vagyunk. Így erre a kérdéskörre külön is rákérdeztünk.

- Erősségek tudása
- Erősségek használata

Tudás alap a munkáról (Életpálya modul)	8. Sok olyan ismeretet, gyakorlati tudást kaptam a Dobbantóban, amelyet jól hasznosíthatok az életben.
---	--

	12. A Dobbantó Program magabiztosabbá tett a munkavállalásomban. 13. Amit a Dobbantóban tanultam, segít a munkahelyemen való helytállásban.
Segítő értékelés jelenléte	14. Tudom, hogy min kell változtatnom, ha fejlődni akarok. 15. Kapok visszajelzést a munkámról.
Új célok megjelenése (későbbi tanulásra vonatkozó)	16. Erősödik bennem a gondolat, hogy tovább szeretnék tanulni. 17. Már látom, hogy milyen szakmát szeretnék kitanulni.
Támogató környezet (Család, ifjúságvédelem, civil szervezetek)	18. Otthon sokat mesélek a munkámról. 26 A barátaim többsége is iskolába jár 19. A családomon és a munkahelyemen kívül mások is segítenek a boldogulásomban.
Erősségek tudása	20. Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó. 21. Hallottam már mástól, hogy valamiben jó vagyok
Erősségek használata	22. Amiben jó vagyok, abban megerősítést kapok vezetőimtől. 23. Hasznosíthatom munkámban, amiben jó vagyok.

A kérdőívet nyitott kérdésekkel egészítettük ki:

- A Dobbantó befejezése után
- Azért kellett munkába állnom, mert
- Munkavégzésemet segíti

Kisodródott tanulóknak (lemorzsolódott fiataloknak) szóló kérdőív strukturálásának bemutatása

Szerződés szerinti feladat a közoktatást elhagyó, tovább nem tanuló fiatalok életútjának alakulásáról kép alkotása. Különös tekintettel az azt befolyásoló tényezőkre.

A vizsgálat folyamatában külön figyelmet fordítottunk azokra a fiatalokra, akik a dobbantós osztály befejezése után elhagyták a közoktatást, és munkát sem vállaltak.

A volt dobbantós fiatalok szubjektív életminőségét és környezetüknek hatását, mint két nagy témakört vizsgáltuk.

A két nagy vizsgálandó területhez meghatározó elemeket, altémákat rendeltünk. Ezekhez kapcsoltuk a kérdéseket, melyekhez több esetben kérdőíven belüli kontroll-kérdéseket illesztettünk.

Az altémákat a közoktatásban lévők és munkavállalók kérdőívéhez hasonló rendszerben illesztettük egymáshoz.

Tanulói szintű felmérés: szubjektív életminőség

A Dobbantó Program célja, hogy a tanulókat felkészítse a sikeres életre, továbbhaladásra. A tanulói szintű vizsgálatban fontos területnek véltük a fiatal szubjektív életminőségét, mely a mindennapi közérzet leképezése. Ehhez választottuk ki azokat a tevékenységekhez kötődő altémákat, melynek jelenléte feltételezhetően megmutatja a fiatal várható stabilitását a társadalomban.

Kiindulásként két szubjektív kategóriát választottunk, mely az elmúlt év és az idei év összehasonlításában fontos lehet.

- Szubjektív érzések a volt dobbantós létről
- Szubjektív érzések a jelenlegi helyzetéről.

A társadalmi stabilitáshoz fontos elem, hogy a fiatal találjon környezetében olyan társat, társakat, akivel jól érzi magát. Az iskolai/munkahelyi közösségen kívüli fiatal társadalmi kötődései meghatározóak a későbbi pályaválasztást. Ehhez a területhez két altémát rendeltünk.

- Barát
- Szabadidős társak

A jó közérzet megjelenik a fiatal célképzésben. A közoktatást elhagyó fiatal életében primer módon a munkavállalás jelenhet meg célként.

- Rövid és hosszú távú célok

A kisodródott (lemorzsolódott) fiatal szubjektív életminőségének vizsgálatát a fenti 5 altéma köré alakítottuk ki. Ahol az altémához több kérdést rendeltünk, ott egyúttal ezek a kérdések kontroll szerepét is betöltik a feldolgozásnál.

Szubjektív érzések a volt dobbantós létről	1. Ha a tavalyi 2009/2010 tanévre gondolok, örömmel tölt el, hogy dobbantós diák voltam.
Szubjektív érzések jelenlegi helyzetéről	2. Jól érzem magam jelenlegi élethelyzetemben 3. Napjaim nagy részét otthon töltöm el.
Barát	4. A barátaim többsége tanul valahol. 5. Vannak olyan fiatalok, akikkel kifejezetten jóban vagyok.
Szabadidős társak	7. Tartom a kapcsolatot a volt dobbantós osztálytársaimmal. 8. A lakóhelyemhez közel, ismerősökkel töltöm el az időmet.
Rövid és hosszú távú célok	6. Szeretnék dolgozni, és ezért sok mindent megteszek.

Környezeti hatások

A Dobbantó Programba bevont fiatalok életútja negatív iskolai előzményekkel terhelt. A program egy éves felkészítése a személyes fejlesztést, motiváció megalapozását, célképzést segítette. A környezet nagy hatással van a fiatal életútjának alakulásában. Mindezt befolyásolják a korábban tanultak, a munkavégzéshez, munkavállaláshoz szükséges kompetenciák megszerzése. Az Életpálya-építési modul megismerése alap lehet életük további alakulásában. Ezeknek megfelelően alakítottuk ki a fő vizsgált területeket.

- Tudás alap a munkáról (Életpálya-építési modul)
- Új célok megjelenése (későbbi tanulásra vonatkozó)

A fiatalok életét, megélhetését, későbbi pályaválasztását befolyásoló tényezők között a környezeti hatások is szerepet kaptak, ezért ezt külön kiemeltük alcsoportba.

- Támogató környezet (Család, ifjúságvédelem, civil szervezetek)

Az önértékelés szerepe, a fiatal önelfogadása meghatározó tényező a életében. A motiváltsághoz, a mindennapok boldogságához szükséges mindannak használata, amiben jók vagyunk. Így erre a kérdéskörre külön is rákérdeztünk.

- Erősségek tudása
- Erősségek használata

Tudás alap a munkáról (Életpálya modul)	9. Sok olyan ismeretet, gyakorlati tudást kaptam a Dobbantóban, amelyet jól hasznosíthatok az életben. 11. Van valaki, aki életem alakításához személyes támogatást, megerősítést, bátorítást ad.
Új célok megjelenése (későbbi tanulásra vonatkozó)	12. Otthon bíztatnak, hogy tanuljak. 13. Van elképzelésem, hogy milyen szakmában szeretnék dolgozni.
Támogató környezet (Család, ifjúságvédelem, civil szervezetek)	14. Szüleim törődnek azzal, mivel töltöm el a napomat. 15. Van valaki, aki segít céljaim elérésében.
Erősségek tudása	17. Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó. 18. Hallottam már mástól, hogy valamiben jó vagyok
Erősségek használata	19. Amiben jó vagyok, abban rendszeresen kapok megerősítést valakitől. 20. Hasznosíthatom munkámban, amiben jó vagyok.

A kérdőívet nyitott kérdésekkel egészítettük ki, melyre a fiatal kötelezettség nélkül, egyéni elképzeléseinek megfelelően válaszolhatott.

- A Dobbantó befejezése után.....
- Azért hagytam félbe a tanulmányaimat, mert....
- Mindennapjaimat segíti.....
- Hasznosnak tarom ezt az életformát, mert
- Változtatni szeretnék jelenlegi életformámon, mert
- Ehhez kinek a támogatását fogadná el?
- Milyen támogatásra lenne leginkább szüksége?

Közoktatásban lévő tanulók osztályfőnökeinek szóló kérdőív strukturálásának bemutatása

A tanulói kérdőívek kontrollálásához tanulókra vonatkozó osztályfőnöki megkérdezést terveztünk.

Az osztályfőnökök megkérdezése telefonon történt. Sok esetben előzetes időpont egyeztetést követően, időkorlát nélkül beszélgettek az osztályfőnökökkel a kérdezők. Így több esetben színesebb képet kaptunk az érintettekről.

Az osztályfőnöki kérdőívekre 62 pedagógus válaszolt 123 tanulóra vonatkozóan. 2 tanuló időközben iskolát módosított, osztályfőnöke elérhetetlen volt, két tanuló osztályfőnöke nem vállalta a válaszadást.

A Dobbantó Program ismerete érzelmileg és módszertanilag is befolyásolhatta az osztályfőnöki kérdőívre adott válaszokat. Ezt figyelembe véve a kérdőív felvételekor erről kívántunk információt kérni.

Tanított-e Ön tavaly a dobbantós osztályban?⁹
Ismeri-e Ön a Dobbantó Program módszertani elemeit?

⁹ Eredményeket lásd az összegző reflexióban

Az osztályfőnöki kérdőívek összeállításánál a közoktatásban lévők kérdőívének szerkezetét vettük alapul. A kérdések többségét egyes tanulóra vonatkoztatva tettük fel (k.1- k.25) A k.26-k.31 kérdéseket a tanuló környezetére, azaz jelenlegi osztályára vonatkoztatva tettük fel.

Témák		Tanulótól	Osztályfőnöktől
Szubjektív életminőség			
Integráció	szubjektív érzések a volt dobbantós létről	1. Ha a tavalyi 2009/2010 tanévre gondolkodok, örömmel tölt el, hogy dobbantós diák voltam.	1. (tanuló neve), aki a 2009/10-es tanévben Dobbantós diák volt, beszélt a tavalyi tanévéről. 2. Tanítványom pozitívan beszélt az ott töltött időről.
	Szubjektív érzések jelenlegi iskoláról	2. Jól érzem magam iskolámban 3. Kapok segítséget, ha problémám van.	21. Úgy látom, hogy jól érzi magát az osztályban 22. Társaival beszélget. (Órák előtt, szünetekben)
	Barát az osztályban	5. Van olyan osztálytársam, akit barátomnak tekintek.	3. Van barátja az osztályban
	Barátok az iskolában	6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok. 7. Ha nem osztálytársamhoz fordulok kérdésemmel/gondommal, akkor is van valaki az iskolában, aki támogat	4. Tudomásom szerint van olyan iskolatársa, akivel jóban van 5. Osztálytársain kívül van valaki az iskolában, aki támogatja.
	Rövid és hosszú távú célok	8. Ebben az iskolában szeretnék szakmát szerezni 9. Az osztály közös programjain részt veszek	14. Tudomásom szerint ebben az iskolában szeretne szakmát szerezni. 23. Az osztály közös programjain részt vesz.
	Szabadidős társak	10. Szabadidőmben legszívesebben néhány osztálytársammal vagyok.	24. Szabadidejében is találkozik osztálytársaival.
Iskolai hatások	Személyre szabott követelmények	11. A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák. 12. Az iskolában választhatok magamnak feladatot.	27. Az osztályban tanító tanárok figyelembe veszik, hogy a tanulók nem egyformák. 28. A diákok választhatnak maguknak feladatot.
	Bizalmi légkör tanár-diák	13. Volt olyan eset, hogy valamelyik tanárom segített egy problémám megoldásában 14. Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is	6. Volt olyan eset, hogy egyik tanára segített problémája megoldásában. 7. Van olyan pedagógus az iskolában (Ön, vagy más kollega), akihez bizalommal fordulhat személyes ügyeivel is.

	Egyéni pályakövetés lehetősége	15. Az iskolában, ahová járok van olyan pedagógus, akivel beszélgetek a jövőmről.	13. Az iskolában van olyan pedagógus (Ön, vagy más kollega), akivel beszélget a jövőjéről.
	Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan	16. Vannak olyan tanórák, amikor kiscsoportokban is dolgozhatok a társaimmal 17. Kapok olyan feladatokat az órán, amelyeket szívesen oldok meg.	26. Vannak olyan tanórák, amikor kiscsoportban dolgoznak társaikkal 25. A tanórai feladatokon szívesen dolgozik.
	Iskola-család kapcsolata	18. Van olyan tanárom, aki jó kapcsolatot épített ki a szüleimmel. 19. A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.	19. Élő kapcsolatom van szüleivel/nevelőivel. 20. A szüleit érdekli mi történik vele az iskolában.
Tanulmányi helytállás	Az eredményekben a fejlődés értékelése	20. Kapok biztatást a tanáraimtól. 21. Tanárain észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint korábban.	29. Pozitív megerősítés is jelen van a tantárgyi értékelésekben. 30. Személyesen is visszacsatolunk, ha egy diák valamit jobban csinál, mint korábban
	Segítő értékelés jelenléte	22. Tudom, hogy min kell változtatnom, ha fejlődni akarok	31. Tanulóink tudomására hozzuk, hogy miben kell fejlődniük. 11. Fejlődésére vonatkozó javaslatainkat, közösen írásba foglaljuk
	Tanulói célok megjelenése (hosszú és rövid távú)	23. Semmiképpen se szeretnék kimaradni az iskolából. 24. Tudom, hogy egy év múlva hol szeretnék tanulni	15. Jelenlegi tanulmányi teljesítménye alapján várható az iskola befejezése. Ön szerint mennyire tűnik sikeresnek (..... TANULÓ NEVE) pályaválasztása?
	Támogató környezet	25. Otthon is biztatnak, hogy jól tanuljak. 26	17. Tanórán kívül is van az iskolában tanulási, fejlődési lehetősége 18NY
	Erősségek tudása	29. Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó. 30. Hallottam már mástól, hogy valamiben jó vagyok.	8. Tudom, hogy melyek az erősségei, miben jó. 9. Beszélgettem már vele az erősségeiről.
	Erősségek használata		10. Van lehetősége az iskolában használni azt, amiben jó.
	HÍD program	31. Sok olyan ismeretet,	

	hatása	gyakorlati tudást kaptam a Dobbantóban, amelyet jól hasznosíthatok.	
--	--------	---	--

Záró kérdőív bemutatása

A 2010/2011-es tanév végén a kutatásba bevont közoktatásban tanuló fiatalokkal záró kérdőívet töltöttünk ki. A kérdőív tartalma azonos volt, mind az előző tanévben dobbantós osztályba járt tanulók, mind a jelenlegi osztálytársak köréből választott kontroll csoportos tanulók esetén. A kérdőívek kitöltésére a volt dobbantós intézményekben került sor. A fiatalok szervezésében a team vezetők segítettek.

A kérdőívek kitöltését kérdezőbiztosok bevonásával végeztük. A kérdőívet közös értelmezés után töltötték ki a fiatalok. Szükség esetén egyéni segítségnyújtással.

A záró kérdőív felvételére 2011. május vége, június elején került sor. A kérdések egy része a fél évvel korábban felvett kérdőíves válaszok kontrollálására is szolgált. Így az 1-6. számú kérdés a kutatás három nagy területére adott ellenőrző, illetve módosuló választ vizsgálta.

Tanulói hatásvizsgálat: integrációjuk a tanulmányaik során

- Szubjektív érzések a jelenlegi iskoláról
- Barátok az iskolában
- Rövid és hosszú távú célok

Szubjektív érzések a volt dobbantós létről	1. Jól érzem magam iskolámban
Barátok az iskolában	5. Van olyan iskolatársam, akivel tervezünk a nyárra közös programot.
Rövid és hosszú távú célok	6. Tudom, hogy a következő tanévben hol szeretnék tanulni.

Iskolaszervezet hatásvizsgálat: folyamatok befolyásoló hatása a tanulói integrációban

- Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan

Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan	2. Az elmúlt héten volt olyan tanóra, amelyikre szívesen gondolkodok vissza. Ha igen, mi történt ezen az órán?
--	---

Tanulmányi helytállás

- Eredményekben a fejlődés értékelése
- Tanulói célok megjelenése

Az eredményekben a fejlődés értékelése	3. Év végi bizonyítványom várhatóan reálisan tükrözi tudásomat.
Tanulói célok megjelenése (hosszú és rövid távú)	4. Úgy gondolom, sikeresen fejezem be az idei tanévet. 6. Tudom, hogy a következő tanévben hol szeretnék tanulni.

A fenti kérdéskörökön túl a kérdőív kiegészült négy fontos tartalmi területtel.

I. Tanulmányi végzettségre irányuló kérdések

I. Tanulmányi végzettségre irányuló kérdések	A tanév folyamán váltottam osztályt, iskolát Jelenlegi tanulmányaim végén várható végzettségem További tanulmányi terveim
--	---

Az első kérdéssel arra próbáltunk választ kapni, hogy a dobbantós osztályból kikerülő tanuló milyen százalékos arányban tudja végigvinni tanulmányait. A másik két kérdés képet ad arról, hogy a közoktatásba visszakerült fiatal várhatóan milyen végzettséget szerez, mi lesz tanulmányainak kimenete.

II. dobbantós tanév nyomot-hagyó emlékei¹⁰

II. dobbantós tanév nyomot-hagyó emlékei	7. Van olyan emléked dobbantós tanulmányaidról, amit jelenlegi osztályodban is szívesen bevezetnél, megvalósítanál? 7. A Melyek ezek?
--	--

Az egy év elteltével már van összehasonlítási alapjuk a diákoknak. Feltételeztük, hogy a dobbantós módszertan elemei mély nyomot hagytak a diákokban. Tapasztalataik érzelmi többlettel egészíthetik ki a Dobbantó Program további fejlesztését.

III. Internet használati szokások

III. Internet használati szokások	8. Ha lenne internetes dobbantós közösségi oldal, használnád-e? Használok internetes közösségi oldalt..... (hozzáférési lehetőségek)
-----------------------------------	---

A nyomon követés egyik módja lehetne az internetes közösségi oldalak használata. A kutatás megkezdésekor a felmérést két területre terjesztettük ki:

Közösségi oldalak használata

Elektronikus postafiók használata

Az utóbbi terület feltérképezése azt mutatja, hogy a tanulók ilyen módon nem elérhetőek. A tanulóknak küldött e-mailek megválaszolatlanok maradtak, illetve kibontatlanságukat igazolta vissza a rendszer.

¹⁰ Vizsgálati adatok az összegző reflexióban olvasható

A közösségi oldalak használatára vonatkozó önkéntes válaszadásuk a mellékelt táblázatban olvasható. (A válaszok valóságtartalmát nem vizsgáltuk.)

Dobbantós intézmény neve	KÖZÖSSÉGI OLDALAK				
	egyéb	Facebook	Iwiw	Myvip	Összesen:
"Esély Pedagógiai Központ" Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó		3	1	1	5
ADDETUR Alapítványi Gimnázium és Szakképző Iskola		1	3		4
Budai-Városcsúcs Óvoda, Ált. Iskola, Szakisk., Speciális Szakisk. és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény			3		3
Éltes Mátyás Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Gyermekotthon, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat			2		2
Esély Kövessi Erzsébet Általános Iskola, Szakképző Iskola és Gimnázium		2	4		6
FVM Közép-Magyarországi Agrár-Szakképző Központ, Bercsényi Miklós Élelmiszeripari Szakképző Iskola, Kollégium és FVM Gyakorlóiskola		1	1	1	3
Harruckern János Közoktatási Intézmény, Szabadkígyósi Telephelye, 5712. Szabadkígyós, Kastély	2	1	3	4	10
Kecskeméti Műszaki Szakközépiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium		4	2	2	8
Kiskunfélegyházi Szakképző Intézmény és Kollégium Kossuth Lajos Középiskolája és Szakiskolája	1	2		1	4
MARTIN JÁNOS SZAKKÉPZŐ ISKOLA		2	3	2	7
Öveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola		1	1	1	3
Szász Márton Általános Iskola Szakiskola Speciális Szakiskola és EGYMI		3	2		5
Szolnoki Szolgáltatási Szakközép- és Szakiskola		2	4		6
Than Károly Ökoiskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola		6	1		7
TMÖ EGYMI Göllesz Viktor Tagintézmény Iregszemcse			5		5
Összesen:	3	28	35	12	78

Látható, hogy a közoktatásban lévő fiatalok 61,4%-a (78 fő) használt valamilyen közösségi oldalt, internetet. Ez nem meggyőző eredmény tanuló nyomon-követési eszköz használatához. A záró kérdőívben feltett fenti kérdésekkel arra kerestünk választ, változott-e ez az arány a jelenlegi tanév alatt, illetve van-e elvi hajlandóság a fiatalokban ilyen jellegű kapcsolattartásra.

KÉRDÉS: z8. Ha lenne internetes dobbantós közösségi oldal, használnád e?

	Esetszám ¹¹	% igen	% nem
DOBBANTÓS TANULÓ	106	64,15	35,85

A tanulók kétharmada (64,15%) használna közösségi oldalt és a többiek nem (35,85%). Az egyharmad elég magas arány, ami feltételezhetően tükrözi ennek a csoportnak a hátrányos helyzetét (nincsen számítógépe, otthoni internet hozzáférés hiánya, stb.).

¹¹ 5 tanuló nem válaszolt az itt feltett kérdésre

KÉRDÉS: z9. Jelöld meg azt, vagy azokat a válaszokat, amelyek rád vonatkoznak
Használók internetes közösségi oldalt.....

	Esetszám	% Igen, otthon használok az internetet	% Igen, de csak az iskolában férék hozzá	% Otthon és az iskolában is	% Nem, nem használok internetes közösségi oldalt	% nem válaszolt
TOTÁL	165	29,70	18,79	33,33	10,30	7,88
CSOPORT						
Dobbantós tanuló	111	30,63	16,22	39,64	12,61	0,90
Kontroll csoportos tanuló	54	27,78	24,07	20,37	5,56	22,22

Az előző kérdésre adott válaszok a közösségi oldal használatára vonatkozóan, ebben a kérdésben már árnyalt képet mutatnak. Ezekből a válaszokból kiderül, hogy a tanulók egyharmada (29,70%) otthon használja az internetet. Közel húsz százalékuk (18,79%) csak az iskolában fér az internethez, és csak egyharmaduk (33,33%) használja otthon és az iskolában a világhálót. Ebben az esetben is a kontroll csoportnál magasabb (22,22%) a választ nem adók aránya. Az internetes közösségi oldalt nem használók többsége dobantós diák (12,61%), míg a kontroll csoport tagjainak csak 5,56%-a került ebbe a kategóriába.

A záró kérdőíven adott válaszokból látható, hogy egy év alatt sem történt lényegi változás ezen a téren. Iskolai tanulmányok végeztével a dobantós tanulók egyharmada nem lenne számítógép közelében.

Vagyis ha ezzel a módszerrel szeretnénk tanulói nyomon követést végezni, várhatóan a tanulók harmadáról nem lenne semmilyen információnk.

IV. A vizsgálatra vonatkozó tanulói elégedettség¹²

IV. A vizsgálatra vonatkozó tanulói elégedettség	9. Szívesen vettem részt a kutatásban. (1-5) 10. Ha a mostani dobantós diákokat a következő tanévben neked kellene figyelemmel kísérned, hogy hogyan alakul az életük, te milyen módszerrel tennéd ezt?
--	--

Tanulói kontroll csoport kérdőívének bemutatása

A volt dobantós fiatalok jelenlegi osztálytársaiból alkotott kontroll csoportos tanulókkal felvett kérdőív a kutatás három nagy területére kérdezett rá.

Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy a kortárs csoport tagjai, az azonos osztályközösségbe járó, azonos tanárokkal együtt dolgozó fiatalokra ható iskolai hatások hogyan alakítják tanulmányi helytállásukat, iskolai integrációjukat. Fontosnak véltük annak feltérképezését is, hogy a kontroll csoportban lévő tanulók tanulmányi életútja mennyiben mutat hasonlóságot a dobantós fiatalokkal. Ennek megfelelően nyitó kérdésként erre kérdeztünk rá.

¹² Eredményét lásd az összegző reflexióban

Vannak, vagy voltak-e korábban tanulmányi gondjaid?¹³
Ha igen, milyen problémát okoztak?

Témák		Tanulótól	Kontroll csoportos fiattól
Szubjektív életminőség			
Integráció	Szubjektív érzések jelenlegi iskoláról	2. Jól érzem magam iskolámban 3. Kapok segítséget, ha problémám van.	1. Jól érzem magam iskolámban 2. Kapok segítséget, ha problémám van.
	Barátok az iskolában	6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok. 7. Ha nem osztálytársamhoz fordulok kérdésemmel/gondommal, akkor is van valaki az iskolában, aki támogat	6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok.
Iskolai hatások	Személyre szabott követelmények	11. A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák. 12. Az iskolában választhatok magamnak feladatot.	3. A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák.
	Bizalmi légkör tanár-diák	13. Volt olyan eset, hogy valamelyik tanárom segített egy problémám megoldásában 14. Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is	7. Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is.
	Iskola-család kapcsolata	18. Van olyan tanárom, aki jó kapcsolatot épített ki a szüleimmel. 19. A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.	4. A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.
Tanulmányi helytállás	Az eredményekben a fejlődés értékelése	20. Kapok biztatást a tanáraimtól. 21. Tanáraim észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint korábban.	5. Tanáraim észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint korábban.

¹³ Feldolgozott eredményeket lásd a „megkérdezettek köre” fejezet kontroll csoport tanulói részénél

	Tanulói célok megjelenése (hosszú és rövid távú)	23. Semmiképpen se szeretnék kimaradni az iskolából. 24. Tudom, hogy egy év múlva hol szeretnék tanulni	8. Tudom, hogy egy év múlva hol szeretnék tanulni
--	--	---	---

A kontroll csoport kérdőívét kérdezőbiztossal értelmezték a tanulók. Ezt követően töltötték azt ki. Szükség esetén segítséget kaptak.

ESM kérdőív kérdései a közoktatásban részt vevő tanulók (volt dobantós és kontroll csoportos fiatalok) részére¹⁴

Témák	Sms kérdés	Sms kérdés	Sms kérdés
Szubjektív életminőség	1. Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőfokon állsz? (A JELENLEGI LÉPCSŐFOK SZÁMA)	2. És 5 év múlva hol leszel ugyanezen a 0 és 10 fok közötti létrán? (AZ ÖT ÉV MÚLVA ELÉRT LÉPCSŐFOK SZÁMA)	5D. HA A TEGNAPI NAPRA GONDOLSZ Sokat nevetél vagy jó kedved volt? 5E. HA A TEGNAPI NAPRA GONDOLSZ Volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?
integráció	Barátok az iskolában	4B. Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom	5B. Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
	Rövid és hosszú távú célok	3A. Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát Válaszolj egy I betűvel ha IGEN, és egy N betűvel ha NEM	
Iskolai hatások	Személyre szabott követelmények	5C. HA A TEGNAPI NAPRA GONDOLSZ Tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?	

¹⁴ A kérdőív eredményei a kutatási eredmény fejezetbe illesztve grafikonokon látható.

	Bizalmi légkör tanár-diák	3B. Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel	4C. Biztonságban érzem magam az iskolában	
Tanulmányi helytállás	Segítő értékelés jelenléte	5A. Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért		
	Tanulói célok megjelenése (rövid és hosszú távú)	3A. Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát	3C. Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem	4A. Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
	Erősségek használata	4D. Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok		

Gyermekvédelmi felelős kérdőívének bemutatása¹⁵

A 2009/2010-es tanév Dobbantó Programjában „védett körülmények” között lévő fiatal az idei tanévben továbbhaladva kikerült a figyelem középpontjából. Az iskolai rendszerben az osztályközösségen és osztályfőnökökön túl, az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi feladatkörbe tartozik a tanulókkal kapcsolatos problémák figyelemmel kísérése, kezelése.

A jogszabály tartalmának¹⁶ megfelelően állítottuk össze kérdőívünket, mely az iskolai folyamatok működését vizsgálta. A kérdőíveket személyes kérdezéssel vettük fel.

¹⁵ A kérdőívekre adott válaszok tartalma beépült az „Intézményi tapasztalatok” fejezetbe

¹⁶ **A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai 94/11 MKM rendelet 6. §**

(5) A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen:

- a) az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,
- b) a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét,
- c) gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az igazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,
- d) a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,
- e) a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója indítson eljárást a tanuló lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,
- f) az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közlésezi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkisegély telefon, gyermekek átmeneti otthona stb.) címét, illetve telefonszámát,

Témák		Gyermekvédelmi felelőstől
Számadatok		A 2009/2010-es tanév dobbantós tanulók száma az intézményben: Közülük Sni A, sni B, BTM, hh, hhh Iskola tanuló létszáma Közülük Sni A, sni B, BTM, hh, hhh
Pedagógiai kultúra	Dobbantós módszertan ismerete	4. Munkám során támaszkodom a dobbantós osztályban használt egyéni fejlődési tervre.
	Tanári együttműködés	6. Volt dobbantós fiatalok iskolai életét segítő esetmegbeszéléseket tartunk.
	Tanuló megismerése, bevonásának folyamata	1. A tavalyi tanévben dobbantós osztályban tanítottam 3. A dobbantós osztályba beiratkozáskor a gyermekvédelmi felelőst is tájékoztatja az intézmény vezetése. 2. A volt dobbantós fiatalok segítése feladatkörömbé tartozik.
	Szociális hátrány enyhítését segítő tevékenységek	10. Milyen támogatást vesznek igénybe a volt dobbantós fiatalok? 11. A dobbantós tanulók segítésébe más támogató szervezetek is részt vesznek?
Iskolai hatások	Személyre szabott követelmények	5. A volt dobbantós tanulókat tanító pedagógusokkal konzultálok fejlődésükről. 8. Tudom, hogy a tanulók közül ki érkezett intézményünkbe befejezetlen általános iskolai tanulmányokkal
	Bizalmi légkör gyvtanár - diák	7. Személyes ügyeikről is beszélgetnek velem.
	Iskola-család kapcsolata	12. Jó a kapcsolatom a szülőkkel/nevelő szülőkkel. 13. Ismerem a volt dobbantós tanulók életkörülményeit. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ha igen, honnan van információja: ○ Családlátogatáskor szerzett tapasztalat ○ Tanulói elmondás tanulók ○ Dobbantós osztályfőnöktől tanulók ○ Jelenlegi osztályfőnöktől tanulók ○ Egyéb

g) az iskola nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési, ennek részeként kábítószer-ellenes program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése; szükség esetén intézkedés megtételének kezdeményezése az iskola igazgatójánál, tájékoztatás nyújtása a tanulóknak, a szülők és a pedagógusok részére.

(8) Az óvoda, a kollégium vezetője vagy helyettese – ha nincs gyermek- és ifjúságvédelmi felelős – látja el a (4)-(5) bekezdésben meghatározott feladatokat.

Tanulmányi helytállás	Segítő értékelés jelenléte	9. Lehetőségem volt tanórán is megfigyelni a tanulót
-----------------------	----------------------------	--

15 iskola 14 gyermek és ifjúságvédelmi felelőse személyes kérdezéssel válaszolt a fenti kérdőívre.

Igazgatói interjú strukturálásának bemutatása¹⁷

A Dobbantó Program keretében az iskolák határozott értékekkel rendelkező koncepciót kaptak kézbe, melyre pedagógiai gyakorlatuk épült.

A Dobbantó iskoláknak lehetősége volt ezt a koncepciót érvényesíteni pedagógiai programjukban. Azt vizsgálni, hogy az iskola pedagógiai kultúrájába bevonult-e, milyen mértékben érhető tetten a Dobbantó által hirdetett pedagógiai szemlélet, részben az iskola stratégiai dokumentumának szintjén lehetséges.

A kutatás első felében dokumentum elemzéssel vizsgáltuk az intézmények pedagógiai programját, melyek tartalma bemutatta az intézményben jelen lévő pedagógiai kultúrát. Az itt feltárt elemek képezték a vezetői interjú alapját.

A tanulói kérdőív elemzése, a félévi hiányzás és osztályzat adatok vizsgálata során tett megállapítások egészítették ki, tették egyedivé az igazgatói interjúk strukturált interjú tervét.

Vezetői interjú általános kérdései:

Milyen hatása van a Dobbantó Programnak az iskola pedagógiai kultúrájára? Hogyan tudták felhasználni a pedagógiai program fejlesztésénél a Dobbantó pedagógiai koncepcióját?

- Mennyire fogadta be a tantestület a program pedagógiáját? Volt-e vita, ellenérzés a kollégák között a Dobbantó Programmal kapcsolatban? Milyen jellegű? Hogyan fogalmazódtak ezek meg?
- Belső továbbképzésre használták-e a program elemeit?
- Mennyire jellemző a dicséret motivációs eszközként való alkalmazása az iskolában?

Témák		Kérdés	Alkérdés
Szubjektív érzések		Önnek személy szerint mi a véleménye a Dobbantó Programról?	
Iskolai hatások	Egyéni pályakövetés lehetősége	Mennyiben segíti az iskola a tanulókat az életpálya-építésben? Milyen eszközökkel támogatják a pályaválasztást? A TISZK-en belüli szakmaválasztási lehetőségeket ki tudják-e használni?	

¹⁷ Az interjúra adott válaszok tartalma beépült az „Intézményi tapasztalatok” fejezetbe

	Gyerekek sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan	A vezetői ellenőrzésnél mit tapasztalnak, a tanórákon az egyéni fejlesztésre milyen módszereket használnak a tanárok?	
Tanulmányi helytállás	Támogató környezet	A volt dobbantós diákok számára – a közoktatási rendszerben való bennmaradásuk érdekében – milyen segítő-támogató tényezők, folyamatok vannak jelen az iskolában?	<ul style="list-style-type: none"> - Hiányzások, lemorzsolódás csökkentése - Gyermekvédelmi felelős szerepe - Osztályfőnökök kiválasztása - Az osztályban tanító tanárok kiválasztásának szempontjai - Volt dobbantós tanulók továbbhaladása, osztályba sorolása hogyan történt, volt-e olyan diák, akit sikerült más iskolába elbocsátani? Hogyan támogatták ezt? - Tanulók egyéni támogatása – korrepetálás, mentorálás, stb. - Szabadidős tevékenységekbe a tanulók bevonásának módja - Tanuló „átadása” - Egyéni fejlődés követésének módja – pl, fejlődési napló - SNI tanulók szakszerű ellátásának támogatása - Szülők bevonása - Kollégium bevonása - Stb.

II. Kutatási eredmények

A nyomon követési vizsgálat a 2009/2010-es évben dobbantós osztályba járt fiatalokra vonatkozik. A tanév végén dobbantós iskolájukkal jogviszonyban álló 191 fiatal közül 8 fő továbbra is dobbantós osztály tanulója maradt az idei tanévben. A kutatásba bekapcsolódott közoktatásban lévő 127 fiatal közül 106 tanul dobbantós anyaintézményében (köztük 8 fő jelen tanévben is dobbantós osztályban), 21 fő választott más intézményt továbbtanulásához. Az alábbi táblázat ennek intézményi megoszlását mutatja.

Dobbantós iskola kódszáma	Dobbantós intézményben maradt diák	Más intézményben továbbtanuló diák	Összesen
1	9	1	10
2	6 ¹⁸	1	7
3	7	2	9
4	7 ¹⁹		7
5	7		7
6	9 ²⁰	2 ²¹	11
7	4	3	7
8	8		8
9	10		10
10	8	1	9
11	5	2	7
12	3	5	8
13	8	2	10
14	9		9
15	4 ²²	4	8
Összesen:	106	21	127

18 4 fő az idei tanévben dobbantós évismétlő. Közülük egy tanuló tanév közben elhunyt.

¹⁹ 1 fő az idei tanévben dobbantós évismétlő.

²⁰ 1 fő az idei tanévben dobbantós évismétlő.

²¹ A két tanuló közül egyikük évközben visszajött dobbantós iskolájába. Intézményváltás okaként „szakmaváltást” nevezett meg.

²² 2 fő az idei tanévben dobbantós évismétlő.

II.1 A 2009/2010-es tanév Dobbantó Programjában lévő fiatalok szubjektív életminősége és jövőképe

Fontos adalék a vizsgálathoz, az iskolához, tanuláshoz kötődés, az integráció szempontjából a tanulók szubjektív életminőségének és jövőképeinek követése. Ezt a kérdőív kérdéseire (k1, k2) és az ESM módszerrel sms-ben kapott válaszok alapján térképeztük fel.

„A kamaszok elképzelése a jövőről, befolyással van arra, milyen felnőtt lesz belőlük.....az olyan fiatal, aki kevés lehetőséget lát maga előtt, nagyobb valószínűséggel elégszik meg kevesebbel mint az, aki optimistábban néz a jövő elé.”²³ Tíz serdülő közül legalább hét hiszi azt, hogy minden korábbinál jobb esélye van egyetemre járni, élvezetes, jól fizető munkahelyet és saját otthonot szerezni. Kevésbé bíznak azonban abban, hogy jobb életük lesz, mint szüleiknek. Az adatokból az a kép derül ki, hogy a kamaszok derülátók, bizakodók jövőbeni lehetőségeikkel kapcsolatban, de talán egy kicsit túl magasra tekintenek.”²⁴

Az amerikai fiatalok körében végzett vizsgálat eredményeiről számol be Csíkszentmihályi Mihály és munkatársi csapata. Izgalmas lehet a Dobbantós fiatalok körében végzett hazai – részben hasonló – vizsgálatunk eredménye a szubjektív életminőség és a jövőkép szempontjából. A továbbiakban saját adataink által mutatott képet elemezzük.

A Dobbantó szakiskolai program 2009/2010-es tanévében támogatott (SNI) fiatalok iskolai és munkaerő-piaci pályakövetéses vizsgálata során a tanulói kérdőívek első két kérdése (k1,k2) vonatkozik az iskolában, osztályteremben töltött idő élményére, minőségére, míg néhány kérdés a jövőre vonatkozik (k22, k23, k24), illetve önbizalom erősítő és önértékelés javító, ha a fiatal ismeri erősségeit (k29), tudja miben jó, arról külső visszajelzést kap (k30) és tudja, hogy egy év múlva hol szeretne tanulni (k24). A közeli, illetve távolabbi jövő képe rajzolódik még ki az **Élmény Mintavételezési Módszer** (ESM) kérdéseire kapott válaszokból, valamint a kiskunfélegyházi fiatalokkal folytatott beszélgetésből (fókusz csoport).

Szubjektív életminőség

A „Két fő stratégia létezik, melynek segítségével hozzáfoghatunk életminőségünk javításához. Az egyik, hogy megpróbáljuk a külső körülményeket úgy megváltoztatni, hogy illeszkedjenek a céljainkhoz, a másik pedig, hogy a külső körülmények belső észlelését próbáljuk úgy módosítani, hogy nekünk jobb legyen. Boldogságunk igen fontos eleme például a biztonság”²⁵

Az elmúlt dobbantós tanévre a tanulók túlnyomó többsége örömmel gondol vissza (97,6%) az előző tanévre. Az életkori csoportok közül a legpozitívabbak a 15–16 és a 19–26 évesek (100%), a Budapesten élők (100%), valamint az SNI profilú iskolákba járók (98,6%)

Azt, hogy a dobbantós esztendő pozitív élményeket adott a tanulóknak, megerősítik az osztályfőnökök. A tanulóknak azonban csak a 69,1%-a beszélt az elmúlt tanévről az osztályfőnöküknek, de közülük 76,5%-ban mindig pozitívan nyilatkoztak, és gyakran a tanulók 12,9%-a minősítette pozitívnak az ott töltött időt.

²³ Csíkszentmihályi Mihály & Barbara Schneider (2011): Életre hangolva. A Felnőtté Válás Útvesztői. Budapest, Nyitott Könyvműhely (69. oldal)

²⁴ Csíkszentmihályi Mihály & Barbara Schneider (2011): Életre hangolva. A Felnőtté Válás Útvesztői. Budapest, Nyitott Könyvműhely (70-71. oldal)

²⁵ Csíkszentmihályi Mihály (2001): Flow Az Áramat. A tökéletes élmény pszichológiája. Budapest, Akadémiai Kiadó (75. oldal)

Ha az adatokat nézzük, azt állapíthatjuk meg, hogy a kontroll csoport tanulóinak többsége jól érzi magát az iskolában mindig (41,9%) és gyakran (48,4%). A volt dobbantós és a kontroll csoport diákjainak válaszai nem különböznek egymástól szignifikánsan. A volt dobbantós tanulók 86,6%-a (mindig + gyakran) érzi jól magát az iskolában, míg a kontroll csoport tanulói 90,3% -a (mindig + gyakran).

A tanév végén záró-kérdőívvel kerestük meg a tanulókat.

Az adatok önmagukért beszélnek. A volt dobbantós tanulók és a kontroll csoport tagjai közel azonosan jól érzik magukat az iskolában (volt dobbantósok 33,33%-a gyakran, 52,12%-a mindig), a kontroll csoport diákjai (33,3% gyakran, 54,05% mindig). A félévi kérdőív eredményei a volt dobbantósoknál: gyakran jól érzi magát 42,5%, mindig 44,1% és a kontroll csoportnál a gyakran választ adott a tanulók 48,4%-a, és a mindig választ 41,9%. A két időpont válaszai azt mutatják, hogy érdemben nem változott a tanulói közérzet a félévben és az évvégén történt kérdés között.

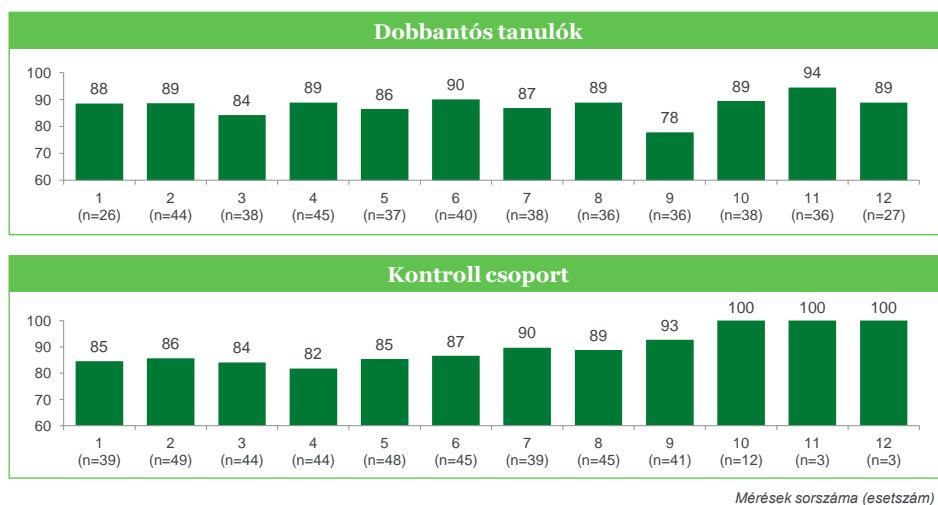
A tanulói (volt dobbantós és kontroll csoportok tagjai) és az osztályfőnökök kérdőívre adott válaszai összecsengenek és a válaszaik alapján azt mondhatjuk, hogy a tanulók osztályteremben töltött ideje jellemzően pozitív élményekkel jár. Jól érezték, illetve érzik magukat az iskolában.

Az iskolában töltött idő minőségéről tanúskodnak az Élmény Mintavételezési Módszer eredményei. A hónapokon keresztül rendszeresen ismételt SMS kérdésekre kapott válaszok közül több is vonatkozik a szubjektív életminőségre. A válaszok az adott pillanat állapotát jelzik, de a diagramokon ábrázolt adatok összevont mérési adatokat mutatnak.

A szubjektív életminőség érzését javítja, ha biztonságban érzik a tanulók magukat az iskolában. Az alábbi diagram azt mutatja, hogy az SMS válaszok szerint a vizsgált időszakban a dobbantós tanulók átlagosan 87,66%-ban, míg a kontroll csoport tanulói 90,08%-ban érzik magukat biztonságban, az iskolában.

Biztonságban érzem magam az iskolában

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

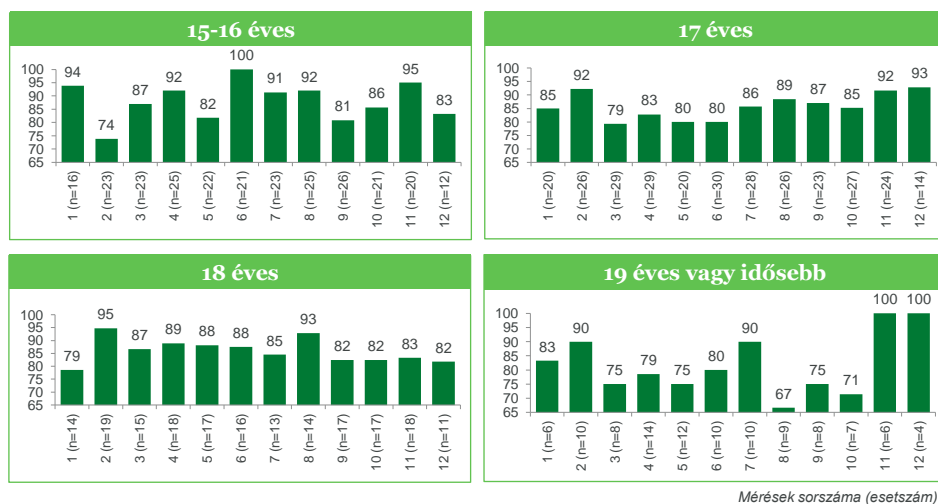
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Biztonságban érzem magam az iskolában
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

52

A volt dobbantós tanulók közül, ha a korcsoportok szerinti bontást vizsgáljuk, akkor a 15-16 évesek (88,08%), a 17 évesek (85,9%), a 18 évesek (86,08%) és a 19 éves vagy idősebb csoport tagjai (82,8%) között nem találunk lényeges különbséget, mindannyian biztonságban érzik magukat iskolájukban. Talán a mérési adatok egyenetlensége tűnik szembe az idősebb korcsoportnál.

Biztonságban érzem magam az iskolában korcsoportok szerint

GALLUP

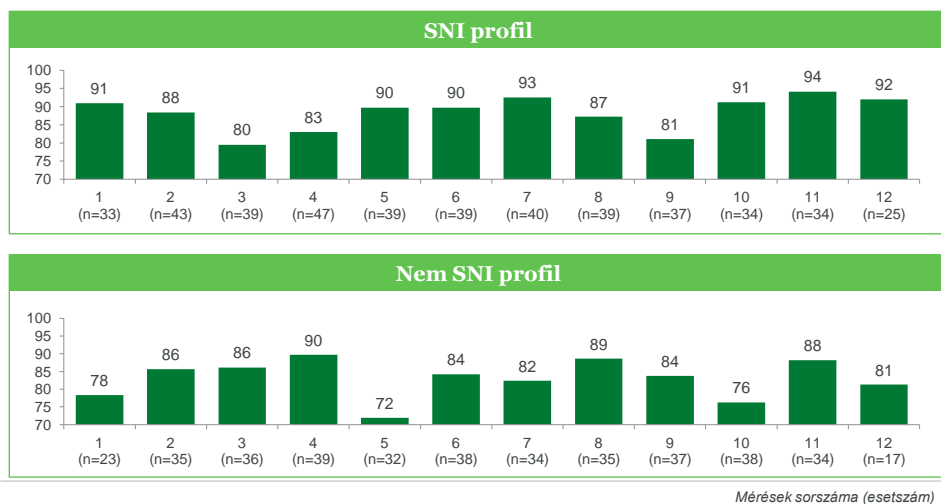
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Biztonságban érzem magam az iskolában
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

39

Az intézménytípus szerinti két csoportnál szembetűnő, hogy az SNI profilú iskolák tanulói egyenletesen és átlagosan magasabb arányban (88,3%) érzik magukat biztonságban az iskolában, míg a Nem SNI profilú iskolába járók kisebb arányban (83%) érzik magukat biztonságban. Még így is figyelemreméltó a mindkét csoportnál mért átlagos 80% fölötti arány.

Biztonságban érzem magam az iskolában intézmény típus szerint

GALLUP

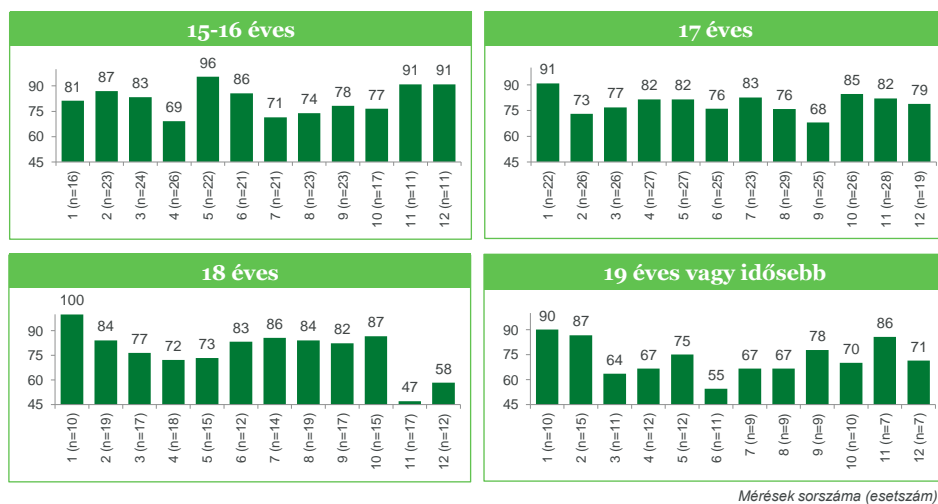
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Biztonságban érzem magam az iskolában
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

26

A SMS kérdések között szerepelt a „Sokat neveltél vagy jókedved volt?“, amelyre a volt dobbantósok kisebb arányban (75,5%), míg a kontroll csoport tagjai nagyobb arányban (81,75%) jelezték a jókedv, nevetés jelenlétét az előző napra gondolva. A korcsoportos bontásban az adatok alapján azt mondhatjuk, hogy a legkevésbé a 19 éves vagy idősebb fiataloknak volt a legkevésbé jó kedve (73,08%), míg a leginkább a 15-16 évesek körében (82%) nevettek a legtöbbet előző nap, illetve volt jó kedvük.

Sokat neveltél vagy jó kedved volt? korcsoportok szerint

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP

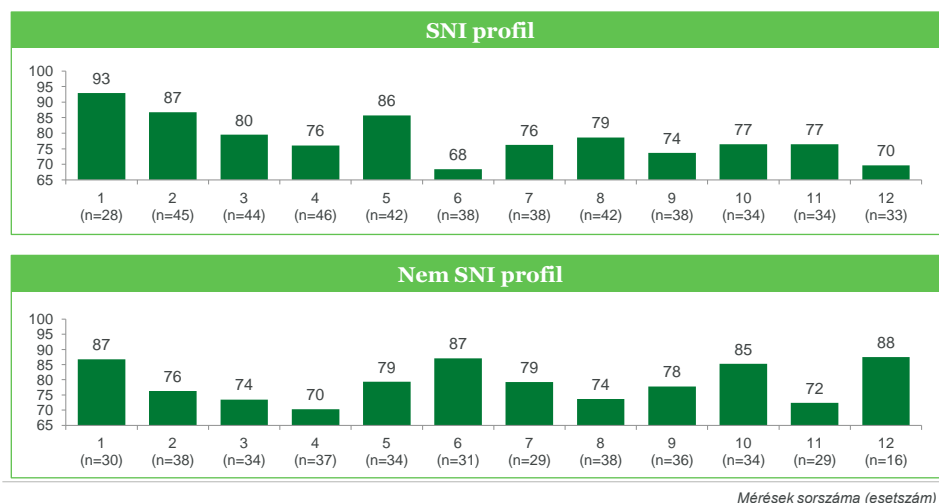
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat neveltél vagy jó kedved volt?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

44

A jókedv, nevetés jelenlétét az előző napon az intézménytípus szerinti bontásban mindkét csoport hasonló mértékben jelölte meg. Az SNI profilú iskolák tanulói 78,6%-ban, a Nem SNI-profilúakba járók 79,08%-ban. A két csoport tagjai magas arányban voltak jókedvűek, vidámak.

Sokat neveltél vagy jó kedved volt? intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat neveltél vagy jó kedved volt?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

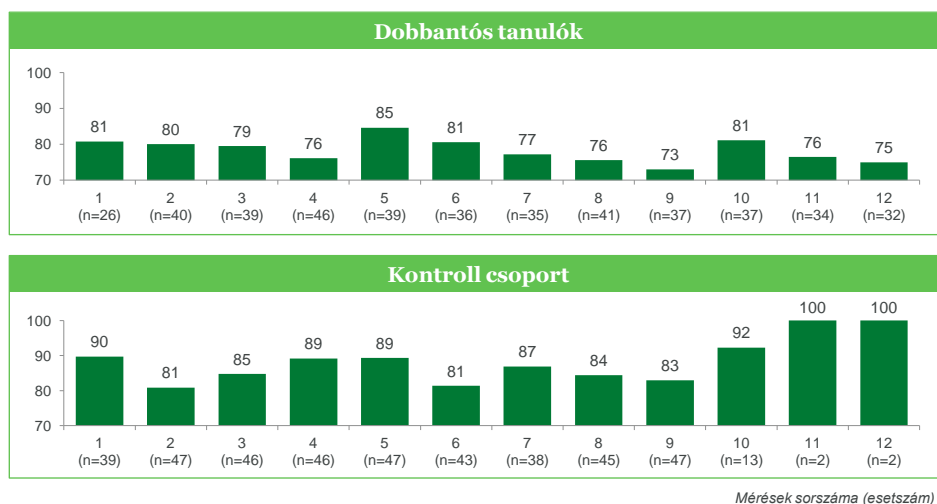
31

A jókedv és a nevetés jó alapot, energiát ad tevékenységeinkhez, feladataink elvégzéséhez, s ráadásul jobb közérzettel, vidáman jobb teljesítmény várható. Az SMS kérdések egyike arra vonatkozott, hogy az előző napon rendelkeztek-e a tanulók elegendő energiával ahhoz, hogy az elhatározott dolgokat megcsinálják.

A volt dobantós tanulók energiaszintje alacsonyabbnak mutatkozik az adatok tükrében (78,3%), mint a kontroll csoporté (88,4%). Ez azért érdekes, mivel azonos osztályba járnak, élményeik az iskolai idő alatt hasonlóak. Ugyanakkor a volt dobantós tanulók számára az új osztályokban, közösségekben a helytállás több energiát igényel feltételezéseink szerint. Talán ez magyarázza a 10%-nyi különbséget.

Volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

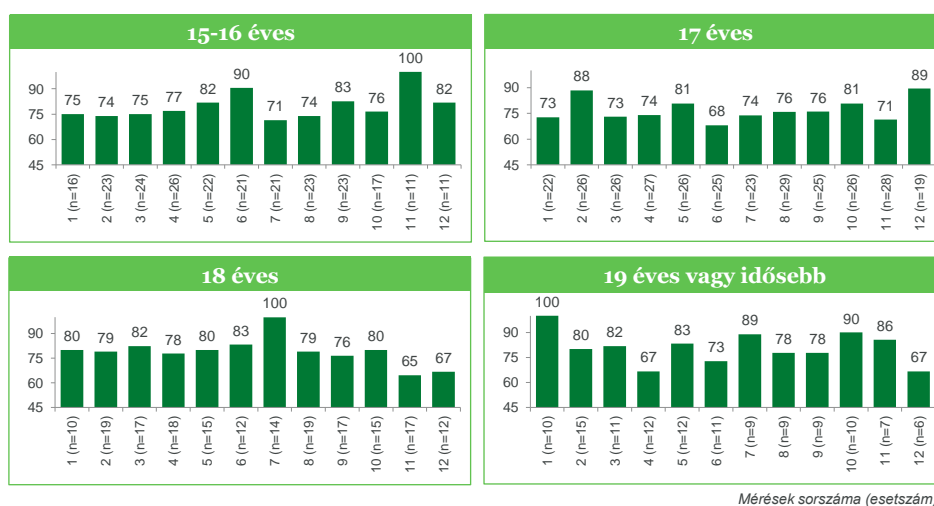
Ha a tegnapi napra gondolsz, volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

58

Amennyiben a korosztályos bontást nézzük, akkor a négy csoport között érdemi eltérés nem látható. Közel azonos mértékben rendelkeztek energiával az általuk elhatározott dolgok elvégzéséhez.

Volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?

korcsoportok szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

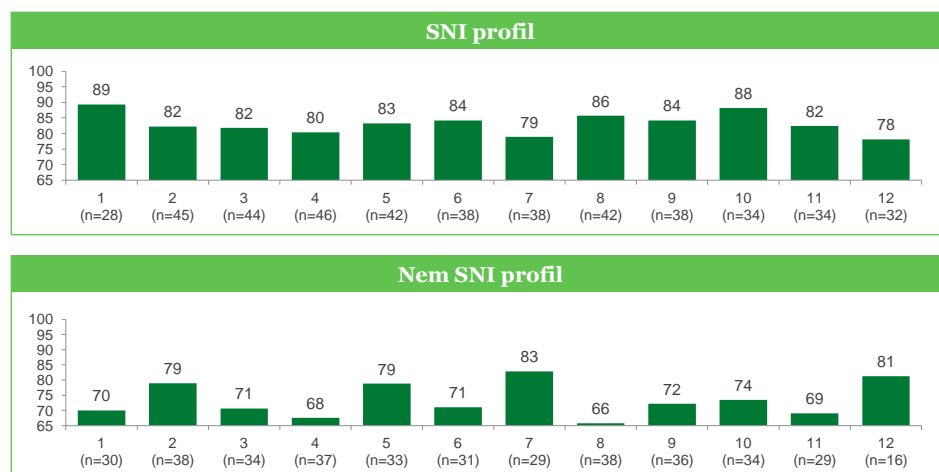
Ha a tegnapi napra gondolsz, volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

45

Az intézményi profilt tekintve azonban ismét jelentős különbséget mutatnak az adatok. Az SNI profilú iskolák tanulói átlagosan 83,1%-ban igennel válaszoltak a kérdésre, vagyis volt elegendő energiájuk elhatározott dolgok elvégzéséhez, míg a nem SNI profilú intézmények tanulói csak 73,6%-ban. Feltűnő még, hogy az összevont mérési időpontokat jelző oszlopok mintája is sokkal változatosabb, egyenetlenebb a nem SNI típusúaknál.

Volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?

intézmény típus szerint

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

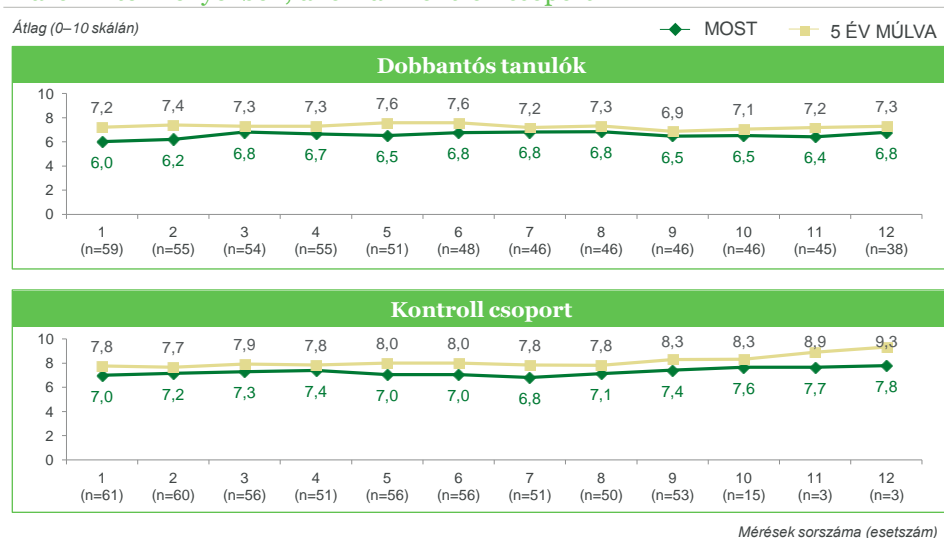
32

Jövőbeli kilátások

„Az összbemérés mindazon által az, hogy az amerikai kamaszok optimisták. A válaszok újra és újra azt jelzik, hogy nagy elvárásokkal és lelkesedéssel tekintenek a jövőbe. Bár az ilyen optimizmus biztató, egyes eredményeink aggodalomra adnak okot. Jelenleg sok fiatalnak nincsen lehetősége a vágyott jövőbeni foglalkozása szempontjából előreívő tevékenységet végezni. Sőt, a munkaerő-piaci statisztikákra tekintve, elkerülhetetlennek látszik, hogy legalább néhány válaszdónak súlyos csalódás legyen a sorsa.”²⁶

A vizsgálati időszakban a dobbantós tanulók létszáma (amit a válaszdói esetszám tükröz) alacsonyabb. Ezen a diagramon nem az összes iskola dobbantós tanulóinak válaszait látjuk, hanem csak azon intézményekben tanulókat, ahol van kontroll csoportunk is. A kontroll csoportba tartozó tanulók azonos osztályba járnak, mint a dobbantós fiatalok. Ez azt jelenti, hogy a mérés adott pillanatában összehasonlítható az elégedettség mértéke a két csoport tanulói között, valamint a két csoport tanulók jövőképe is.

Élettel való elégedettség és jövőbeli kilátások azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőfokon állsz?
És 5 év múlva hol leszel ugyanezen a 0 és 10 fok közötti létrán?

6

A dobbantós tanulóknál az adott pillanatban mért elégedettség mértéke a (12 mérési pontban) a 0–10 fokú skálán a 6,0% legalacsonyabb érték és a 6,8% legmagasabb érték között változik. Ugyanez a kontroll csoport tanulóinak elégedettségi foka MOST a 6,8% és a 7,8% (10-es sorszámú mérési pont) között változik. Mindenképpen magasabbnak mondható, mint a Dobbantós csoporté.

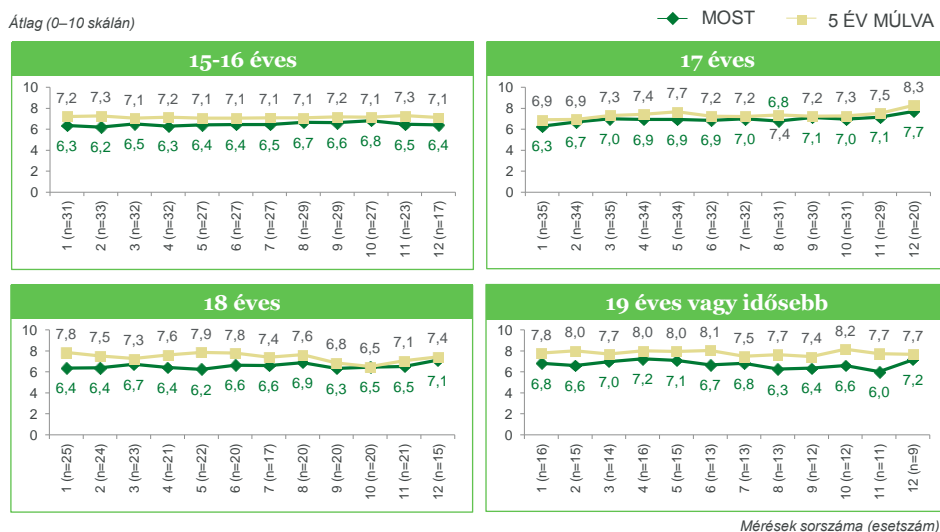
A jövőbeli kilátásokat összehasonlítva azt látjuk, hogy mindkét csoportnál magasabbak az értékek, mint a MOST-ra vonatkozóknál. A Dobbantós csoportnál 6,9% és 7,6% közötti értékeket jelöltek a válaszdók, míg a Kontroll csoportnál 7,7% és 9,3% között változnak az értékek.

Az ábrán nem láthatunk kiugróan alacsony és kiugróan magas értékeket, de az adatok azt mutatják, hogy mindkét csoport jövőbeli kilátásait jobbnak tartja, mint amennyire elégedett a

²⁶ Csíkszentmihályi Mihály & Barbara Schneider (2011): Életre hangolva. A Felnőtt Válás Útvesztői. Budapest, Nyitott Könyvműhely (97. oldal)

jelenlegi élethelyzetével. Azt is megállapíthatjuk, hogy mind a jelen helyzetre és mind a jövőre vonatkozóan a kontroll csoport elégedettségi szintje valamivel magasabb a dobbantósokénál.

Élettel való elégedettség és jövőbeli kilátások korcsoportok szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőfokon állsz?
És 5 év múlva hol leszel ugyanezen a 0 és 10 fok közötti létrán?

5

A korcsoportok szerinti összehasonlítás hasonlóan az előzőekhez a 0–10-es skálán és 12 mérési pontban mutatja az élettel való elégedettség mértékét az válaszadás időpontjában és jelzi azt, hogy 5 év múlva hová képzelik magukat a tanulók.

A válaszok alapján azt látjuk, hogy mind a négy korcsoportnál az élettel való elégedettség mértéke alacsonyabb a jelen pillanatra vonatkozó válaszokban, míg a válaszok azt mutatják, hogy 5 év múlva mindannyian elégedettebbek lesznek, magasabbra értékelték a helyzetüket.

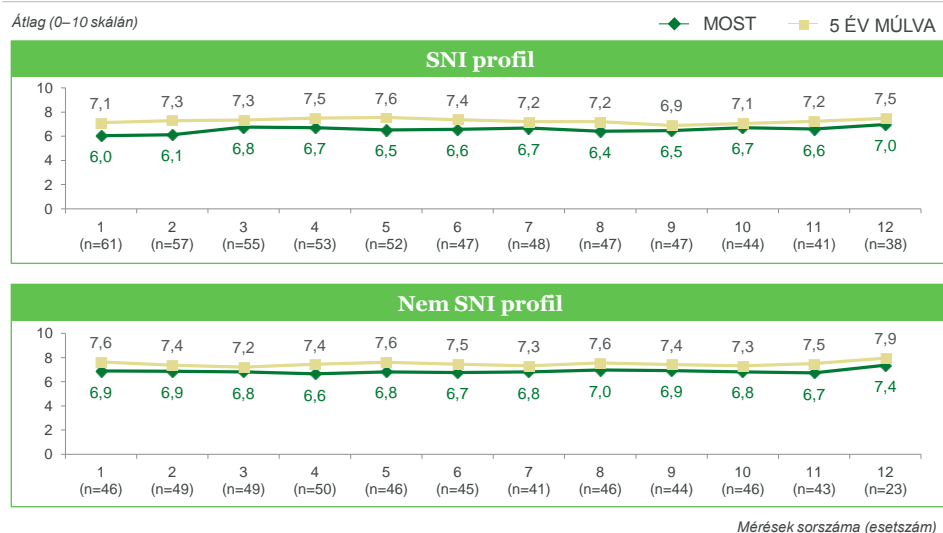
A fiatalabbak (15–16 évesek és a 17 évesek) a jelen pillanatra vonatkozó elégedettségi mutatói, és a jövőt illető szélső értékei közötti különbség nem haladja meg a 2% fokot. A 15-16 éves korúak MOST méréseinek legalacsonyabb értéke 6,2% a Jövőre vonatkozó legmagasabb mért érték 7,3%.

A 18 évesek, illetve a 19 és idősebbek csoportjánál a MOST-ra vonatkozó elégedettség legalacsonyabb foka 6,2% (18 évesek) és 6,0% a másik csoportnál. A jövőre becsült elégedettségük legmagasabb mértéke pedig 7,9%, illetve 8,2%.

A négy diagramot tekintve azt mondhatjuk, hogy mind a Jelen pillanatra vonatkozó, mind a Jövőt illető elégedettség adatai magasabb értékűek a két idősebb korcsoportnál.

Az intézménytípus szerinti bontásban az adatok nem mutatnak jelentős eltérést a két csoport között.

Élettel való elégedettség és jövőbeli kilátások intézmény típus szerint

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

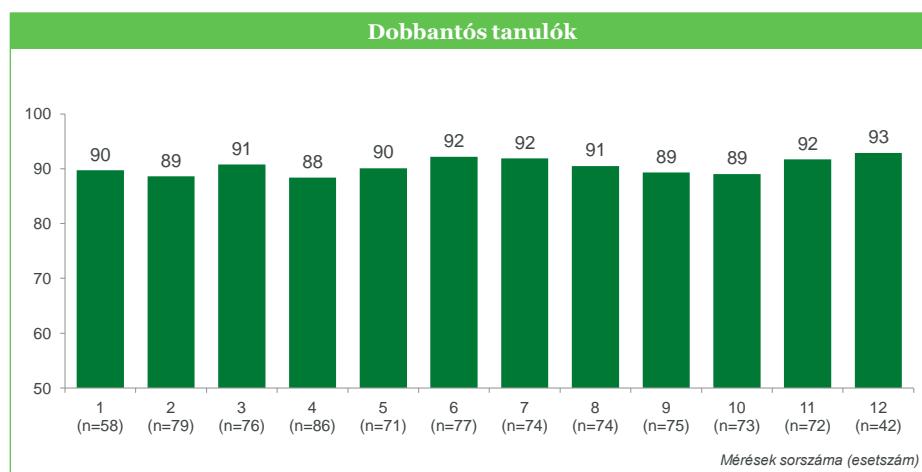
Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőfokon állsz?
És 5 év múlva hol leszel ugyanezen a 0 és 10 fok közötti létrán?

4

A tanulók jövőbeli kilátásai optimisták, nem térnek el nagy mértékben a jelenbeli elégedettségüktől. Reálisnak, bizakodónak mondható a jövőképük véleményünk szerint. Ezt látszik alátámasztani a jövőre vonatkozó kérdésekre adott válasz, mint „Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után”, vagy a „Nagyon törekszem arra, hogy céljaimat elérjem”, vagy a „Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni az iskolát”. Az ezekre adott válaszok árnyalják a jövőről kapott képet. Ezekben az esetekben konkrét elérendő célokról, határozott szándékokról, akár elkötelezettségekről vallanak a fiatalok.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

GALLUP®

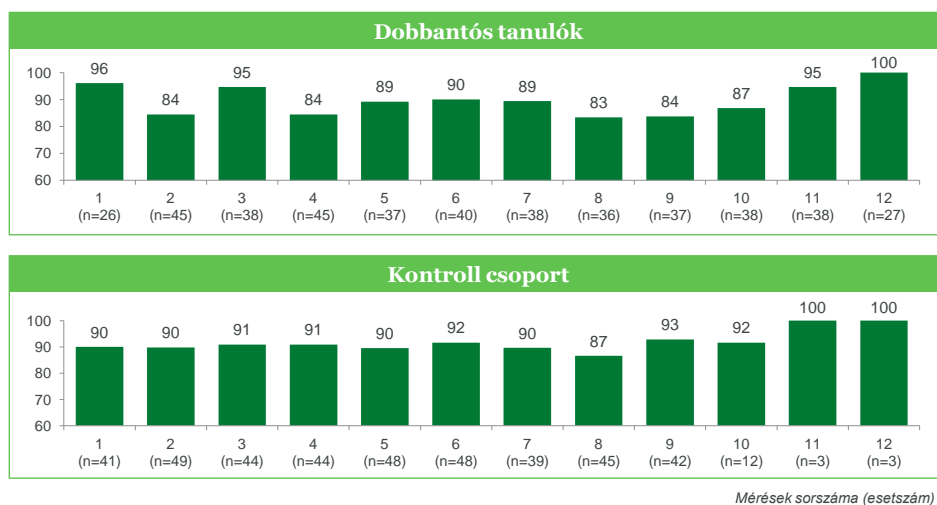
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

11

A vizsgálatban részt vevő összes volt dobbantós tanuló 90,5%-a biztos abban, hogy az iskolai tanulmányai befejezése után talál jó munkahelyet. A mérési pontok egyenletes optimizmusról tanúskodnak.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP®

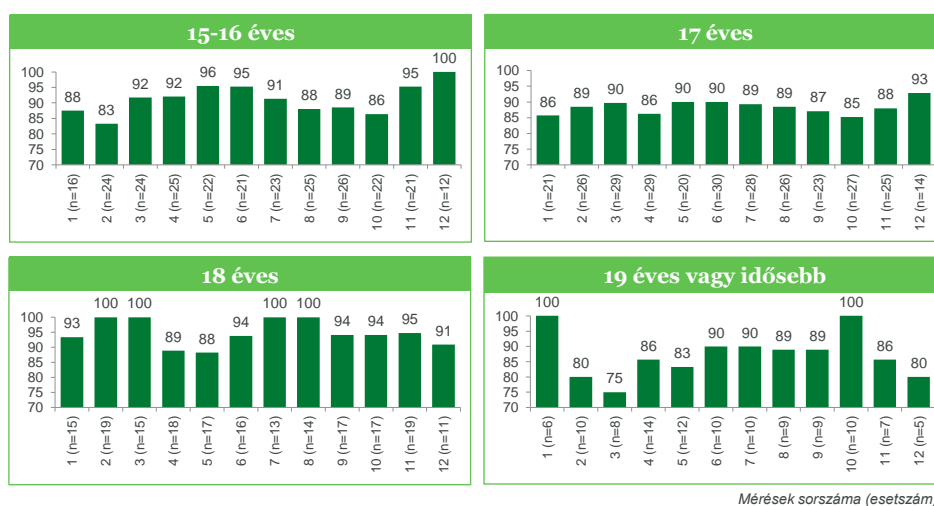
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

50

A „Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után” kérdésre mindkét csoportban megközelítően azonos mértékben optimistán látják a közeljövőjüket. A volt dobbantós tanulóknál a legalacsonyabb érték a 83%, míg a kontroll csoportnál 87%, a legmagasabb mindkét csoportban a 100%. A kontroll csoport 12 mérési pontjában egyenletesebb, és valamivel magasabbak az értékek (Dobbantós csoport átlagértéke: 89,6%, kontroll csoporté 92,2%).

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után korcsoportok szerint

GALLUP®

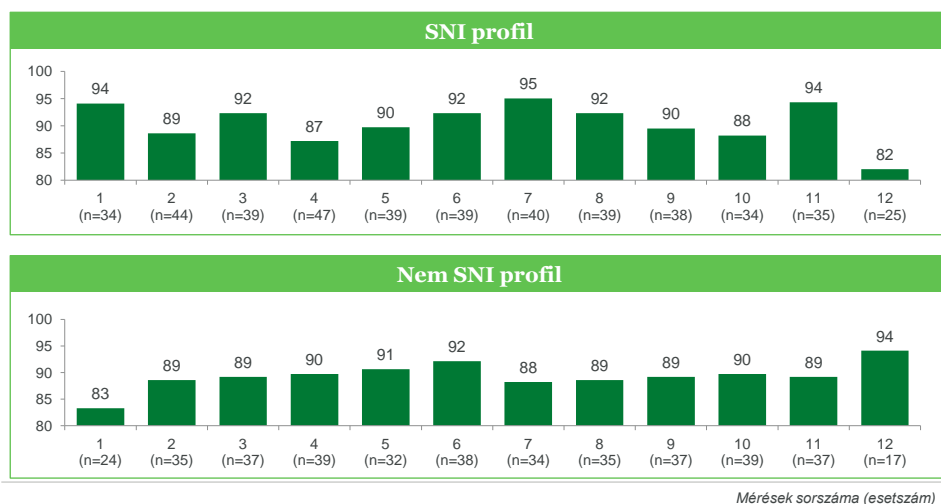
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

37

Korcsoportos bontásban az iskola utáni jó munka megtalálásában való hit egyetlen csoportnál tér el lényegesen a többitől, a 19 és idősebbek körében. Ennél a csoportnál találjuk a legalacsonyabb mérési értékeket például a 2 (80%), 3 (75%) és 12 (80%) mérési pontoknál. A csoportok átlagértékei: 15–16 évesek 91,3%, 17 évesek 88,5%, a 18 évesek 94,8% és a 19 éves vagy idősebbek csoportjának 87,3%. Ennek alapján a legoptimistábbak a 18 évesek és a 15-16 évesek.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után intézmény típus szerint

GALLUP

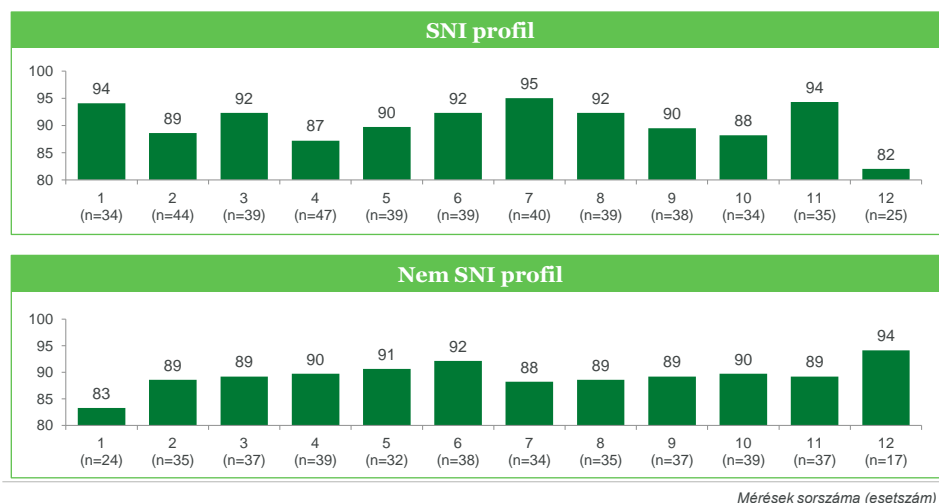
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

24

Az intézménytípus szerinti bontásban látható adatok azt mutatják, hogy az SNI profilú iskolák tanulói (90,4%) a nem SNI profilú iskolába járók (89,4%) közel azonos mértékben optimisták az iskola utáni jó munkahely megtalálása tekintetében. Az SNI profilú iskolák tanulói a mérési időszakokban változatosabb mintát adtak, míg a másik csoport diagramja egyenletesebb. Érdekes, hogy a mért legalacsonyabb érték az egyik csoportnál a mérési időszak legelejére esik, míg a másiknál a legvégére.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után intézmény típus szerint

GALLUP

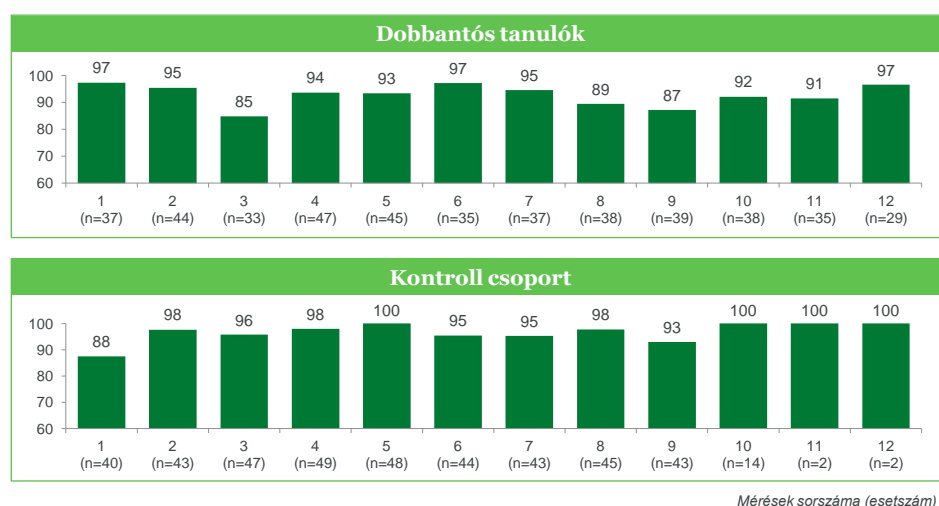
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva 24

A volt dobantós tanulók vizsgálatban részt vett teljes köre elkötelezett céljai elérése iránt (átlagérték: 94,75%). A mért értékek egyenletesen oszlanak meg és magasak.

Nagyon törekszem arra, hogy céljaimat elérjem

Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

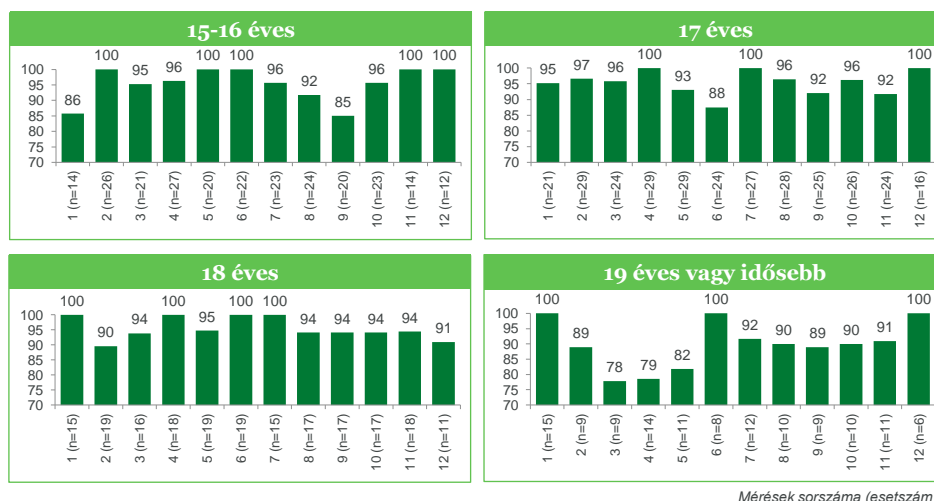
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

49

Összehasonlítva a volt dobantós tanulók (átlagérték 92,6%) és a kontroll csoport tagjainak (96,75%) elköteleződését saját céljaik eléréseért, azt láthatjuk, hogy nincs érdemi különbség a mért értékek között.

Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem korcsoportok szerint

GALLUP

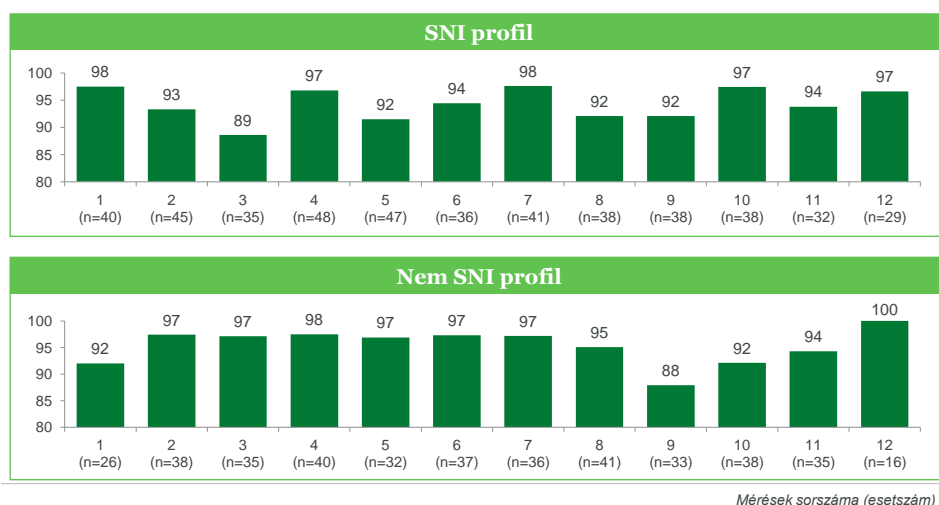
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

36

A célokért való elkötelezettség erősségét nézve a korcsoportos bontásban, azt tapasztaljuk, hogy a 19 éves és idősebbek csoportja a legkevésbé elkötelezett saját céljai iránt (90%). Ugyanakkor szembevetendő, hogy a 6. mérési ponttól az értékek magasabbak és egyenletesebbek az év végéhez közeledve. A másik három korcsoportnál nem találunk ilyen változatos mintát. A mért értékek között nincsen különbség a másik három csoportnál: 15-16 évesek: 95,5%, a 17 évesek 95,4% és a 18 évesek 95,5%-ban törekszenek céljaik elérésére.

Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

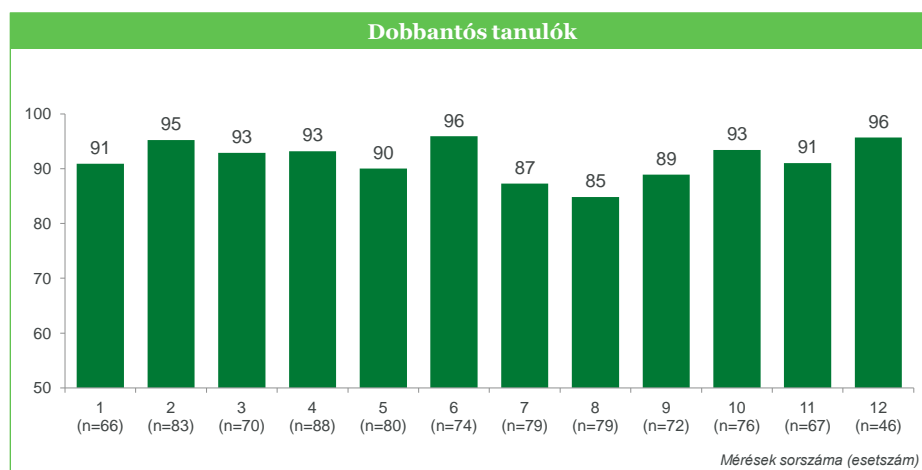
Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

23

Az iskolatípus szerinti bontásban a két csoport eredményei hasonlóak. Az SNI profilú iskolák tanulói 94,4%-ban, míg a Nem SNI profilú iskoláké 95,3%-ban elkötelezték céljaik eléréséért.

Teljesen biztos vagyok abban, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát

GALLUP®

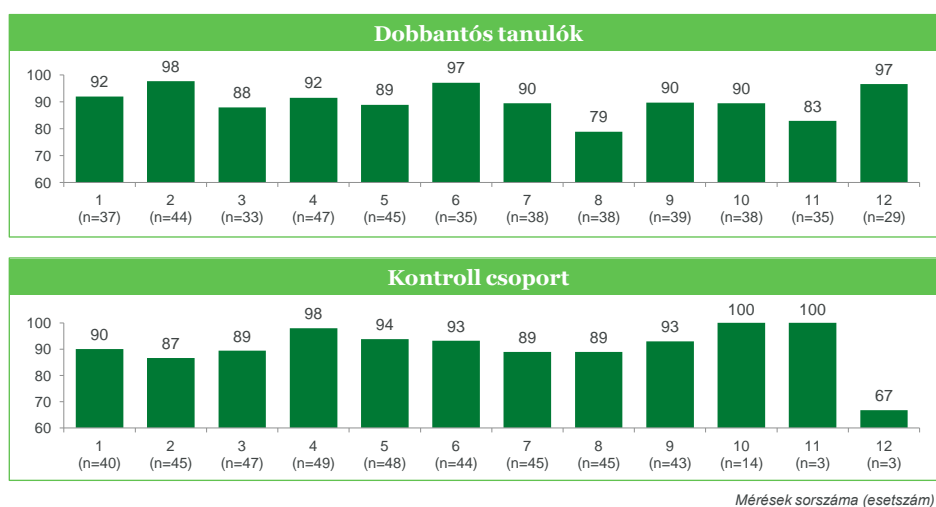
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

8

A közeljövőt tekintve a volt dobbantós tanulók igen magas százalékban (91,5%) biztosak abban, hogy befejezik jelenlegi iskolájukban tanulmányaikat. Ez a magas arány azért is kiemelkedő, mert az előzetes iskolai tapasztalataik sok kudarccal jártak, a dobbantós egy esztendő után a normál, nagy létszámú osztályokban megfelelően megerősödve végzik tanulmányaikat, és a teljes vizsgálati periódusban egyenletesen magas biztonságérzetet jeleztek válaszaikkal.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

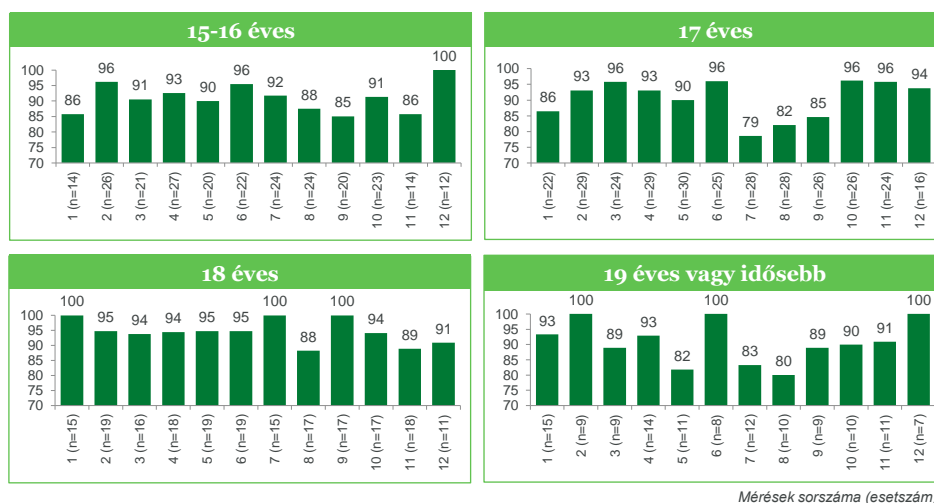
Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

47

A volt dobbantós (átlag érték 90,4%) és a kontroll csoport (átlag érték 90,75%) tanulói azonos mértékben biztosak abban, hogy befejezik jelenlegi iskolájukban tanulmányaikat. A kontroll

csoport utolsó mérési pontjában található igen alacsony érték (67%) feltételezhetően az évvégének, és az kis számú válasznak tudható.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát korcsoportok szerint

GALLUP

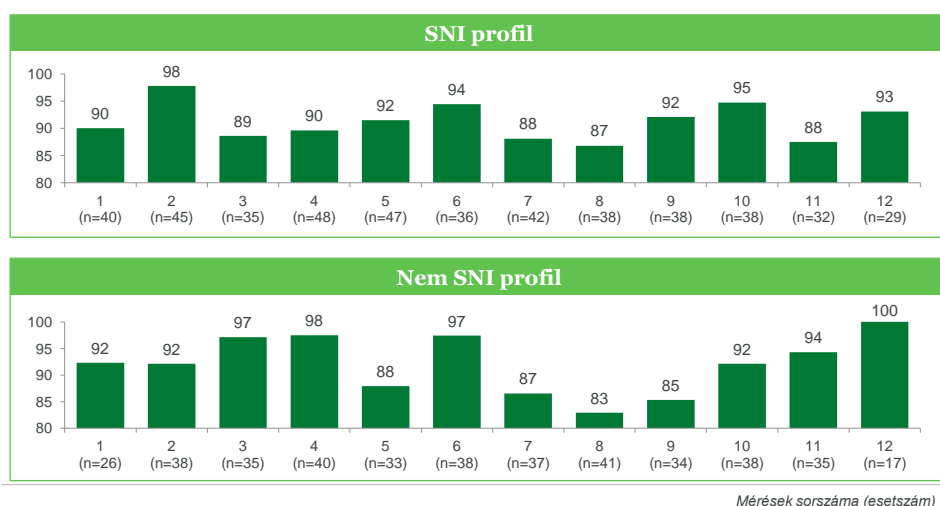
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

34

A korcsoportos bontásban sem találunk lényeges eltérést a mért értékek között. A 15-16 évesek 91,1%-a, a 17 évesek 90,5%-a, a 18 évesek 94,6%-a míg a 19 és idősebbek 90,8%-a biztos abban, hogy befejezi tanulmányait jelenlegi iskolájában. A diagramok mintája a legváltozatosabb a 19 évesek és idősebbek korosztályában és a 17 évesek között. Ennél a két csoportnál találjuk a legalacsonyabb mért értékeket is, 79% és 80%.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

21

Az iskola befejezését biztosnak vélőket az intézmény profilja szerint hasonlítjuk össze, azt találjuk, hogy ebben a tekintetben sincsen a tanulók között lényeges különbség. Mindkét

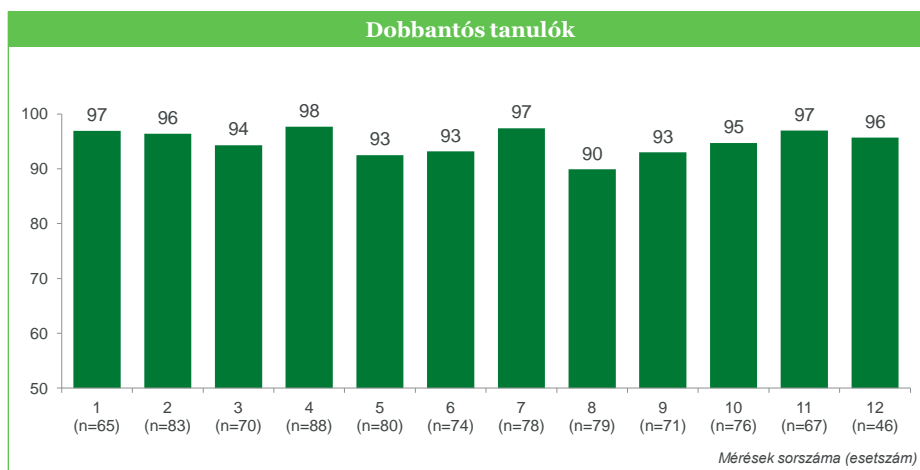
csoportnál 90% feletti azok aránya, akik biztosak abban befejezik ezt az iskolát. Az SNI profilú iskolába járók között átlagosan ez 91,3%, a Nem SNI profilú iskolák tanulóinak átlagosan 92,1%.

Összefoglalva, a jövőjük megítélésében optimisták a tanulók. Ebben a tekintetben nincsenek lényeges eltérések a volt dobbantós tanulók és a kontroll csoport tagjai között. A különböző szempontok alapján bontott csoportok (életkor, intézménytípus) között egy-egy csoportnál minimális eltérés tapasztalható. Leginkább a 19 éves és idősebbek mutattak némi eltérést, ami a korosztályi jellemzőkre, és feltételezhetően a munka és élettapasztalatokra vezethető vissza.

A konkrét kérdésekre, amelyek a közelebbi jövő képére vonatkoztak (iskola befejezése, célok elérése, jó munkahely) hasonlóan optimista beállítódást jeleztek., de ennél is fontosabb, hogy ezekben a kérdésekben sem mutattak a vizsgálat során lényeges eltérést a volt dobbantós és a kontroll csoport tanulói.

Van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőmmel

Van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőmmel

GALLUP

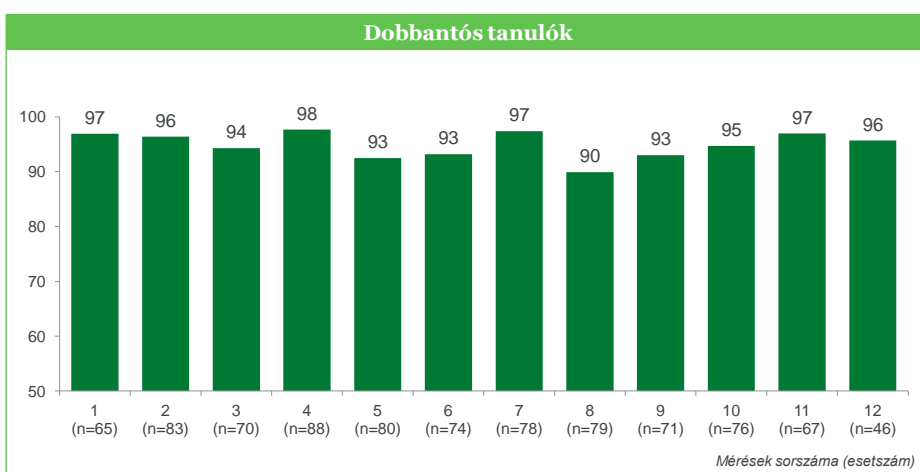
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőmmel
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

9

A volt dobbantós tanulók 94,9%-a válaszolt igennel arra a kérdésre, hogy van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőjével. A diagram a mérési pontok adatait mutatja, a legalacsonyabb érték a 8-as mérésnél látható, ez 90%, a legmagasabb érték a 4-es mérési pontnál.

Van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőmmel

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

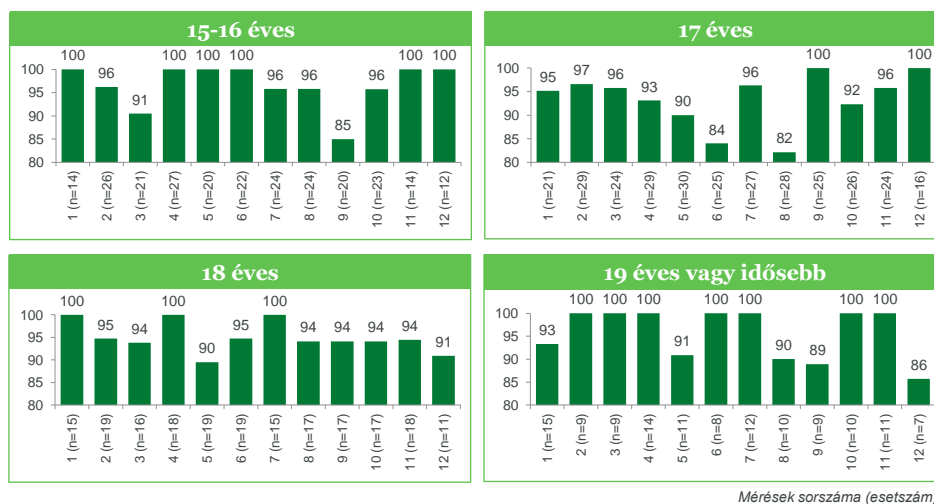
Van egy olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőmmel
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

9

A volt dobbantós tanulók (95,5%) és a kontroll csoport tanulói (93,6%) közel azonos százalékban állítják, hogy életükben van a jövőjük iránt érdeklődő felnőtt. A jövőbe vetett bizalom remény, külső megerősítése jelenik meg ezekben a magas százalékokban.

Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel

korcsoportok szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

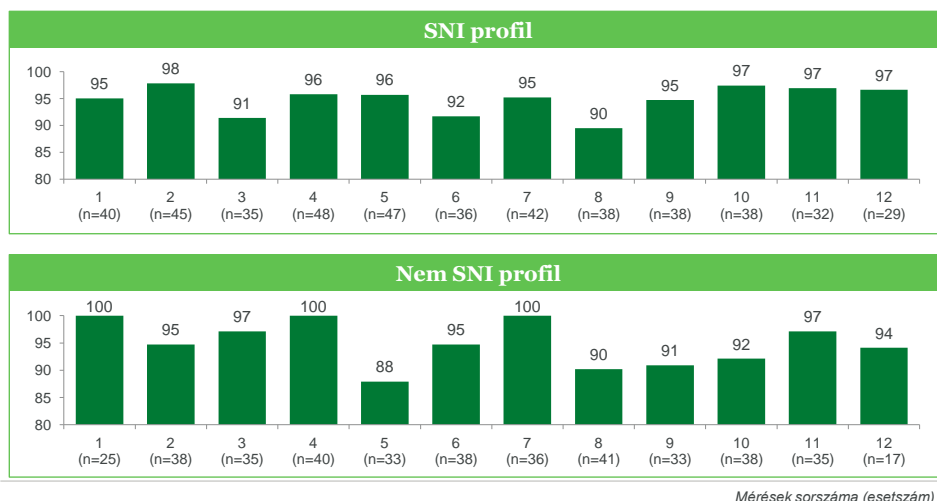
Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

35

A kérdésre adott válaszok korcsoportok szerinti bontásban sem mutatnak lényeges eltérést egymástól. Az átlagértékek között nincs nagy különbség: 15 évesek 96,7%-a, 17 évesek 93,4%-a, a 18 évesek 95,1%-a és a 19 évesek és idősebbek 95,8%-a válaszolt igennel a kérdésre, vagyis van jövőjükkel nagyon törődő felnőtt az életükben.

Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel

intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

22

Az intézmény profilja szerinti bontásban a két csoport SNI és nem SNI iskolák vizsgálatunkban részt vevő tanulói teljesen azonos arányban (94,9%) válaszoltak igennel a kérdésre, tehát van az életükben a jövőjükkel nagyon törődő felnőtt.

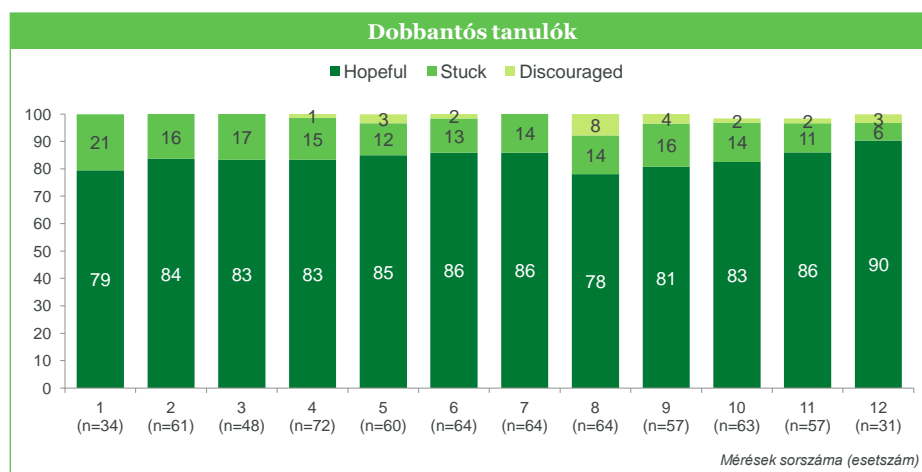
Remény mutató (index)

A következő diagramok a tanulók reményeit mutatják a jövőt illetően, összevont mutatóval. Az összevont mutatót az alábbi kérdésekre adott válaszokból képeztük:

- Teljesen biztos vagyok, hogy be tudom fejezni ezt az iskolát
- Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
- Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
- Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

A diagramokon a válaszok a jövővel kapcsolatos beállítódásokat jelzik. A beállítódások három kategóriája: reményteljes (hopeful), bizonytalanodott (stuck), reményt vesztett (discouraged).

Hope index

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

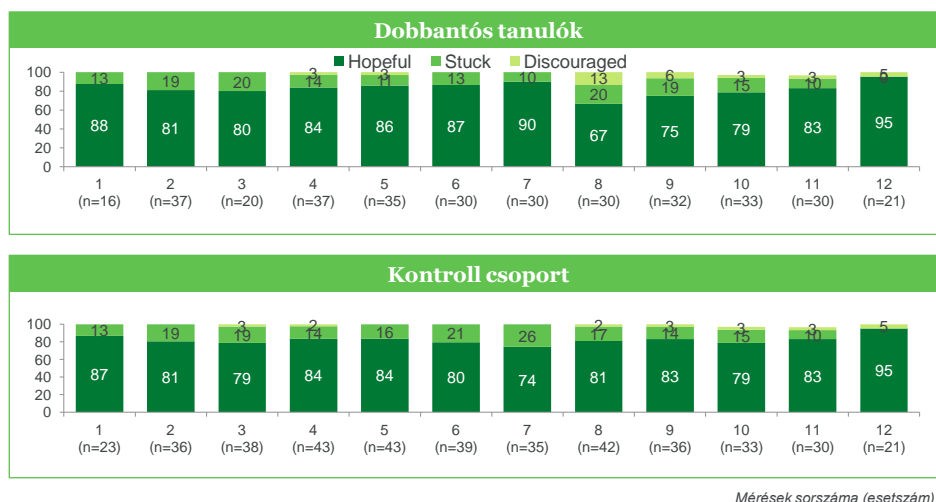
Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
 Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
 Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
 Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

62

A volt dobbantós tanulók többsége (78% és 90% között) a vizsgálat során folyamatosan reményteljes a jövőjét illetően. 6% és 21% között van azok aránya a mérések alapján, akik bizonytalanok és 0%- és 8% között van azok aránya, kik reménytelenül tekintenek a jövőjükre. Az 1-es, 2-es, 3-as és 7-es mérések esetében nem találunk reménytelen tanulókat.

Hope index

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

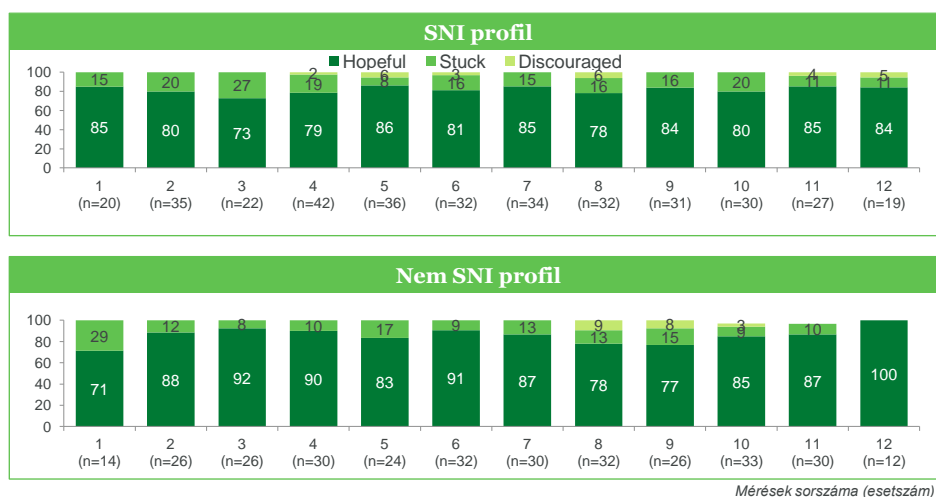
Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

64

A volt dobbantós és a kontroll csoport tanulói között a reményteljes közel azonos mértékben jelennek meg a jövőjüket illetően, hasonló a helyzet a bizonytalanok arányát tekintve. A reményvesztettek aránya magasabbnak tűnik a volt dobbantósoknál, akiknél 7 mérési pontban jelennek meg akik nem reménykedők a jövőjüket tekintve és az értékek is magasabbak (13%-6). A kontroll csoportnál a 6 mérési pontban találunk reményüket vesztetteket, 2%- 3%-os arányban.

Hope index

intézmény típus szerint

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

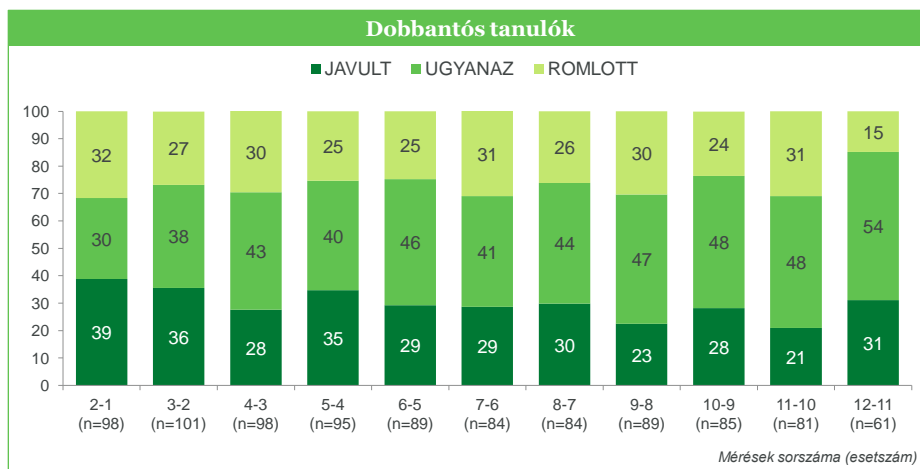
Teljesen biztos vagyok, hogy be fogom fejezni ezt az iskolát
Van egy olyan felnőtt az életemben, aki nagyon törődik a jövőmmel
Nagyon törekszem arra, hogy a céljaimat elérjem
Tudom, hogy fogok egy jó munkát találni iskola után

63

Intézménytípus szerinti bontásban, akik reményteljesnek látják a jövőjüket az SNI profilú iskolák tanulói közül 81,7%, míg a nem SNI profilúakban tanulók 85,8%. Az eltérést itt sem tekinthetjük a két intézmény tanulói között lényegesnek.

Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőn állsz? (Q1) és 5 év múlva hol leszel ezen a 0 és 10 fok közötti létrán? (Q2)

Q1 előző méréshez képest hogy változott

GALLUP®

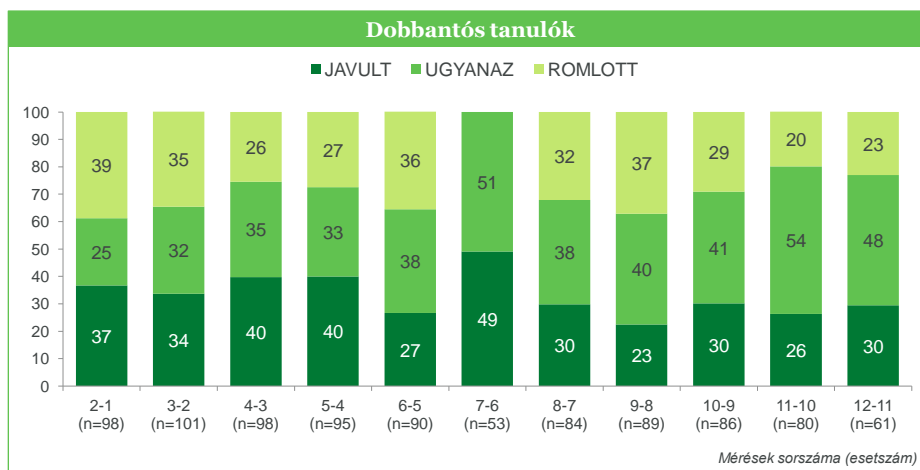
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőfokon állsz?
A válaszok változása %-ban mutatva

60

A mérési időpontok között az adatokban eltérés mutatkozik. A diagram az előző méréshez képest történt letérést ábrázolja. „Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, most melyik lépcsőn állsz?” A válaszokat mutató oszlopdiagramok azt mutatják, hogy a válaszolók az előző méréshez képest javuló, illetve azonos értéket adtak jelenlegi élethelyzetükre. Csak igen kevés tanulónál lett rosszabb az előző méréshez viszonyítva életük (24-31% közötti a romló mérési érték aránya).

Q2 előző méréshez képest hogy változott

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha elképzelsz egy létrát, ahol a tizedik fok a számodra elképzelt lehető legjobb életet jelenti és a nulladik lépcső a legrosszabbat, akkor mit mondanál, 5 év múlva hol leszel ezen a 0 és 10 fok közötti létrán?
A válaszok változása %-ban mutatva

61

Az élethelyzet becsült megítélését 5 év múlva mutatja a diagram. Az 5 év múlva bekövetkező élethelyzetet mutató adatok egymást követően javulónak, illetve változatlanoknak mutatják a tanulók becslését. Romló a megítélés két mérés között 20 – 37%-ban. A 7-6 mérési pontoknál nincsen romló érték, ebben az esetben javuló és változatlan az 5 év múlva becsült élethelyzet.

A két diagram alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy mind a jelenlegi életet, mind az 5 év múlva becsült élethelyzetet jónak, illetve az előző méréshez viszonyítva közel változatlanoknak ítélik meg a tanulók. Két mérés között csak megközelítően egyharmaduk vagy annál alacsonyabb arányuk adott romló értéket.

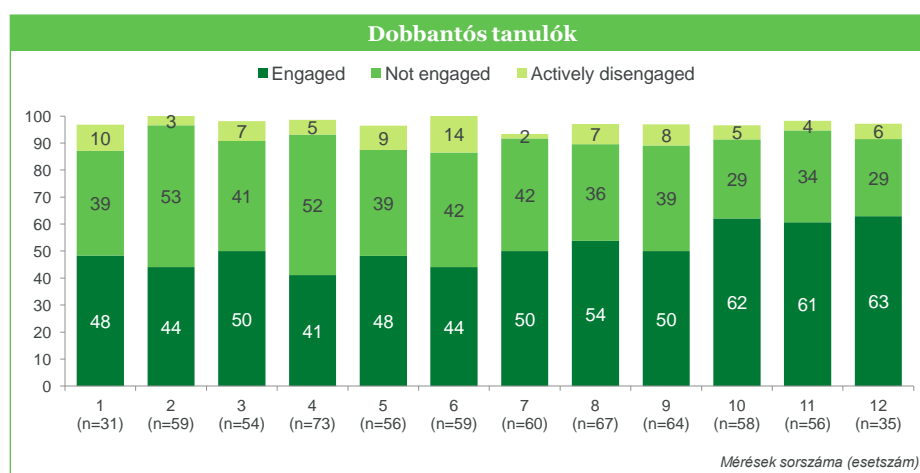
Elkötelezettség mutató (Engaged index)

Az elkötelezettség mutatója is több kérdés válaszáértékeinek összevonásával képződött. Ezek a kérdések az alábbiak:

- Van egy nagyon jó barátom, az iskolában, akiben teljesen megbízom.
- Biztonságban érzem magam az iskolában.
- Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok.
- Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért.

Az elkötelezettséget tekintve a tanuló lehet határozottan Elkötelezett (Engaged), Nem elkötelezett (Not engaged) és aktívan nem elkötelezett, mondhatnánk akár destruktívnak is (Actively disengaged) Ez a beállítódás, a kérdésekből következően mutatja az iskola iránti elkötelezettség mértékét, amely jelentős befolyással van a tanulmányi teljesítményre.

Engage index

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

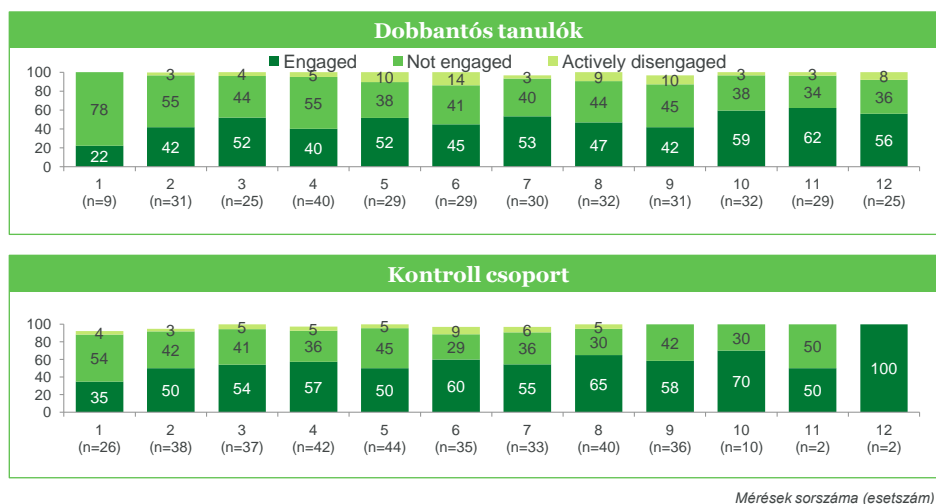
Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
Biztonságban érzem magam az iskolában
Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

65

Az elkötelezettség vonatkozásában az előzőekhez képest kevésbé biztató a kép. A volt dobantós tanulóknak átlagosan 51,3%-ban elkötelezettek iskolájuk iránt. Közel hasonló arányúak azok átlagosan, akik Nem elkötelezettek, és 6,6%-ra tehetjük azok arányát, akik Aktívan nem elkötelezettek az iskola iránt. Ha tehát az összevont elkötelezettségi mutatót nézzük, akkor a volt dobantós tanulóknak csak közel a fele érez határozottan elkötelezettséget iskolája iránt.

Engage index

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

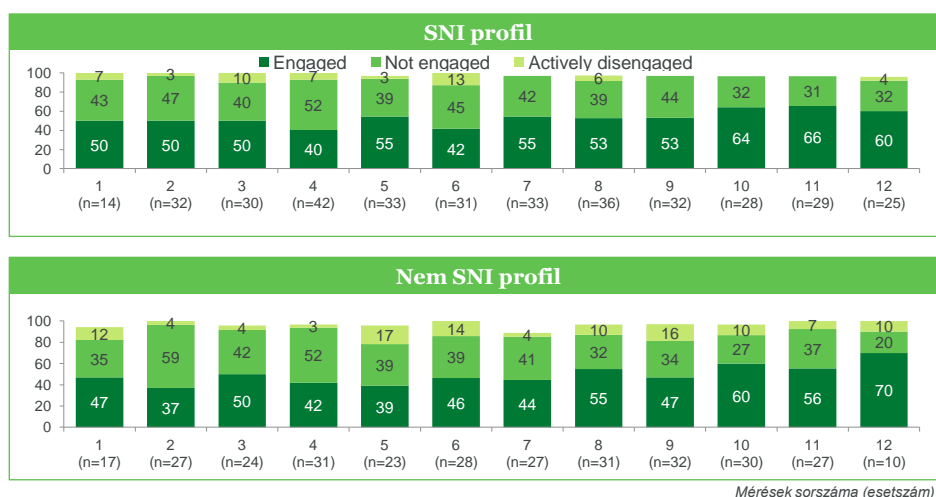
Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
 Biztonságban érzem magam az iskolában
 Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
 Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

67

Az elkötelezettségi mutató 10%-os eltérést mutat a volt dobbantós és a kontroll csoport tanulói között, átlagosan. A volt dobbantós fiatalok között 47,7% azok aránya, akik határozottan elkötelezettek az iskolájuk iránt, míg a kontroll csoport tagjai közül 58,7%-ban elkötelezettek. Az aktívan nem elkötelezettek magasabb arányban találhatók a volt dobbantós csoporton belül.

Engage index

intézmény típus szerint

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
 Biztonságban érzem magam az iskolában
 Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
 Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

66

Az alábbi diagram az elkötelezettség mértékét mutatja a két intézménytípusba járó tanulók körében. Ellentétben az előzőhöz, az SNI profilú iskolák tanulónak 57,6%-a elkötelezett, míg a Nem SNI profilú iskolák tanulóinak 49,4%-a érez elkötelezettséget iskolája iránt az összevont

mutató alapján. Az Aktívan el nem kötelezettek aránya azonban magasabb a kontroll csoport tanulói között (9,25%), míg a volt dobbantósoknak csak 4,4%-a tartozik ebbe a kategóriába.

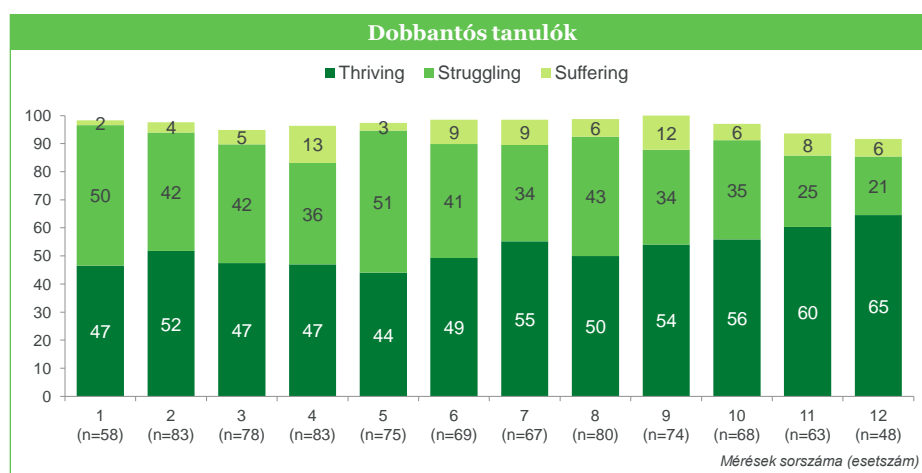
Jólét mutató (Wellbeing index)

A jólétet, a jó közérzetet, a szubjektív életminőség szintjét adja ez az összevont mutató, vagyis azt, hogyan érezzük magunkat a bőrünkben az adott pillanatban, napon. A Jólét (Wellbeing index) négy kérdésből adódik:

- Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz, ha szükséged van rá?
- Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
- Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat nevettél vagy jó kedved volt?
- Ha a tegnapi napra gondolsz, volt elég energiád ahhoz, hogy a dolgokat megcsináld, amiket elhatároztál?

A jó közérzet, a mindennapi élet minőségét három kategóriába soroltuk, attól függően, hogy a tanuló hogyan érzi magát: remekül, jól boldogul (Thriving), a napjai küzdelmesek (Struggling), és fájdalmasak vagy szenvedéssel teliek (Suffering). Ha nincs akire számíthat baj esetén, ha nem volt semmi érdekes aznap az iskolában, ha nem volt alkalma nevetni, nem volt jó kedve és a feladatok elvégzéséhez, saját elhatározásai végrehajtásához nem volt elegendő energiája, akkor bizony érezheti a napját a tanuló szenvedéssel, akár fájdalommal telinek is.

Wellbeing index

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

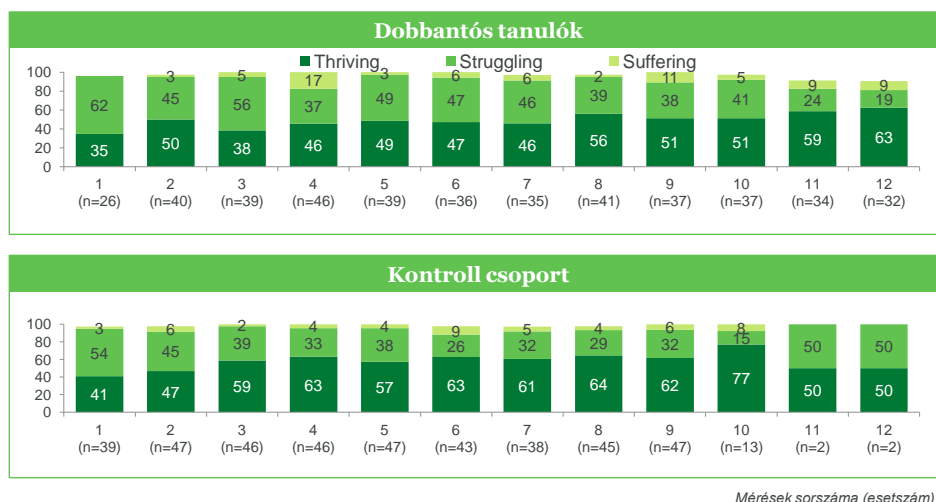
Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
 Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
 Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat nevettél vagy jó kedved volt?
 Ha a tegnapi napra gondolsz, volt elég energiád, ahhoz hogy a dolgokat megcsináld amiket elhatároztál?

68

A fentiek ismeretében a volt dobbantós diákok válaszai alapján azt mutatják az adatok, hogy 52,2%-uk boldogul a mindennapokban, akár remekül is érezheti magát a bőrében. Ugyanakkor 6,9%-a érzi magát rosszul és keservesnek éli meg napját A többiek küzdelmesnek élik meg a mindennapokat. A összevont mutató a kérdésekből adódóan értelemszerűen nem csak az iskolára, az iskolában eltöltött időre vonatkozik.

Wellbeing index

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

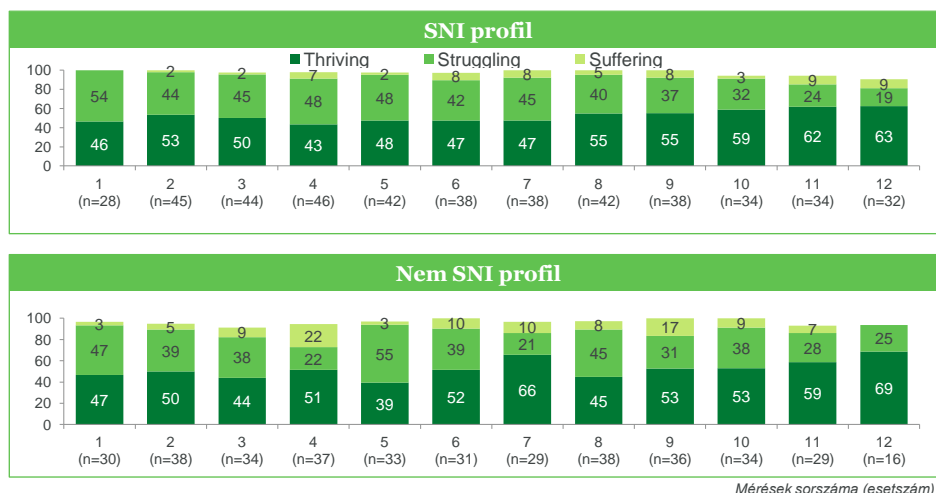
Ha bajba kerülés van olyan valaki, akire mindig számíthat az szükség van rá?
Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat nevetél vagy jó kedved volt?

70

Ha összehasonlítjuk az azonos osztályba járó tanulók mérési adatait, Wellbeing mutatóit, akkor azt látjuk, hogy a kontroll csoport fiataljai közül többen érzik magukat jobban a bőrükben (57,8%), mint a volt dobantósok (49,3%). Ha a napokat szenvedéssel telinek nézőket vetjük össze, ott bizony szintén a volt dobantósok számaránya magasabb (6,3%) és a kontroll csoport tagjainak csak kisebb (4,25%) csoportja éli meg ugyanígy.

Wellbeing index

intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha bajba kerülés van olyan valaki, akire mindig számíthat az szükség van rá?
Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Ha a tegnapi napra gondolsz, sokat nevetél vagy jó kedved volt?

69

Az intézmény típusa szerinti bontásban a Jólét mutatója azonos átlagértéket ad (52,3%) az SNI profilú és a nem SNI profilú iskolába járók körében. Ebben az esetben a nem SNI iskolába járók közül kerülnek ki többen (átlag érték 7,75%), akik szenvedve, fájdalommal töltik napjaik egy részét. Ugyanez az SNI profilú iskolák tanulóinál csak 5,25%.

Összefoglalóan mondhatjuk a mérési eredményekből képzett összevont mutatók alapján, hogy a volt dobbantós tanulók döntő többsége optimista beállítódású, és reménnyel néz a jövője felé (Hope index). Nagyságrendi különbség nincsen ebben a tekintetben a dobbantós és a kontroll csoport tagjai között, ugyanúgy, mint az intézménytípusok szerinti bontásban az SNI és a nem SNI profilú iskolák tanulói között. Azt is mondhatjuk, hogy az idézett amerikai vizsgálati eredményekhez hasonlóan a jövőt reménnyel telinek tekintik a fiatalok.

Az iskola iránti elkötelezettség mértéke (Engaged index) a legkedvezőtlenebb a mutató alapján. Azok a motivációs elemek, amelyek az iskola iránti elkötelezettségben szerepet játszanak (erős bizalom, jó barát, biztonság, saját erősségek használatának lehetősége, dicséret, elismerés) messze elmarad az előző mutató által vázolt képnél. Azok az értékek, amelyek a volt dobbantós és a kontroll csoport elkötelezettségét mutatják, közel 10%-kal magasabb értéket adnak a kontroll csoportnál. Ennél a mutatónál gondolnunk kell az egyéni differenciálásra, az osztályteremben alkalmazott tanítási-tanulási módszerekre, valamint a pedagógiai kultúrára, a motivációt, dicséretet, elismerést tekintve.

A jó közérzetet és a szubjektív életminőséget mutató adatok (Wellbeing index) hasonlóan az előző mutatóhoz, ennél is a jó közérzet, jólét mutatója átlagosan a tanulók közel felére érvényes. A másik fele küzdelmesnek, szenvedéssel telinek éli mindennapjait. Ebben sem a volt dobbantós és a kontroll csoport tagjai, sem az SNI profilú és a Nem SNI profilú iskolába járók között nincsen érdemleges különbség.

II.2 A 2009/2010-es tanév Dobbantós évfolyamát végzett, jelenleg közoktatásban lévő tanulók tanulmányi integrációja²⁷

A tanulói Integrációról ad információt mindhárom kérdéskörre kapott válaszok sora, de a válaszok egyben visszajelzést is adnak a Dobbantó Program hatékonyságáról, eredményességéről és részben az iskola belső kultúrájáról. Van azonban néhány kérdés, amely a szűkebben értelmezett tanulmányi integrációról ad képet. Ilyenek a szubjektív életminőségre, a társas kapcsolatokra és a jövőképre vonatkozóak.

A vizsgálat során a közoktatásban továbbtanulókra összpontosítottunk, de a tanulói kontroll csoport tagjaitól és a volt dobbantós diákok jelenlegi osztályfőnökeiktől kapott válaszok árnyalták a kapott eredményeket. A különböző csoportoktól, azonos vagy hasonló kérdésre kapott válaszok összehasonlítása során, azok néhol erősítették egymást, máshol ellentmondtak egymásnak. Az eredményekből így realisabb képet kaptunk, mintha csak a volt dobbantós fiatalok közoktatásban továbbtanulóit kérdeztük volna.

²⁷ A fejezethez felhasznált irodalom:

1. Csíkszentmihályi Mihály (1997): FLOW Az Áramlat. . A tökéletes élmény pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest
2. Csíkszentmihályi Mihály & Barbara Schneider (2011): Életre hangolva. A Felnőtté Válás útvesztői. Nyitott Könyvműhely

Szubjektív érzések a volt Dobbantós létről

(tanulói kérdőív 1. számú , valamint az osztályfőnöki kérdőív 1. 2. számú kérdése)

k1. Ha a tavalyi 2009/2010 tanévre gondolok, örömmel tölt el, hogy Dobbantós diák voltam. (tanuló)

ÉLETKOR	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	127	97,6	2,4
15 – 16 éves	36	100	0
19 – 26 éves	18	100	0
TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	24	100	0
INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	69	98,6	1,4

A volt Dobbantós tanévre a tanulók túlnyomó többsége örömmel gondol vissza (97,6%). Az életkori csoportok közül a legpozitívabbak a 15-16 és a 19-26 évesek (100%), a Budapesten élők (100%), valamint az SNI profilú iskolákba járók (98,6%)

k1. Az a tanuló, aki a 2009/10-es tanévben Dobbantós diák volt, beszélt a tavalyi tanévről? (of)

	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	123	69,1	30,9

k2. Tanítványom pozitívan beszélt az ott töltött időről.(ofő)

	Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	85	1,2	9,4	12,9	76,5
17 éves	26	0	11,5	3,8	84,6
Budapest	14	7,1	7,1	0	85,7

Azt, hogy a dobbantós esztendő pozitív élményeket adott a tanulóknak, megerősítik az osztályfőnökök. A tanulóknak azonban csak a 69,1%-a beszélt az elmúlt tanévről az osztályfőnöküknek. Közülük mindig pozitívan nyilatkozott 76,5%-uk, gyakran minősítette pozitívnak az ott töltött időt 12,9%-uk.

A Budapesten élő tanulók 85,7% -a és a 17 évesek 84,6%-a, valamint a befejezett 8 általános iskolával rendelkezők (81,3%) számára volt pozitív tapasztalat az előző tanév. Ők pozitív élményeiket meg is osztották jelenlegi osztályfőnökükkel.

Mondhatjuk, hogy a Dobbantó Programban résztvevő tanulók túlnyomó többségében az iskolában töltött idő pozitív nyomot hagyott, és ezt a kérdőívben adott válaszok tükrözik is. A tényt megerősítik a jelenlegi osztályfőnökök. A z életkor, a lakóhely településtípusa , az iskolai végzettség és az intézménytípus szerinti bontásban a csoportok között nincsen lényeges különbség.

Szubjektív érzések jelenlegi iskoláról

(tanulói kérdőív 2. 3. 4. számú kérdése, a záró kérdőív 5. számú kérdése valamint az osztályfőnöki kérdőív 4. 5. számú kérdése)

A tanulók az előző tanévben a Dobbantó Program támogatásával, az integrálódásra felkészítő, egyedi és egyéni fejlesztésre összpontosító pedagógiában részesültek. Mint láttuk, erre az időszakra jó érzéssel, örömmel gondolnak vissza. A következőkben azt vizsgáljuk, hogy ebből a védett környezetből kikerülve új osztályokba, néhányan más iskolában folytatva tanulmányaikat, hogyan érzik magukat. Mennyire sikerült az új környezetnek, közösségnek pozitív élményeket, tapasztalatokat adni a gyerekeknek?

k2. Jól érzem magam iskolámban. (tanuló)

	Esetszá m	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	127	0,8	12,6	42,5	44,1
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	36	0	8,3	47,2	44,4
17 éves	41	2,4	17,1	36,6	43,9
18 éves	32	0	15,6	37,5	46,9
19 – 26 éves	18	0	5,6	55,6	38,9
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	24	0	8,3	29,2	62,5
Megyei jogú város	28	0	17,9	53,6	28,6
Egyéb város	23	4,3	21,7	43,5	30,4
Község, tanya	52	0	7,7	42,3	50
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG					
Befejezetlen 8 általános	16	0	12,5	37,5	50
Befejezett 8 általános	111	0,9	12,6	43,2	43,2
 INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	69	1,4	7,2	49,3	42
Nem SNI Profil	58	0	19	34,5	46,6

Az adatokat tekintve megállapíthatjuk, hogy a tanulók többsége ebben a tanévben is jól érezte magát az iskolában (gyakran 42,5%; mindig 44,1%). A megkérdezett tanulók 12,6%-a csak néha érezte jól magát az iskolában. Ha különböző csoportokat nézzük részleteiben, akkor azt látjuk, hogy mindig a jól érzik magukat a Budapesten élők (62,5%), a községben vagy tanyán élők (50%) és a nem SNI profilú iskolába járók. Gyakran az idei tanévben, az új környezetben jól érezték magukat a 15-16 évesek (47,2%), a 19-26 évesek (55,6%), a megyei jogú városban élők (53,6%), valamint az SNI profilú iskolába járók (49,3%).

A kontroll csoport tanulóinak iskolai élményei ebben a tanévben az alábbiak szerint alakultak:

k1. Jól érzem magam iskolámban (kontroll csoport)

	Esetszá m	% Soha	% Néha	% Gyakran	% Mindig
TOTÁL	62	0	9,7	48,4	41,9
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	28	0	14,3	46,4	39,3
17 éves	13	0	0	61,5	38,5
18 éves	12	0	8,3	41,7	50
19 – 26 éves	9	0	11,1	44,4	44,4
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	5	0	0	40	60
Megyei jogú város	9	0	0	33,3	66,7
Egyéb város	19	0	10,5	57,9	31,6
Község, tanya	29	0	13,8	48,3	37,9
 INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	42	0	4,8	42,9	52,4
Nem SNI Profil	20	0	20	60	20

Ha az adatokat nézzük, azt állapíthatjuk meg, hogy a kontroll csoport tanulóinak többsége jól érzi magát az iskolában mindig (41,9% és gyakran (48,4%). A volt Dobbantós és a kontroll csoport diákjainak válaszai nem különböznek egymástól szignifikánsan. A volt Dobbantós tanulók 86,6%-a (mindig + gyakran) érzi jól magát az iskolában, míg a kontroll csoport tanulói 90,3% -a (mindig + gyakran).

Érdekes talán, hogy a Budapesten élők mindkét csoportban magasabb %-ban érzik jól magukat (volt dobantósok 62,5%, kontroll csoport (60%), mint a többi településen élők. A kontroll csoportba tartozó megyei jogú városban élő tanulók jobban érzik magukat az iskolában (66,7% mindig; 33,3% gyakran), mint a hasonló településen élő volt dobantósok (28,6% mindig, 53,6% gyakran). Ez lényeges különbségnek nevezhető. A különbség okainak feltárása további vizsgálatot, elemzést igényel.

A többi csoport értékei nagyságrendileg nem különböznek a két csoport válaszai alapján.

A tanév végén záró-kérdőívvel kerestük meg a tanulókat.

A jelen tanévre vonatkozó szubjektív életminőségre vonatkozó információkat kaptunk mindkét tanulói csoporttól. Először a tanév felénél, 2011 január-február hónapban, majd a tanítási év végén került sor a záró-kérdőív felvételére. Nézzük meg, hogy a két időpont válaszai mennyiben hasonlóak, illetve különbözőek. Fontos megemlíteni, hogy a kontroll csoportba tartozó tanulók, azokból az osztályokból kerültek ki, amelyekbe a volt dobantósok járnak. A mindennapi élményeik, tapasztalataik az osztályteremben, a gyakorlati órákon azonosak.

Z1. Jól érzem magam iskolámban (tanulói záró kérdőív)

	Esetszá m	% soha	% néha	% gyakran	% mindig	% NV
TOTÁL	165	0,61	12,12	33,33	52,12	1,82
Dobbantós diák	111	0,90	10,81	33,33	54,05	0,90
Kontroll csoport	54		14,81	33,33	48,15	3,70
ÉLETKOR						
15 – 16 éves	57	2,13	10,64	46,81	38,30	2,13
17 éves	47		16,22	27,03	54,05	2,70
18 éves	37			25,00	75,00	
19 – 26 éves	24	2,13	10,64	46,81	38,30	2,13
TELEPÜLÉS TÍPUS						
Budapest	19		5,26	21,05	73,68	
Megyei jogú város	35		11,43	34,29	54,29	
Egyéb város	37		16,22	32,43	45,95	5,41
Község, tanya	74	1,35	12,16	36,49	48,65	1,35
ISKOLAI VÉGZETTSÉG						
Befejezetlen 8 általános	11		9,09	36,36	54,55	
Befejezett 8 általános	154	0,65	12,34	33,12	51,95	1,95
INTÉZMÉNY TÍPUSA						
SNI Profil	93	1,08	7,53	27,96	61,29	2,15
Nem SNI Profil	72		18,06	40,28	40,28	1,39

Az adatok önmagukért beszélnek. A volt dobbantós tanulók és a kontroll csoport tagjai közel azonosan jól érzik magukat az iskolában (volt dobbantósok 33,33%-a gyakran, 52,12%-a mindig), a kontroll csoport diákjai (33,3% gyakran, 54,05% mindig). A félévi kérdőív eredményei a volt Dobbantósoknál: gyakran jól érzi magát 42,5%, mindig 44,1% és a kontroll csoportnál gyakran választ adott a tanulók 48,4%-a, és mindig választ 41,9%. A két időpont válaszai azt mutatják, hogy érdemben nem változott a tanulói közérzet a félévben és az évvégén történt kérdezés között. Feltételezésünk, hogy a volt dobbantós tanulók integrálódtak az új közösségbe, a Dobbantó felkészítette őket társas készségeik megerősítésével, valamint az új közösségben pozitív élmények érték őket.

Az intergrációt segíti, ha a társakban és a pedagógusokban támogató partnert talál a fiatal. Hátrányos helyzetük, és múltbeli tanulási kudarcaik miatt, feltételezhetően szükségük van az új közösségben is segítő támogatásra. Ennek meglétére kérdeztünk rá a következő kérdéssel.

k3. Kapok segítséget, ha problémám van. (tanuló)

	Esetszá m	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	127	1,6	10,2	26,8	61,4
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	36	2,8	5,6	27,8	63,9
17 éves	41	0	14,6	26,8	58,5
18 éves	32	3,1	12,5	18,8	65,6
19 – 26 éves	18	0	5,6	38,9	55,6
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	24	4,2	8,3	29,2	58,3
Megyei jogú város	28	0	3,6	39,3	57,1
Egyéb város	23	0	30,4	17,4	52,2
Község, tanya	52	1,9	5,8	23,1	69,2
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG					
Befejezetlen 8 általános	16	0	6,3	37,5	56,3
Befejezett 8 általános	111	1,8	10,8	25,2	62,2
INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	69	0	7,2	23,2	69,6
Nem SNI Profil	58	3,4	13,8	31	51,7

Probléma esetén a volt dobbantós tanulók 61,4%-a mindig, 26,8%-uk gyakran kap segítséget. Mindig kap segítséget az SNI profilú iskolába járók 69,6%-a, a községben, tanyán élők 69,2%-a, valamint a 18 éves korcsoportba tartozók 65,6%-a. Amennyiben a mindig és a gyakran válaszokat összevonjuk, akkor a legtöbb segítséget a megyei jogú városban élők (96,4%), 19-26 évesek (94,5%), és a befejezetlen 8 általános iskolával rendelkezők (93,8%) kapják.

Érdeemes elgondolkodni azon, hogy vajon az egyéb városban lakó tanulók miért érzik úgy, hogy 30,4%-uk csak néha kap segítséget, ha problémája van.

k2. Kapok segítséget, ha problémám van.(kontroll csoport)

	Esetszám	% Soha	% Néha	% Gyakran	% Mindig
TOTÁL	62	0	14,5	27,4	58,1
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	28	0	17,9	35,7	46,4
17 éves	13	0	0	38,5	61,5
18 éves	12	0	25	16,7	58,3
19 – 26 éves	9	0	11,1	0	88,9
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	5	0	20	20	60
Megyei jogú város	9	0	11,1	22,2	66,7
Egyéb város	19	0	21,1	36,8	42,1
Község, tanya	29	0	10,3	24,1	65,5
 INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	42	0	7,1	14,3	78,6
Nem SNI Profil	20	0	30	55	15

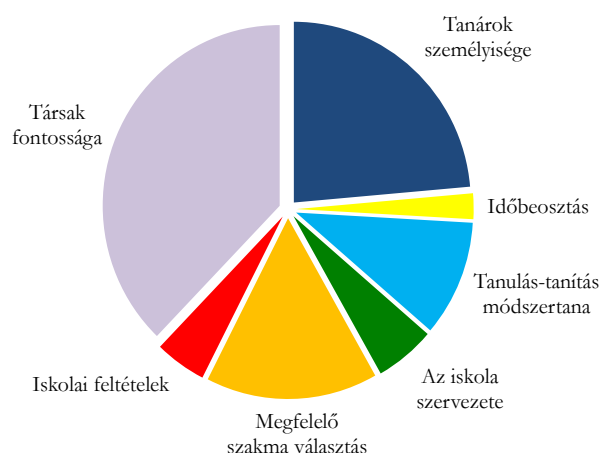
A kontroll csoportnál az előbbi kérdésre eltérő mintát adnak ki az adatok. Szembetűnő, hogy a kontroll csoport diákjai közül senki nem jelölte azt, hogy soha nem kap segítséget, ha problémája van, szemben a volt dobantósokkal, akik közül 1,6%-ban válaszolták azt, hogy soha nem kapnak segítséget. Legtöbbször a Budapesten élők (4,2%), a nem SNI profilú iskolába járók (3,4%) és a 18 évesek (3,1%) nem kapnak soha segítséget.

A mindig és a gyakran segítséget kapók aránya hasonló a két csoport között. A kontroll csoportban a 17 évesek 100%-a, az SNI profilú iskolába járók 92,9%-a kap segítséget.

Az előzőek alapján azt mondhatjuk, hogy a tanulók szívesen járnak az iskolába, ahol problémáik megoldására segítségre számíthatnak. Ennél bővebb, konkrét okokat is kerestünk kérdéseinkkel, hogy mi minden járul hozzá, a jó iskolai közérzethez. A nyitott kérdésekre adott válaszokat az alábbi táblázatban láthatják:

k4. Miért jár szívesen jelenlegi iskolájába? (tanuló)

Tanárok személyisége (kedves, jó, segítőkész, szeretem, megért)	30 esetben	23,6%
Társak fontossága (jó közösség, jó társaság, barátok, barátnő, normális osztálytársak, jó élmények kötnek össze)	48 esetben	37,8%
Tanulás-tanítás módszertana (jók az órák, sokkal jobb módszerrel tanulunk, képességeimnek megfelelő a tanítás, normálisabban tanítanak, nem egyfolytában felelünk)	13 esetben	10,4%
Megfelelő szakma választás (szeretem ezt a szakmát, el akarom a szakmát sajátítani, tetszik a pék szakma, szobafestő szeretnék lenni, szeretem a virágkötő szakmát, stb, biztosítja a szakmához jutáson keresztül a jövőmet, szakmát akarok szerezni, hogy meg tudjak élni, azt tanulhatok, amit szeretek)	20 esetben	15,7%
Az iskola szervezete, mely a cél elérését segíti (jobban odafigyelnek rám, könnyű iskola, segítenek a továbbtanulásban, törődnek velem, itt tanulhatok 23 éves koromig, tudok találkozni a tavalyi társaimmal,)	7 esetben	5,5%
Iskolai feltételek (jól felszerelt, jó körülmények)	6 esetben	4,7%
Időbeosztás (közel van a lakóhelyemhez,)	3 esetben	2,3%

A válaszokból kitűnik, hogy a fiatalok értékrendjében az első helyen áll a Társak fontossága (jó közösség, jó társaság, barátok, barátnő, normális osztálytársak, jó élmények kötnek össze társaikkal)(37,8%) , második helyre sorolták a Tanárok személyiségét (kedves, jó, segítőkész,

szeretem, megért)(23,6%), és harmadik helyre került a rangsorban a Megfelelő szakmaválasztás(szeretem ezt a szakmát, el akarom a szakmát sajátítani, tetszik a pék szakma, szobafestő szeretnék lenni, szeretem a virágkötő szakmát, stb. biztosítja a szakmához jutáson keresztül a jövőmet, szakmát akarok szerezni, hogy meg tudjak élni, azt tanulhatok, amit szeretek)(15,7%).

Az első kettő az iskola emberi környezetét dicséri, az emberi kapcsolatok fontosságára, minőségére hívja fel a figyelmet, míg a harmadik helyen álló Megfelelő szakmaválasztás a jó pályaorientációt, a személyre szabott fejlesztést és a tanulók erősségeit, érdeklődését figyelembe vevő pedagógiai munkát jelzi.

Tanulás-tanítás módszertana (jók az órák, sokkal jobb módszerrel tanulunk, képességeimnek megfelelő a tanítás, normálisabban tanítanak, nem egyfolytában felelünk), mint az iskolába járás motiváló erejét csak 10,4%-ban említették a tanulók.

Véleményünk szerint a nyitott kérdésekre adott válaszok azt az álláspontot, pedagógiai megközelítést erősítik, amelyik az emberi környezet fontosságát (kortárs kapcsolatok, pedagógusok személyisége) állítja a középpontba. A szakmai képzés szempontjából pedig jó eredménynek tekinthető a szakmaválasztás előkelő harmadik helye.

A jelenlegi iskoláról kapott képet egészítik ki az osztályfőnökök válaszaik.

k21. Úgy látom, hogy jól érzi magát az osztályban. (of)

	Esetszám	% nincs információja	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	123	0	0,8	7,3	34,1	57,7
 TANULÓ ÉLETKORA						
15 – 16 éves	34	0	0	5,9	50	44,1
17 éves	40	0	0	10	25	65
18 éves	31	0	3,2	6,5	29	61,3
19 – 26 éves	18	0	0	5,6	33,3	61,1
 TELEPÜLÉS TÍPUS						
Budapest	23	0	0	8,7	34,8	56,5
Megyei jogú város	28	0	0	7,1	39,3	53,6
Egyéb város	21	0	0	9,5	23,8	66,7
Község, tanya	51	0	2	5,9	35,3	56,9
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE						
Befejezetlen 8 általános	16	0	0	18,8	31,3	50
Befejezett 8 általános	107	0	0,9	5,6	34,6	58,9
 INTÉZMÉNY TÍPUSA						
SNI Profil	65	0	1,5	6,2	27,7	64,6
Nem SNI Profil	58	0	0	8,6	41,4	50

Mindig jól érzi magát az osztályban az osztályfőnök véleménye szerint a volt dobbantós diákok 57%-a, gyakran 34,1%-a, ez így összesen 91,1%.

A befejezetlen 8 általános iskolai osztállyal rendelkező tanulók 18,8%-a csak néha érzi jól magát az osztályban, osztályfőnökök véleménye alapján. Ugyan ebből a csoportból csak 7,2% érzi csak néha jól magát, ha a saját válaszaikat nézzük. Ez elég nagy különbség a vélemények között.

k22. Társaival beszélget. (Órák előtt, szünetekben) (of)

	Esetszám	% nincs információja	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	123	0	0,8	5,7	28,5	65
 TANULÓ ÉLETKORA						
15 – 16 éves	34	0	2,9	2,9	35,3	58,8
17 éves	40	0	0	7,5	30	62,5
18 éves	31	0	0	3,2	29	67,7
19 – 26 éves	18	0	0	11,1	11,1	77,8
 TELEPÜLÉS TÍPUS						
Budapest	23	0	0	8,7	30,4	60,9
Megyei jogú város	28	0	0	3,6	32,1	64,3
Egyéb város	21	0	0	4,8	23,8	71,4
Község, tanya	51	0	2	5,9	27,5	64,7
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE						
Befejezetlen 8 általános	16	0	0	12,5	25	62,5
Befejezett 8 általános	107	0	0,9	4,7	29	65,4
 INTÉZMÉNY TÍPUSA						
SNI Profil	65	0	0	7,7	23,1	69,2
Nem SNI Profil	58	0	1,7	3,4	34,5	60,3

A volt Dobbantós diákok 65%-a az órák előtt, szünetekben mindig beszélget társaival, és gyakran beszélget a tanulók 28,5%-a, az osztályfőnökök tapasztalatai alapján.

Az Integráció hatékonyságát erősen meghatározó szubjektív életminőség érzésére vonatkozó kérdésekre a válaszok mind a volt dobbantós, mind a kontroll csoport kérdőívein, mind az osztályfőnök megfogalmazásaiban pozitívak voltak. A tanulók örömmel gondolnak vissza a volt dobbantós egy esztendőre, jól érzik magukat a jelenlegi iskolájukban, osztályközösségükben, és jelentős részben ezt erősítik az osztályfőnökeik válasza is.

Barát az osztályban

(tanulói kérdőív 5. számú kérdése, osztályfőnöki kérdőív 3. számú kérdése)

„Sir Frances Bacon szerint 'a magány legrosszabb fajtája, ha valaki szűkölködik őszinte barátságban'. ...Barátainkat közös érdeklődési körünk és hasonló céljaink alapján választhatjuk ki. Nem kell megváltoznunk azért, hogy barátainkkal lehessünk; inkább erősítik az Én-érzetünket, ahelyett, hogy megpróbálnák átalakítani. Érthető tehát, ha a napi élményekkel kapcsolatos kutatásaink újra és újra azt mutatják, hogy az emberek a barátaik társaságában érzik magukat a legkellemesebben.”²⁸

²⁸Csikszentmihályi Mihály (1997): FLOW Az Áramlat. . A tökéletes élmény pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest (258-259. oldal)

A közérzetnek nélkülözhetetlen eleme az iskolában a jó, bizalomra alapozott emberi kapcsolat. A kamaszoknál különös fontossága van a kortárs csoportnak, és a baráti kapcsolatoknak.. Ezek megléte erősíti az integrációt, hiánya gyengítheti azt.

k5. Van olyan osztálytársam, akit barátomnak tekintek. (tanuló)

	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	127	91,3	8,7
 ÉLETKOR			
15 – 16 éves	36	88,9	11,1
17 éves	41	95,1	4,9
18 éves	32	93,8	6,3
19 – 26 éves	18	83,3	16,7
 TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	24	87,5	12,5
Megyei jogú város	28	96,4	3,6
Egyéb város	23	82,6	17,4
Község, tanya	52	94,2	5,8
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG			
Befejezetlen 8 általános	16	93,8	6,3
Befejezett 8 általános	111	91	9
 INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	69	94,2	5,8
Nem SNI Profil	58	87,9	12,1

A volt dobbantós tanulók 91,3%-nak van jelenlegi osztályában baráti kapcsolata. Legtöbben a megyei jogú városban lakók (96,4%), a 17 éves korosztályhoz tartozók (95,1%), a a községben, tanyán élők (94,2%) és az SNI profilú iskolába járók (94,2%) közül rendelkeznek baráttal az osztályukban. Az egyéb városban élők 17,4%-nak, valamint a 19-26 éves korosztály tanulói 16,7%-nek nincsen barátja az osztályban.

k3. Van barátja az osztályban.

	Esetszám	% nincs információja	% igen	% nem
TOTÁL	123	1,6	88,6	9,8
 TANULÓ ÉLETKORA				
15 – 16 éves	34	2,9	88,2	8,8
17 éves	40	0	92,5	7,5
18 éves	31	3,2	83,9	12,9
19 – 26 éves	18	0	88,9	11,1
 TELEPÜLÉS TÍPUS				
Budapest	23	0	91,3	8,7
Megyei jogú város	28	0	92,9	7,1
Egyéb város	21	9,5	81	9,5
Község, tanya	51	0	88,2	11,8
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE				
Befejezetlen 8 általános	16	0	81,3	18,8
Befejezett 8 általános	107	1,9	89,7	8,4
 INTÉZMÉNY TÍPUSA				
SNI Profil	65	0	93,8	6,2
Nem SNI Profil	58	3,4	82,8	13,8

A beilleszkedés egyik fontos tényezője az emberi környezet. Nagyon magas azoknak a tanulónak az aránya, akiknek az osztályfőnök megítélése szerint van barátjuk az osztályban (88,6%). Az SNI profilú iskolákban a tanulók 93,8%-áról, és az életkor szerinti bontás alapján a 17 évesek körében 92,5%-ról gondolja az osztályfőnök, hogy barátjuk van az osztályban. Ha a település típusa szerinti bontást vizsgáljuk, akkor a megyei jogú városokban élő tanulók esetében (92,9%), és a budapestiekről (91,3%) mondja az osztályfőnökük, hogy osztálytársaik között barátjuk van. A befejezetlen 8 általánossal rendelkező tanulók körében vannak a legtöbben, akiknek nincs barátjuk (18,8%) az osztályfőnökök szerint. Saját válaszuk alapján az előző csoport tagjainak csak 6,3 %-a mondta, hogy nincsen az osztályban barátja.

Az osztályfőnökök közül legkevésbé tájékozottak ebben a kérdésben az egyéb városokban lakó tanulók körében, mert rájuk vonatkozóan 9,5%-ban az osztályfőnöknek nincs erről a kérdésről információja.

Az osztályfőnökök szerint a volt dobantós tanulók 88,6%-nak van barátja az osztályban. A tanulói (91,3%) és az osztályfőnöki értékek között nincsen jelentős különbség.

Az integráció szempontjából is fontos baráti szálak markánsan jelen vannak az osztálytermekben.

Barátok az iskolában

(tanulói kérdőív 6.7. számú kérdései, a záró kérdőív 5. kérdése, a kontroll csoport kérdőívének 6. számú kérdése, az osztályfőnöki kérdőív 4. 5. kérdései)

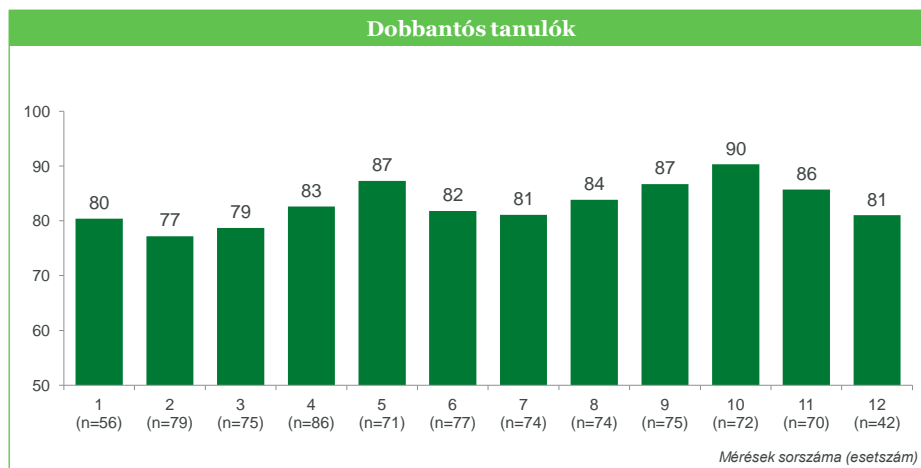
k6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok.(tanulói)

	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	127	96,9	3,1
 ÉLETKOR			
15 – 16 éves	36	100	0
17 éves	41	95,1	4,9
18 éves	32	93,8	6,3
19 – 26 éves	18	100	0
 TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	24	100	0
Megyei jogú város	28	96,4	3,6
Egyéb város	23	91,3	8,7
Község, tanya	52	98,1	1,9
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG			
Befejezetlen 8 általános	16	100	0
Befejezett 8 általános	111	96,4	3,6
 INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	69	95,7	4,3
Nem SNI Profil	58	98,3	1,7

Az osztályon belüli barátságokon kívül, az iskolában is rendelkeznek a legtöbben (96,9%) jó kortárs kapcsolatokkal. A különböző csoportok közül a 15-16 évesek (100%)-ban, a 19-26 évesek (100%), a Budapesten élők (100%) és a befejezetlen 8 általánossal rendelkező tanulók (100%) van kifejezetten jóban iskolatársaival.

Ezt támasztja alá az 5 hónapon keresztül mért ESM vizsgálat eredménye is. A kortárs kapcsolatok és a barátság fogalma ketté válik a 19-26 éves korosztálynál. Még 100%-ban mondják azt, hogy van olyan iskolatársa akivel kifejezetten jóban van, addig iskolájában lévő bizalmas barát ebben a korosztályban a legkevesebb.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom

GALLUP®

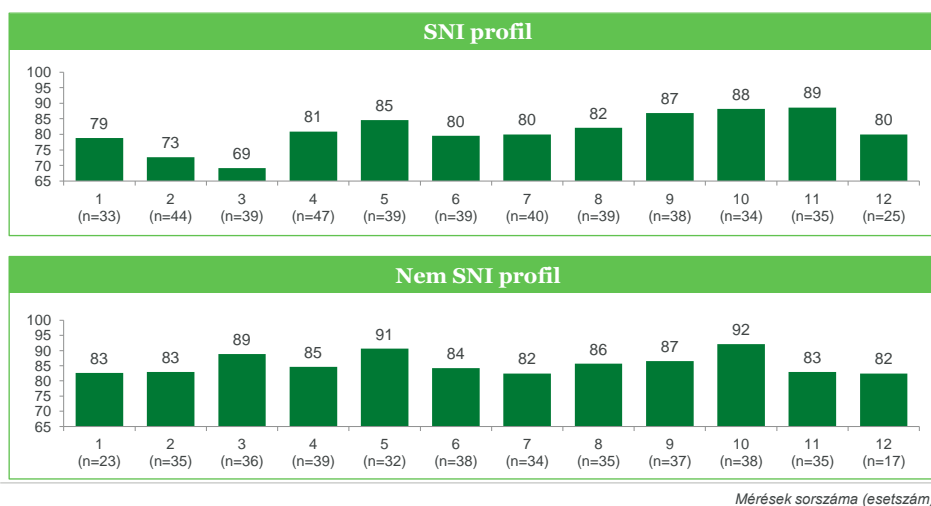
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

12

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom

intézmény típus szerint

GALLUP®

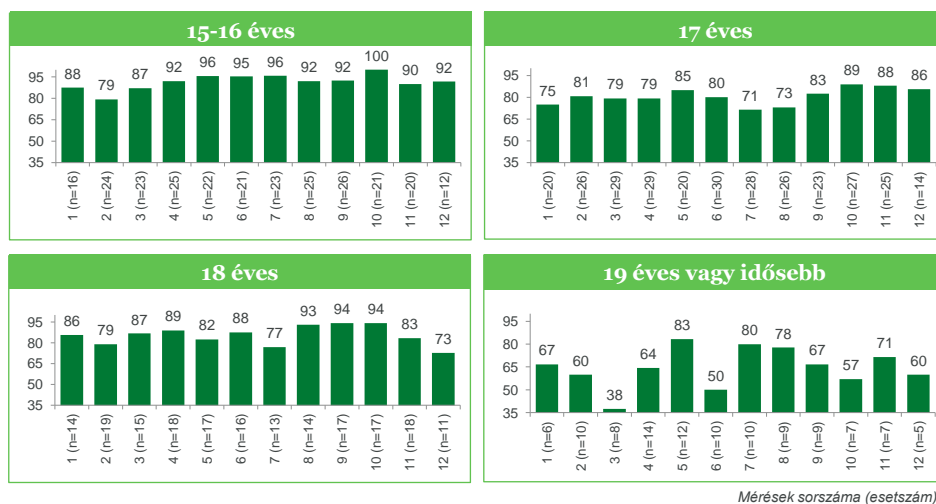
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

25

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom

korcsoportok szerint

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

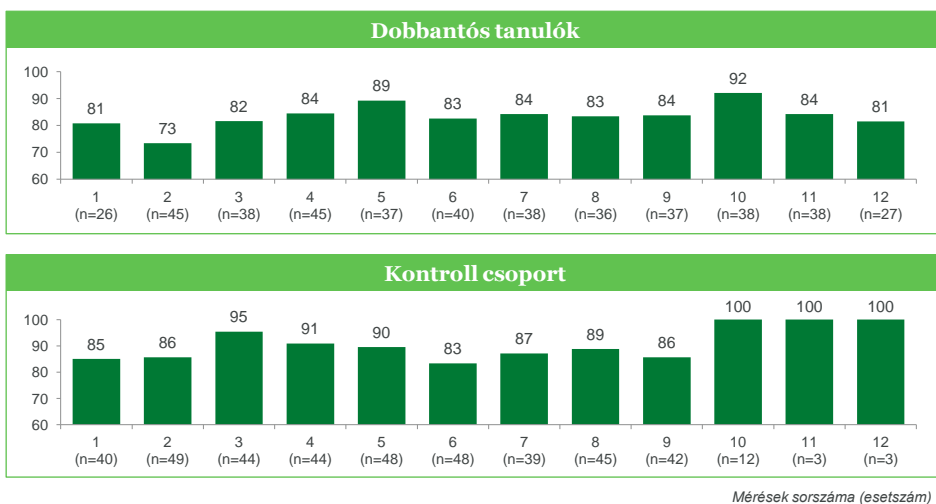
Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

38

A kontroll csoport fiataljai körében nagyobb százalékban találjuk azokat a fiatalokat, akiknek van az iskolában bizalmas jó barátjuk.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Van egy nagyon jó barátom az iskolában akiben teljesen megbízom
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

51

k6. Vannak olyan iskolatársaim, akikkel kifejezetten jóban vagyok.(kontroll)

	Esetszám	% Igen	% Nem
TOTÁL	62	100	0
 ÉLETKOR			
15 – 16 éves	28	100	0
17 éves	13	100	0
18 éves	12	100	0
19 – 26 éves	9	100	0
 TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	5	100	0
Megyei jogú város	9	100	0
Egyéb város	19	100	0
Község, tanya	29	100	0
 INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	42	100	0
Nem SNI Profil	20	100	0

A kontroll csoporton belül egységesen 100% azok aránya, akik kifejezetten jó iskolatársi kapcsolatokkal rendelkeznek.

A kortárs kapcsolatok kifejezetten jók a tanulók között nem csak az osztályban, de iskolai szinten is.

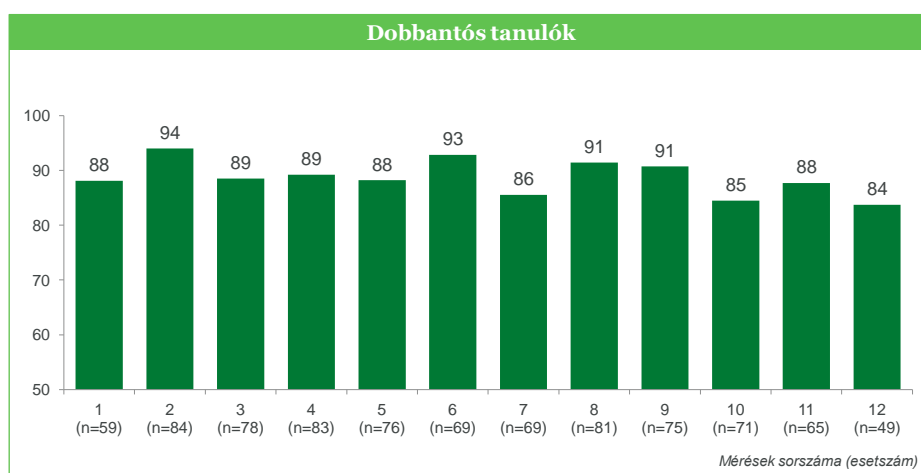
k7. Ha nem osztálytársamhoz fordulok kérdésemmel/gondommal, akkor is van valaki az iskolában, aki támogat.(tanuló)

	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	127	87,4	12,6
 ÉLETKOR			
15 – 16 éves	36	91,7	8,3
17 éves	41	80,5	19,5
18 éves	32	87,5	12,5
19 – 26 éves	18	94,4	5,6
 TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	24	95,8	4,2
Megyei jogú város	28	75	25
Egyéb város	23	78,3	21,7
Község, tanya	52	94,2	5,8
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG			
Befejezetlen 8 általános	16	100	0
Befejezett 8 általános	111	85,6	14,4
 INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	69	87	13
Nem SNI Profil	58	87,9	12,1

Az tanulók 87,4% -a rendelkezik olyan támogató iskolai kapcsolattal, akihez kérdéseivel, gondjaival fordulhat. Ilyen támogató kapcsolata az általános iskolai tanulmányait nem befejező tanulók 100%-nak van. A település szerinti megosztásban a budapesti (95,8%), korosztály szerint a 19-26 évesek (94,4%) és a községben/tanyán lakók (94,2%) rendelkeznek leginkább támogató kapcsolattal az iskolán belül. A megyei jogú városokban lakó tanulóknak 25%-a mondta azt, hogy nincsen ilyen kapcsolata.

Azt mondhatjuk, hogy a tanulók túlnyomó többsége rendelkezik iskolán belül támogató kapcsolattal. Van valaki az iskolában, akihez fordulhat, akiben bízunk.

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

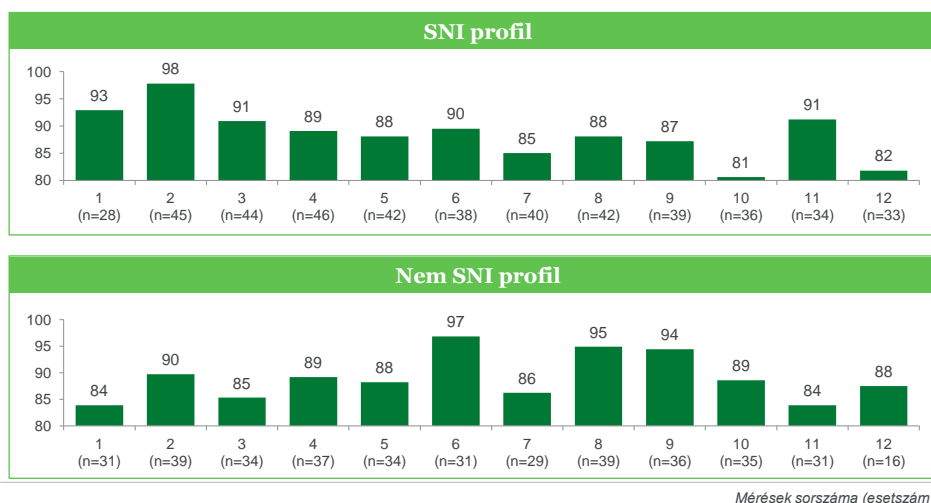
GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

16

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?

intézmény típus szerint

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP®

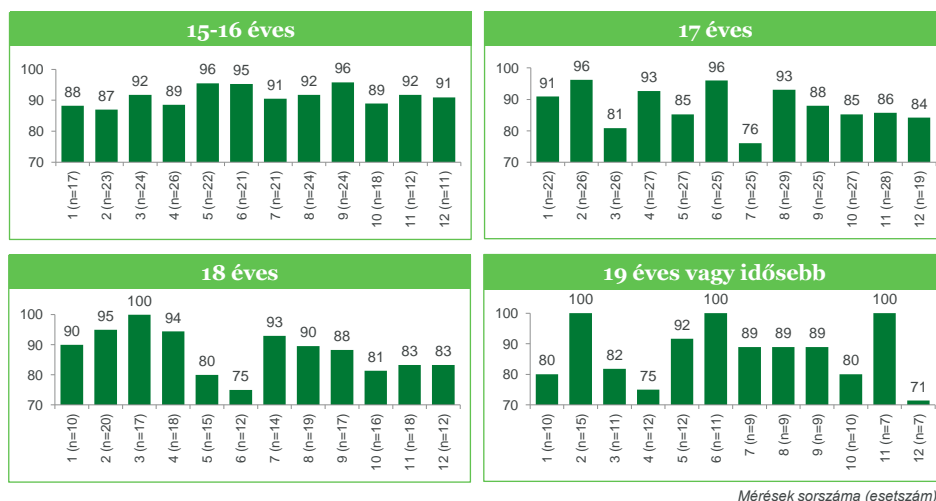
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

29

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?

korcsoportok szerint

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

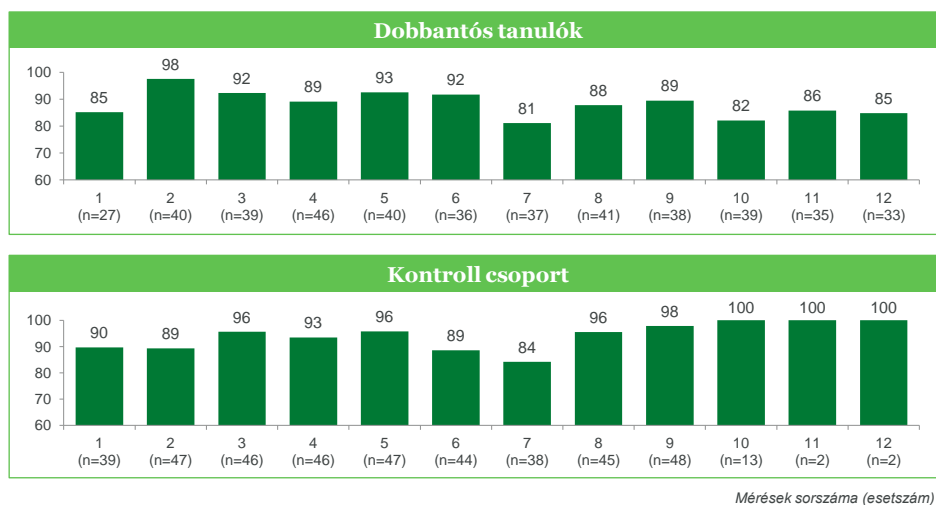
Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

42

A közel 5 hónapig tartó válaszadási sorozatnál megfigyelhető, hogy a 15-16 éves korosztálynál lényegesen kisebb az ingadozás – bizonytalanság – abban a tudatban, hogy számíthatnak-e valakire, ha szükségük van. Vélhetően a családi ház hatása, illetve a fiatalok részéről lévő kötődés még erősebb.

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha bajba kerülsz van olyan valaki, akire mindig számíthatsz ha szükséged van rá?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

55

k.5 Van olyan iskolatársam, akivel tervezünk a nyárra közös programot. (tanulói záró kérdőív)

	Esetszám	% igen	% nem
TOTÁL	165	56,97	43,03
Dobbantós diák	111	53,15	46,85
Kontroll csoport	54	64,81	35,19
 ÉLETKOR			
15 – 16 éves	57	61,40	38,60
17 éves	47	55,32	44,68
18 éves	37	51,35	48,65
19 – 26 éves	24	58,33	41,67
 TELEPÜLÉS TÍPUS			
Budapest	19	63,16	36,84
Megyei jogú város	35	51,43	48,57
Egyéb város	37	62,16	37,84
Község, tanya	74	55,41	44,59
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG			
Befejezetlen 8 általános	11	45,45	54,55
Befejezett 8 általános	154	57,79	42,21
 INTÉZMÉNY TÍPUSA			
SNI Profil	93	59,14	40,86
Nem SNI Profil	72	54,17	45,83

A társas kapcsolatok erősségéről tanúskodnak a válaszok. Mindkét csoportban 50% fellett van azoknak az aránya, kik a szabadidejüket nyáron iskolatársaikkal tervezik. A volt dobbantósok 56,7%-a, a kontroll csoport tagjainak 53,15%-a közös nyári időtöltésben gondolkodik iskolatársaival. Legtöbben Budapesten (63,16%), legkevésebben a megyei jogú városban élők (48,57%) töltenék együtt a nyáron idejüket iskolatársakkal.

k4. Tudomásom szerint van olyan iskolatársa, akivel jóban van. (ofő)

	Esetszám	% nincs információja	% igen	% nem
TOTÁL	123	4,9	85,4	9,8
 TANULÓ ÉLETKORA				
15 – 16 éves	34	5,9	91,2	2,9
17 éves	40	2,5	90	7,5
18 éves	31	6,5	74,2	19,4
19 – 26 éves	18	5,6	83,3	11,1
 TELEPÜLÉS TÍPUS				
Budapest	23	4,3	91,3	4,3
Megyei jogú város	28	10,7	71,4	17,9
Egyéb város	21	4,8	90,5	4,8
Község, tanya	51	2	88,2	9,8
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE				
Befejezetlen 8 általános	16	12,5	81,3	6,3
Befejezett 8 általános	107	3,7	86	10,3
 INTÉZMÉNY TÍPUSA				
SNI Profil	65	1,5	89,2	9,2
Nem SNI Profil	58	8,6	81	10,3

Az osztályfőnökök megítélése szerint a tanulók 85,4%-a rendelkezik jó kapcsolattal az iskolában.

Az osztályfőnökök közül legkevésbé tájékozottak ebben a kérdésben a befejezetlen 8 általánossal rendelkezők körében (12,5%), és a megyei jogú városokban (10,7%) lakó tanulók, illetve a nem SNI profilú intézményekben tanulók körében (8,6%).

Az iskolai szintű jó és támogató tanulói kapcsolatok megléte, a tanulók és az osztályfőnökök szerint is magas arányban van jelen a tanulóknál. Ez azt jelenti, hogy a tágabb közösségben is otthonosan mozognak, annak integrált tagjai, olyannyira, hogy sokan még nyári szabadidejük eltöltéséhez is iskolatársakban gondolkodnak.

k5. Osztálytársain kívül van valaki az iskolában, aki támogatja. (of)

	Esetszám	% nincs információja	% igen	% nem
TOTÁL	123	10,6	78,9	10,6
 TANULÓ ÉLETKORA				
15 – 16 éves	34	17,6	70,6	11,8
17 éves	40	10	77,5	12,5
18 éves	31	6,5	80,6	12,9
19 – 26 éves	18	5,6	94,4	0
 TELEPÜLÉS TÍPUS				
Budapest	23	13	87	0
Megyei jogú város	28	3,6	78,6	17,9
Egyéb város	21	19	71,4	9,5
Község, tanya	51	9,8	78,4	11,8
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE				
Befejezetlen 8 általános	16	0	93,8	6,3
Befejezett 8 általános	107	12,1	76,6	11,2
 INTÉZMÉNY TÍPUSA				
SNI Profil	65	4,6	86,2	9,2
Nem SNI Profil	58	17,2	70,7	12,1

A tanuló környezetében az osztályfőnökök véleménye alapján a volt dobbantós tanulóknak az iskolában van támogató kapcsolata (78,9%). Véleményük szerint a tanulók több mint 10,6%-a nem rendelkezik támogató kapcsolattal, illetve az osztályfőnökök 10,6%-ának nincsen információja a tanulót támogató iskolai szintű kapcsolatról. A 19-26 éves korcsoport tagjai rendelkeznek a legtöbben támogató iskolai kapcsolattal (94,4%) és legkevesebben a megyei jogú városban élők (17,9%).

Talán érdemes figyelni arra, hogy a nem SNI típusú intézményekbe járó tanulók (17,2%) és a 15-16 éves korosztály (17,6%) tanulói iskolai szintű támogató kapcsolatáról viszonylag magas arányban nem rendelkeznek információkról az osztályfőnökök.

Rövid és hosszú távú célok

(tanulói kérdőív 8. számú kérdése, az osztályfőnöki kérdőív 14. számú kérdése)

k8. Ebben az iskolában szeretnék szakmát szerezni.(tanuló)

	Esetszám	% igen	% nem	% NT
TOTÁL	127	81,1	18,1	0,8
 ÉLETKOR				
15 – 16 éves	36	66,7	33,3	0
17 éves	41	80,5	17,1	2,4
18 éves	32	93,8	6,3	0
19 – 26 éves	18	88,9	11,1	0
 TELEPÜLÉS TÍPUS				
Budapest	24	75	20,8	4,2
Megyei jogú város	28	78,6	21,4	0
Egyéb város	23	87	13	0
Község, tanya	52	82,7	17,3	0
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG				
Befejezetlen 8 általános	16	50	43,8	6,3
Befejezett 8 általános	111	85,6	14,4	0
 INTÉZMÉNY TÍPUSA				
SNI Profil	69	78,3	20,3	1,4
Nem SNI Profil	58	84,5	15,5	0

A tanulók túlnyomó többsége (81,1%) jelenlegi iskolájában szeretne szakmai végzettséget szerezni. Legtöbben a 18 éves korcsoport tagjai (93,8%), a 19-26 évesek (88,9%), valamint az egyéb városban élők (87%) nyilatkoztak nagy számban az előzőekhez hasonlóan. A befejezetlen 8 általánossal rendelkezők magas arányban (43,8%) állították, hogy nem jelenlegi iskolájukban kívánnak szakmai bizonyítványt szerezni, hasonlóan a 15-16 évesekhez (33,3%). A befejezetlen 8 általánossal rendelkező tanulók 6,3%-a „nem tudja” választ adott a kérdésre.

Település típus szerint a budapesti (20,8%), és a megyei jogú városban lakó tanulók (21,4%), illetve az SNI profilú iskolákban tanulók (20,2%) egy ötöde érzi úgy, nem biztos, hogy ebben az iskolában szeretne szakmát szerezni.

k14. Tudomásom szerint ebben az iskolában szeretne szakmát szerezni.(of)

	Esetszám	% nincs információja	% igen	% nem
TOTÁL	123	3,3	82,9	13,8
 TANULÓ ÉLETKORA				
15 – 16 éves	34	11,8	67,6	20,6
17 éves	40	0	90	10
18 éves	31	0	93,5	6,5
19 – 26 éves	18	0	77,8	22,2
 TELEPÜLÉS TÍPUS				
Budapest	23	0	78,3	21,7
Megyei jogú város	28	7,1	85,7	7,1
Egyéb város	21	9,5	81	9,5
Község, tanya	51	0	84,3	15,7
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE				
Befejezetlen 8 általános	16	0	56,3	43,8
Befejezett 8 általános	107	3,7	86,9	9,3
 INTÉZMÉNY TÍPUSA				
SNI Profil	65	1,5	84,6	13,8
Nem SNI Profil	58	5,2	81	13,8

Az osztályfőnökök úgy tudják, hogy a tanulók 82,9%-a maradna, és a jelenlegi iskolájában és ott szeretnének szakmát szerezni. Leginkább a 18 évesek (93,5%), a 17 évesek (90%) és a befejezett 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők (86,9%) szándékában biztosak. Feltűnően magas arányban (43,8%) nyilatkoztak a 8 általános iskolai tanulmányaikat be nem fejezett tanulókról, hogy ők máshol gondolják befejezni szakmai tanulmányaikat.

Felmerül a kérdés, hogy ez a magas arány a pedagógusok saját véleményét tükrözi-e arról, hogy nem tartják képesnek őket a szakmai végzettség megszerzésére, és ez tükröződik a válaszaikban? A két tanulói végzettség alapján képzett csoport között nagy az eltérés ebben a kérdésben (86,9%, illetve 56,3%).

A „nincs információ” válasz ebben a kérdésben a 15-16 éves tanulók körében a legmagasabb (11,8%). Feltételezhetően őket még kevésbé ismerik a jelenlegi osztályfőnökük, hiszen a kérdőív felvétele az első félév végén, a második elején történt.

Összességében azt mondhatjuk, hogy a mind a tanulók, mind osztályfőnökeik tisztában vannak a szakmaválasztás fontosságával, a szakmai végzettséget a jelenlegi iskolájában kívánja befejezni a tanulók túlnyomó többsége. Ez meghatározott céltudatosságot és elkötelezettséget jelöl. Motivációként jelen lehet a minél hamarabbi munkavállalás, jövedelemszerzés reménye, különös tekintettel a tanulók nehéz családi, anyagi és szociális hátterére.

Szabadidős társak

(tanulói kérdőív 9. 10. számú kérdése, osztályfőnöki kérdőív 23. 24. számú kérdése)

k10. Szabadidőmben legszívesebben néhány osztálytársammal vagyok. (tanuló)

	Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	127	22	32,3	23,6	22
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	36	33,3	25	16,7	25
17 éves	41	14,6	41,5	26,8	17,1
18 éves	32	21,9	28,1	25	25
19 – 26 éves	18	16,7	33,3	27,8	22,2
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	24	33,3	25	16,7	25
Megyei jogú város	28	17,9	39,3	32,1	10,7
Egyéb város	23	26,1	34,8	17,4	21,7
Község, tanya	52	17,3	30,8	25	26,9
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG					
Befejezetlen 8 általános	16	31,3	18,8	18,8	31,3
Befejezett 8 általános	111	20,7	34,2	24,3	20,7
 INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	69	18,8	31,9	27,5	21,7
Nem SNI Profil	58	25,9	32,8	19	22,4

A volt dobantós tanulók (22%) a szabadidejüket mindig osztálytársaikkal töltik. Ez nem irreális, ha 91,3%-uknak barátja van az osztályban. Sokan gyakran (23,6%) vannak együtt osztálytársaikkal a tanítási időn kívül. Néha 32,2%-a a tanulóknak osztálytársaival tölti szabadidejét, míg 22%-uk soha nem él ezzel a lehetőséggel. Az előzőekhez képest változatosabb a kép, többfelé oszlanak meg a válaszok. Érthető, hiszen szabadidőben ritkábbak a találkozások. Ugyanakkor, a szabadidő osztálytárssal töltése az integráció jelzése is. Talán érdemes kiemelni, hogy a községben, tanyán élők közül 26,9% arányban mindig az osztálytársakkal töltik szabadidejüket, valamint a befejezetlen általános iskolai végzettséggel rendelkezők 31,3%-a tesz ugyanígy.

k24. Szabadidejében is találkozik osztálytársaival.(of)

	Esetszám	% nincs információja	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	123	25,2	14,6	17,9	17,1	25,2
 TANULÓ ÉLETKORA						
15 – 16 éves	34	32,4	11,8	17,6	26,5	11,8
17 éves	40	20	15	22,5	12,5	30
18 éves	31	25,8	16,1	19,4	6,5	32,3
19 – 26 éves	18	22,2	16,7	5,6	27,8	27,8
 TELEPÜLÉS TÍPUS						
Budapest	23	17,4	8,7	4,3	30,4	39,1
Megyei jogú város	28	25	10,7	25	17,9	21,4
Egyéb város	21	38,1	28,6	19	4,8	9,5
Község, tanya	51	23,5	13,7	19,6	15,7	27,5
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE						
Befejezetlen 8 általános	16	31,3	6,3	25	18,8	18,8
Befejezett 8 általános	107	24,3	15,9	16,8	16,8	26,2
 INTÉZMÉNY TÍPUSA						
SNI Profil	65	15,4	18,5	20	10,8	35,4
Nem SNI Profil	58	36,2	10,3	15,5	24,1	13,8

	Esetszám	% nincs információja	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL (osztályfőnök)	123	25,2	14,6	17,9	17,1	25,2
TOTÁL (tanuló)	127	0	22	32,3	23,6	22

Az osztályfőnökök válaszai sok esetben eltérnek a tanulókétól. Érdekes, hogy 25, 2%-uknak nincsen információja arról, kivel töltik tanítványaik a szabadidejüket. Arról, hogy csak néha töltik osztálytársaikkal a szabadidejüket, a legjelentősebb az eltérés a válaszokban, a tanulók 32,2%-a, az osztályfőnökök 17,9%-a adta ezt a választ.

Az egyéb városokban lakó tanulókra vonatkozóan az osztályfőnökök úgy tudják, hogy soha nem találkoznak szabadidejükben az osztálytársaikkal (28,6%), míg a teljes tanulói körnek átlagosan 14,6%-ra érvényes ez az állítás. Az egyéb városban élő tanulókról (38,1%), a nem SNI profilú iskolába járókról (36,2%), valamint a 15-16 évesekről (32,4%) nincs információja az osztályfőnököknek arról, hogy a szabadidő eltöltése során találkozik-e osztálytársaival a tanuló.

k9. Az osztály közös programjain részt veszek. (tanuló)

	Esetszá m	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	127	8,7	17,3	30,7	43,3
 ÉLETKOR					
15 – 16 éves	36	5,6	16,7	38,9	38,9
17 éves	41	4,9	22	29,3	43,9
18 éves	32	21,9	9,4	21,9	46,9
19 – 26 éves	18	0	22,2	33,3	44,4
 TELEPÜLÉS TÍPUS					
Budapest	24	4,2	12,5	16,7	66,7
Megyei jogú város	28	14,3	25	32,1	28,6
Egyéb város	23	17,4	21,7	13	47,8
Község, tanya	52	3,8	13,5	44,2	38,5
 ISKOLAI VÉGZETTSÉG					
Befejezetlen 8 általános	16	12,5	31,3	25	31,3
Befejezett 8 általános	111	8,1	15,3	31,5	45
 INTÉZMÉNY TÍPUSA					
SNI Profil	69	2,9	18,8	37,7	40,6
Nem SNI Profil	58	15,5	15,5	22,4	46,6

Az összes válaszadó vonatkozásában a mindig 43,3%, gyakran 30,7%, (összesen 74%) az a fiatal, aki részt vesz általában az osztály közös programjaiban. A befejezetlen 8 általános iskolai tanulmányokkal rendelkező tanulók esetében 12,5% soha, és 31,3% csak néha vesz részt az osztály közös programjaiban.

A település típus szerinti bontásban hasonlóan alacsony részvételt mutatnak a megyei jogú városban lakók (soha 14,3%, néha 25%) és az egyéb városokban élő tanulók (soha 17,4 % néha 21,7%). A községben, illetve a tanyán élők esetében viszont magasabb arányban élnek a részvétellel az osztály programokban (gyakran 44,2%, mindig 38,5%).

k23. Az osztály közös programjain részt vesz. (of)

	Esetszám	% nincs információja	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
TOTÁL	123	0,8	6,5	13	17,9	61,8
 TANULÓ ÉLETKORA						
15 – 16 éves	34	0	8,8	11,8	23,5	55,9
17 éves	40	2,5	5	12,5	12,5	67,5
18 éves	31	0	6,5	12,9	16,1	64,5
19 – 26 éves	18	0	5,6	16,7	22,2	55,6
 TELEPÜLÉS TÍPUS						
Budapest	23	0	13	0	13	73,9
Megyei jogú város	28	0	7,1	7,1	25	60,7
Egyéb város	21	0	4,8	19	9,5	66,7
Község, tanya	51	2	3,9	19,6	19,6	54,9
 TANULÓ ISKOLAI VÉGZETTSÉGE						
Befejezetlen 8 általános	16	6,3	18,8	18,8	12,5	43,8
Befejezett 8 általános	107	0	4,7	12,1	18,7	64,5
 INTÉZMÉNY TÍPUSA						
SNI Profil	65	0	4,6	16,9	20	58,5
Nem SNI Profil	58	1,7	8,6	8,6	15,5	65,5

Az osztályfőnökök véleménye szerint mindig részt vesz az osztály közös programjain a volt dobantós diákok 61,8%-a , gyakran 17,9%-a (összesen 79,7%) Ez nagyságrendileg nem tér el a tanulói válaszoktól, ahol az összevont mutató 74%. A befejezetlen általános iskolai tanulmányokkal rendelkezők (56,3%) vesznek legkevésbé részt az osztály közös programjaiban. Ez elég magas arány. Úgy tűnik, hogy az ő integrációjuk több figyelmet, támogatást igényel.

Az osztályfőnökök rendelkeznek a megfelelő információval a közös programban résztvevők köréről.

Tanulmányi integráció összegzése

A tanulói és osztályfőnöki kérdőívek válaszainak feldolgozása után elemezve a kapott eredményeket, azt mondhatjuk, hogy az adatok tükrében a volt dobantós tanulók integrációja sikeres volt az új osztály, illetve iskolai közösségekben. A tanulók szubjektív életminősége (érzések a volt Dobantós létről, a jelenlegi iskoláról) pozitív képet mutat. A támogató emberi kapcsolatok jelenléte és megtartó ereje is biztató (baráti és iskolatársi jó kapcsolatok osztályközösségen és iskolán belül, van kihez fordulni az iskolában). Sokan a szabadidejüket is osztálytársaikkal töltik egyénileg vagy a közös programokon együtt társaikkal. A tanulók és az osztályfőnökök válaszai a szakmai tanulmányok befejezéséről arról tanúskodik, hogy a volt dobantósok legtöbbször és céltudatosan a jelenlegi iskolájukban szeretnének szakmai végzettséget szerezni.

A válaszok különböző csoportok (életkor, a lakóhely település típusa, iskolai végzettség és intézmény típus) szerinti elemzése során néhány csoportjellemzőre és jelentősebb eltérésre a

válaszadók között (volt dobbantós tanulók, tanulói kontroll csoport, osztályfőnökök) a kérdésköröknél felhívtuk a figyelmet.

II.3 A 2009/2010-es tanév Dobbantó évfolyamát végzett, jelenleg közoktatásban lévő tanulók tanulmányi helytállása

A tanulmányi helytállás kérdéseire vonatkozóan a volt dobbantós tanulók továbbá jelenlegi osztályfőnökeik, illetve a kontrollcsoport tanulói körében végzett kérdőíves kérdezéssel kaptunk adatokat.

Vizsgáltunk továbbá a volt Dobbantós tanulók esetében a tanulmányi helytállásra jellemző néhány félévi valamint tanév végi statisztikai adatot (tanulmányi eredmények, hiányzások, elismerés, elmarasztalás).

A fejlődés értékelése, a segítő értékelés megjelenése

(tanulói kérdőív 20. 21.22. számú, osztályfőnöki kérdőív 11. 29. 30. 31. számú, valamint kontroll csoport kérdőíve 5. számú kérdés)

„A visszacsatolás minden tevékenységnél más és más. Némelyek közömbösek olyan dolgokkal szemben, amivel mások egyszerűen nem tudnak betelni.”²⁹

Az értékelés az oktatási, nevelési folyamat egyik legfontosabb összetevője. A Dobbantó Programban kitüntetett szerepet játszó segítő-fejlesztő értékelés célja a pedagógiai tanulási folyamat menet közbeni irányítása, segítése. A segítő-fejlesztő értékelés nemcsak a Program egy évében, hanem a tanulók teljes iskolai pályafutása során fontos tényezője a tanulási helytállásnak. A segítő-fejlesztő értékelés magában foglalja az eredmények megerősítését, valamint a hibák és a tanulási nehézségek differenciált feltárását. A fejlesztő értékelés keretében végzett visszacsatolás a tanulók számára információkat és ösztönzést jelenthet az önismerethez, önkorrekcióhoz és az önértékelés fejlesztéséhez, jelentős motiváló hatása lehet, és összefügg a személyes célok alakításával is.

A tanár számára pedig nélkülözhetetlen lépés a pedagógiai folyamat céljának, tartalmának, módszereinek meghatározására, illetve a szükségessé váló módosítására irányuló döntésekhez.

A kutatásban a fejlesztő értékelést nem a maga szakirodalmi komplexitásában értelmezve vizsgáltuk, csupán néhány fontos jellemzőjére kérdeztünk rá.

²⁹ Csíkszentmihályi Mihály (1997): FLOW Az Áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest ((92. oldal).

A tanulók vélekedése az értékelő visszajelzések jelenlétéről

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.20. (tanulói)	Kapok biztatást a tanáraimtól.	127	3,1	17,3	33,9	45,7
k.21. (tanulói)	Tanáraim észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint korábban.	127	5,5	15,7	28,3	50,4
k.5. (kontroll)	Tanáraim észreveszik, ha valamit jobban csinálok, mint korábban.	62	4,8	17,7	17,7	59,7

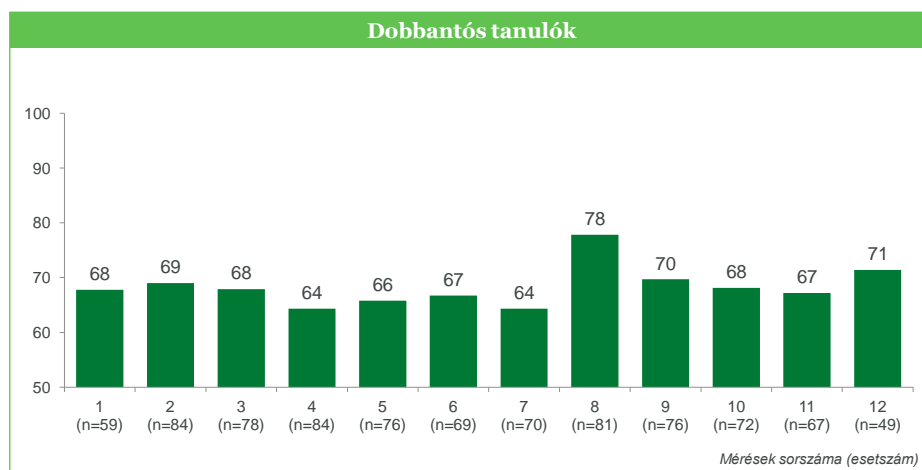
A „mindig” és „gyakran” válaszok együttesen mintegy 80%-os értéke azt jelzi, hogy a tanulók nagy többsége úgy érzi, kap megerősítést, biztatást a tanáraitól. Ebben nincs eltérés a volt dobantósok és a kontrollcsoport véleményében. A személyes fejlődés segítésének további pedagógiai jeleként a tanulók hasonló arányban észlelik a tanári figyelem kiterjedését javuló eredményeik, fejlődésük visszacsatolására. Erre a kérdésre is a tanulók mintegy 80%-a adott „mindig” és „gyakran” választ.

A kis elemszámú minta miatt nem tekintjük statisztikailag releváns eltérésnek, hogy a kontrollcsoport tanulói közül a volt dobantósokhoz képest 10%-kal többen vélik úgy, hogy ez „mindig” így van).

Figyelmet érdemlő adat a válaszok további mintegy 20%-a is. E szerint minden ötödik tanuló nem érzi a biztatást és az esetleges jobb teljesítést visszacsatoló, személyének szóló figyelmet. A kontrollcsoporttól kapott hasonló arányú „soha” és „néha” válaszok arra engednek következtetni, hogy a Dobbantó évfolyam befejezését követően a pedagógiai gyakorlatban az egyénre fókuszáló fejlesztés nem terjed ki minden tanulóra a tanulók észlelése alapján.

A személyre szóló figyelem, biztatás egyik megjelenési formája az elismerés, dicséret. Ennek gyakorlata a hazai oktatási rendszerben igen szegényes. Az ESM vizsgálat a fiatalok napi gyakorlatában jelenlévő elismeréseket vizsgálta.

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

GALLUP

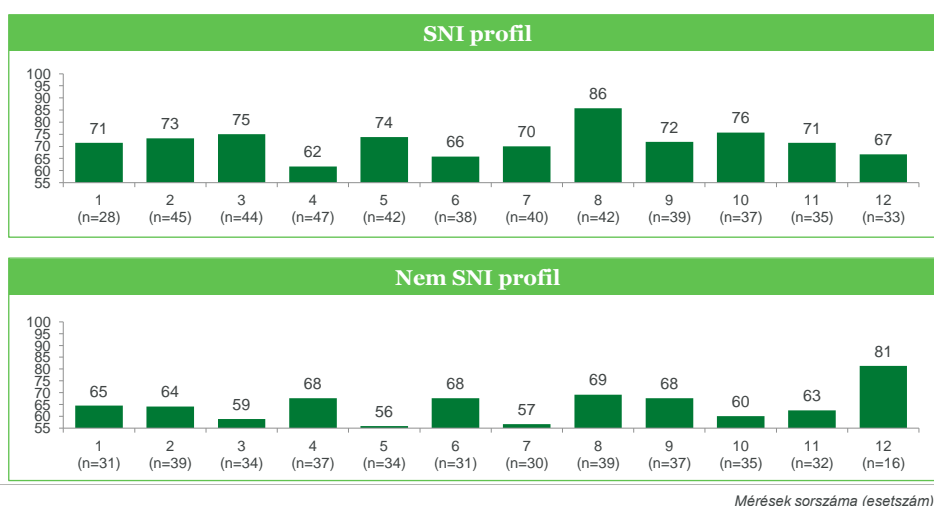
Copyright © 2013 Gallup, Inc. All rights reserved.

15

Bár a kérdőívben a fiatalok közel 80%-a érzi úgy, hogy kap biztatást tanáraitól, a folyamatos vizsgálatban ez több, mint 10%-kal elmarad ettől.

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

intézmény típus szerint

GALLUP

Copyright © 2013 Gallup, Inc. All rights reserved.

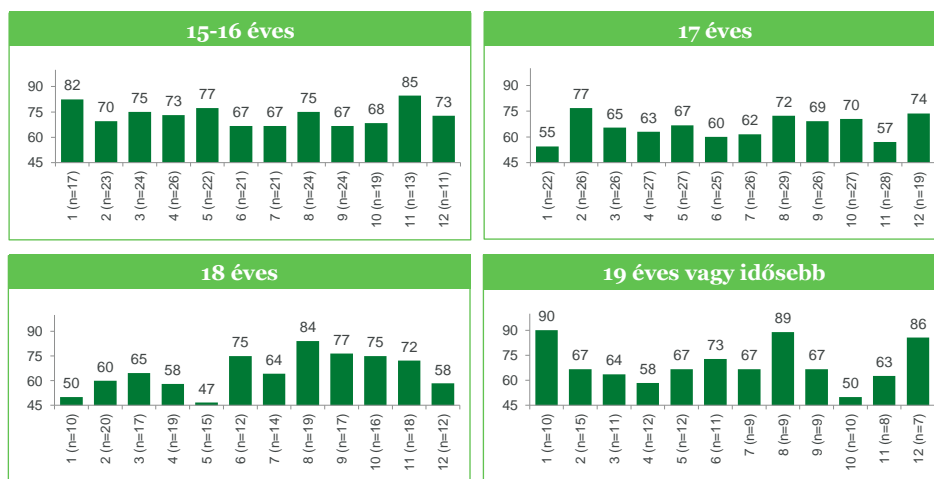
Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

28

A pozitív visszajelzések jelenlétét az SNI profilú intézmények tanulói 7%-kal többször élik meg. Folyamatában nézve a mérést a dicséretnek jelenléte egységesebb képet mutat az SNI profilú intézményekben. Vélhető, hogy ott élőbb gyakorlata van a dicséretnek, elismerésnek.

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

korcsoportok szerint

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP®

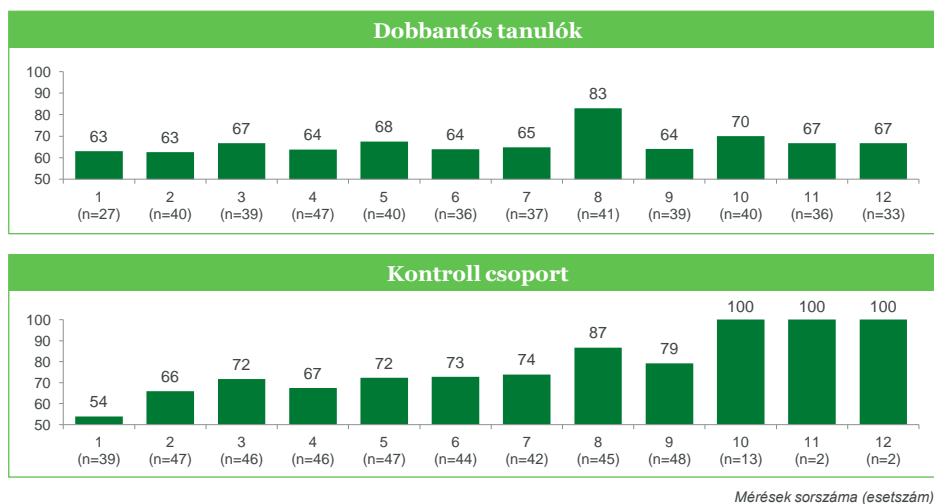
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

41

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

Mérések sorszáma (esetszám)

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Az elmúlt héten kaptam elismerést vagy dicséretet a jó iskolai munkámért
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

54

Azokban az intézményekben, ahol kontroll csoportos tanulókat is vizsgáltunk, azt tapasztaltuk, hogy a kontroll diákok nagyobb arányban kaptak elismerést iskolai munkájukért.

Az elismerés írásbeli formájával viszonylag ritkán biztatják a tanulókat. Az alábbi adatokból látható, hogy ez mindkét félévben jellemző tendencia.

Ellenőrző könyvbe bejegyzett elismerések és elmarasztalások

	Dicséretetek száma (db)		Elmarasztalások száma (db)	
	dobbantós iskola	más iskola	dobbantós iskola	más iskola
félévkor	11	0	38	1
év végén	10	0	14	0

Az elismerésre okot adó tanulói teljesítmények:

"Ki mit tud"-on való szereplés, aktív közösségi munka (3 említés), jó tanulmányi eredmény és magatartás (2 említés), művészetek tantárgyból jó szereplés, énekarban részvétel, szorgalmas munkavégzés (2 említés)

Örvendtes ugyanakkor, hogy az írásbeli elmarasztalások csökkenő tendenciát mutatnak a második félévben. Az elmarasztalások okai:

Engedély nélküli távozás, igazolatlan hiányzások (4 említés), tanórai magatartás (4 említés), verekedés

Az osztályfőnökök sokkal kedvezőbben ítélik meg a tanulóknak adott pozitív visszajelzések jelenlétét a pedagógiai gyakorlatban.

Az osztályfőnökök vélekedése a tanulóknak szóló értékelő visszajelzések jelenlétéről

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.31. (osztályfőnök)	Tanulóink tudomására hozzuk, hogy miben kell fejlődniük.	123	0,8	0	11,4	87,8
k.29. (osztályfőnök)	Pozitív megerősítés is jelen van a tantárgyi értékelésekben.	123	0	2,4	17,9	79,7
k.30. (osztályfőnök)	Személyesen is visszacsatolunk, ha egy diák valamit jobban csinál, mint korábban.	123	0	0,8	24,4	74,8

Az osztályfőnökök ismeretei, illetve feltevései szerint a napi pedagógiai gyakorlat szerves része a fejlesztő értékelés és a tanulóknak szóló személyes visszacsatolás, valamint a pozitív megerősítés.

(A „mindig” és „gyakran” válaszok aránya gyakorlatilag 100%, némi bizonytalanság a tantárgyi értékelésekben megjelenő megerősítés tekintetében mutatkozik. Ezt az osztályfőnökök – mindössze – 2,4%-a csak „néha” előfordulónak ítéli.)

Két kérdés mentén azt is megvizsgáltuk, hogy a fejlesztő értékelés és a fejlődés eredménye megjelenik-e a tanulók önértékelésében.

A tanulóban kialakult kép az értékelés eredményéről

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nem válaszolt
k.22. (tanulói)	Tudom, hogy min kell változtatnom, ha fejlődni akarok.	127	89	11	0
k.3 (záró) Dobbantós	Év végi bizonyítványom várhatóan reálisan tükrözi tudásomat.	111	72	28	0
k.3 (záró) kontroll	Év végi bizonyítványom várhatóan reálisan tükrözi tudásomat.	54	59	35	6

A volt dobbantósok magabiztosnak mutatkoznak az önismeretben és az önértékelésben. Vélhetően segítette az önismeretet a Dobbantó Program, ha a tanulók közel 90%-a tisztában van azzal, min kell változtatnia, ha fejlődni akar. Talán ezzel magyarázható a kontrollcsoporthoz képest 13%-al magasabb „igen” válasz is arra, hogy „Év végi bizonyítványom várhatóan reálisan tükrözi tudásomat.

Figyelemre méltó a „nem” válaszok aránya ennél a kérdésnél (Dobbantós: 28%, kontrollcsoport: 35%). Arra utal, hogy a válaszadók nem tekintik összhangban lévőnek a bizonyítványban várhatóan megjelenő minősítést a teljesítményükkel. Az önértékeléshez és a tanulói célokhoz egyaránt kapcsolódó kérdéssel próbáltunk választ kapni az eltérés okaira. Ezeket alább, a célok adatainak értelmezésénél mutatjuk be.

A tanulói célok megjelenése

(tanulói kérdőív 23. 24. számú kérdés, osztályfőnöki 15. 16. , kontroll kérdőív 8. számú kérdés)

Ha a személyiségében, önfejlesztő motivációjában megerősített volt dobbantós tanuló rendelkezik rövidebb és hosszabb távú célokkal, akkor nagy valószínűséggel eredményesen fejezi be iskolai tanulmányait és majd szakképzettséggel lép ki a munkaerőpiacra, illetve felelős, produktív polgárként illeszkedik be a társadalomba. Ezért vizsgáltuk, hogy vannak-e a tanulmányaikkal kapcsolatos céljaik, és ezek motiválják-e őket aktív cselekvésre.

Az iskolai tanulmányok folytatásával összefüggő egyéni célra vonatkozóan a volt Dobbantós tanulóktól a vizsgálat kezdetén személyes döntésre utaló választ, a tanév végén felvett kérdőíven pedig önértékelési elemeket is magába foglaló választ kértünk. A vizsgálat kezdetén a volt Dobbantós tanulók még nem ismerték a félévi tanulmányi eredményeiket, a záró kérdőív felvételekor nem tudták pontosan, hogy milyen osztályzatok kerülnek majd a bizonyítványba, ezért mindkét felvételnél legfeljebb addigi jegyeik alapján adták meg a választ. A tanév sikeres befejezésére vonatkozó kérdést nyitott kérdéssel kiegészítettük, és a kontrollcsoportnak is feltettük.

Tanulói vélemény-adatok az iskolával kapcsolatos célról és a várható eredményességről

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nem válaszolt/ nincs információja
k.23. (tanulói)	Semmiképpen se szeretnék kimaradni az iskolából.	127	90,6	9,4	0
k.4. (záró) Dobbantós	Úgy gondolom, sikeresen fejezem be az idei tanévet.	111	78	22	0
k.4. (záró) kontroll	Úgy gondolom, sikeresen fejezem be az idei tanévet.	54	78	22	0
k.15. (osztályfőnök)	Jelenlegi tanulmányi teljesítménye alapján várható az iskola befejezése.	123	89,4	8,9	1,6

Úgy tűnik, a vizsgálat indításakor az iskolai tanulmányok eredményes folytatása határozott célnak bizonyult a volt dobbantósok csaknem 90%-ánál, s ez a Dobbantót megelőző kudarcokkal terhelt iskolai tapasztalataik ismeretében a céltudatosság tekintetében komoly eredménynek tekinthető.

A volt Dobbantós tanulók várható iskolai pályafutásával kapcsolatban az osztályfőnököket az első félévet követően kérdeztük meg. Az osztályfőnökök véleménye egybecseng a tanulók arra irányuló céljával, hogy nem akarnak kimaradni az iskolából.

Az utánkövetés szempontjából fontos a volt dobbantósok célorientáltsága, ezért ehhez további adatokat gyűjtöttünk.

Az év végi kérdőíves megkérdezés során a tanulók 78%-a vélekedett úgy, hogy sikeresen zárják az aktuális tanévet. Tehát a tanulók tényleges eredményeik ismeretében már kisebb

arányban bizakodnak céljaik elérésében. Ez összefügghet a motivációkkal, iskolai és családi hatásokkal, és a tanulói önismerettel egyaránt. Figyelemre méltó, hogy a tanév sikeres befejezésére vonatkozó kérdésre a kontrollcsoport tanulói is a volt dobbantósokkal megegyező arányban adtak igen, illetve nem válaszokat.

A bizakodásra okot adó indokaik is hasonlóak (a nyitott kérdésre adott válaszok alapján):

	Dobbantós %	Kontrollós %
jók a jegyeim, jól teljesítettem	26	33
teljesítettem a kitűzött célt	9	10
nem buktam meg, befejezem az iskolát	24	31
javítottam a tanulmányi eredményeimen	6	2
beilleszkedtem a környezetbe, barátokat szereztem	8	10
sikerélményem volt, hasznos volt a tanulás	14	7
suliba jártam, szeretném befejezni az iskolát	5	2
Egyéb	5	5
Nem válaszolt	3	
Esetszám	87 fő	42 fő

A tanulók 22%-a a következőkkel indokolta, hogy miért nem bízik az idei tanév sikeres befejezésében:

	Dobbantós %	Kontrollós %
megbuktam	25	17
lehet, hogy megbukom	8	
nem jók a jegyeim	4	8
nem tanultam eleget, jobban is teljesíthettem volna	38	67
sokat hiányoztam	17	
nehezen illeszkedtem be		8
Nem válaszolt	8	
esetszám	24 fő	12 fő

Összevetettük a vélemény-adatokat a team-vezetőktől kapott félévi és tanév végi statisztikai adatokkal.

A Dobbantót követő évfolyamon elért eredmények átlaga alátámasztani látszik az iskola eredményes befejezésére irányuló törekvést. (Megjegyzendő, hogy félévkor 15, tanév végén pedig 14 iskolából kaptunk adatokat, ezért pontos összehasonlításra nincs lehetőség, csupán tendenciákat jelzünk).

A volt Dobbantós tanulók eredményei	Tanulmányi átlag		Magatartás átlag		Szorgalom átlag	
	Dobbantós iskolában	másik iskolában	Dobbantós iskolában	másik iskolában	Dobbantós iskolában	másik iskolában
félévkor	3,22	3,08	3,78	3,69	3,26	3,08
év végén	2,9	3,35	3,6	3,83	3,26	2,92

Figyelemre méltó, hogy volt dobbantósok tanév végi tanulmányi valamint magatartási osztályzatának átlaga a félévihez képest a dobbantós iskolában maradéknál romlott, a más iskolákban továbbtanulóknál javult. A más iskolákban a javulást úgy érték el, hogy közben a szorgalmukat a félévihez képest gyengébbnek értékelték tanáraik.

Ha az elégtelen érdemjegyeket is szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy a félévi bukások aránya okkal csökkentette a tanév (és az iskola) sikeres befejezésében bizakodók egy részének reményeit. (félévkor a továbbhaladó 96 tanulóból a valamely tárgyból elégtelenre osztályozott tanulók aránya ugyanis 30%, és többen nemcsak egyetlen tantárgyból nem teljesítették a követelményeket):

Félévkor elégtelen osztályzatot kapott tanulók tantárgy / tanuló (fő)										Összesen (fő)
1 tantárgy		2 tantárgy		3 tantárgy		5 tantárgy		9 tantárgy		
Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	
13	4	6	2	2	0	1	0	1	0	29

A tanév végi tényleges bukási adatok ennél sokkal kedvezőbbek. Információink szerint a 90 továbbhaladó volt Dobbantós tanulók 16,6%-a kapott egy vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot:

Év végén elégtelen osztályzatot kapott tanulók tantárgy / tanuló (fő)								Összesen (fő)
1 tantárgy		2 tantárgy		3 tantárgy		4 tantárgy		
Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	Dobb. iskola	Más iskola	
3	3	3	0	3	0	3	0	15

Tehát a tanév végi tanulmányi eredmények alapján megállapíthatjuk, hogy az iskolai tanulmányokkal kapcsolatos célok megvalósításáért eredményesen küzdött a volt Dobbantós tanulók túlnyomó többsége.

A tanulmányokkal kapcsolatos célok vizsgálatánál egy kérdésben összekapcsoltuk a célt az iskolával, amelyben a volt Dobbantós a vizsgálat idején tanult. Feltételezésünk szerint ugyanis a tanulási kudarc, illetve az esetleges későbbi lemorzsolódás összefügghet azzal is, ha

valamiért nem a neki megfelelő iskolában tanul tovább a volt Dobbantós. A kérdésre adandó válaszokat befolyásolhatja a jelenlegi iskola szakmakínálata, a környék szakmaválasztási lehetőségei és az iskolai hatások egyaránt. Ezért az „Igen, de ahhoz iskolát kell váltanom” válaszhoz nyitott kérdést kapcsoltunk.

A kérdést feltettük induláskor, a tanév végén, valamint a kontrollcsoportnak is. A válaszokat alábbi táblázat tartalmazza.

Tanulói vélemény-adatok az iskolával kapcsolatos további célokról

Válaszok megoszlása		Esetszám	% Igen, ugyanitt, ahol most vagyok	% Igen, de ahhoz iskolát kell váltanom	% Nem, csak azt tudom, hogy a jelenlegi iskolámban nem	% NT
k.24. (tanulói)	Tudom, hogy EGY ÉV múlva hol szeretnék tanulni.	127	82,7	9,4	7,1	0,8
k.8. (kontroll)	Tudom, hogy EGY ÉV múlva hol szeretnék tanulni.	62	88,7	6,5	4,8	0
k.6. (záró) Dobbantó	Tudom, hogy a következő tanévben hol szeretnék tanulni.	111	82,9	13,5	3,6	0
k.6. (záró) kontroll	Tudom, hogy a következő tanévben hol szeretnék tanulni.	54	92,6	7,4	0	0

Figyelemre méltó, hogy a volt dobbantósok szinte azonos arányban „választották” továbbtanulási célpontnak év elején és év végén is ugyanazt az iskolát, amelyben jelenleg is tanulnak (közel 83%). A kisebb létszámú minta miatt nem releváns tényező, hogy a kontrollcsoportban a tanév végére kis mértékben (mintegy 4%) nőtt azok aránya, akik maradni akarnak. Feltevésünk megalapozottnak látszik: a sikertelenség összefüggést mutat azzal, hogy a volt dobbantósok közel 20%-a valamiért nem találta neki valónak az iskolát, amelyben éppen tanul.

A nyitott kérdésekre adott válaszok több okcsoportot jeleznek.

Válaszok az első adatfelvételnél:

- Más szakmát szeretne tanulni, mint amire jelenleg lehetősége van (nem érdekel, nem szeretem, nincs, amit választottam, hegesztő szeretne lenni, számítástechnikát tanulna).
- Bizonytalan még abban, hogy marad-e („lehet, hogy el fogok menni dolgozni”).

Válaszok a tanév végi kérdezésnél:

- Más szakmát szeretne tanulni, mint amire jelenleg lehetősége van (ehhez konkrét iskolát említ).
- Az iskolában folyó gyenge képzés miatt akar más iskolába menni.
- Nem tudott beilleszkedni, itt nem jó a tanulmányi eredménye, azért akar más iskolába menni.

- Az iskolai előírások miatt nem megfelelő ez az iskola.

A tanév során hat volt Dobbantós diák változtatott osztályt, iskolát. A záró kérdőíven adott válaszaik alapján három fő szakma váltása miatt, 1 fő rossz jegyei miatt, ketten nem jelöltek meg okot.

A volt dobbantós tanulók pályaválasztásáról megkérdeztük az osztályfőnökeiket.

k.16.Ön szerint mennyire tűnik sikeresnek a tanuló pályaválasztása? (osztályfőnök)

Eset szám	nincs információja%	testre szabott a szakma választása%	iskolán belül más szakmát javasunk számára%	nem sikeres, másik intézménybe való átirányítását tervezzük%	Nem választott%
123	7,3	78	0,8	5,7	8,1

Ők a tanulóikkal majdnem hasonló (alig 4%-kal alacsonyabb) arányban választották, hogy „testre szabott” a szakmaválasztásuk. Figyelemre méltó, hogy a volt Dobbantós tanulók közel 15%-ára vonatkozóan nincs érdemi mondanivalója az osztályfőnöknek (csak annyi, hogy nincs információja vagy nem tartja sikeresnek a pályaválasztását). A más szakmára vagy iskolába történő átirányítás – vagyis a problémákkal küzdők tudatos és tevékeny pályaeorientációs támogatása – igen kevés tanulót érintően (6,5%) jelenik meg az osztályfőnöki véleményekben.

A tanulmányi célokhoz kapcsolódóan a záró kérdőíven a tanulók várható végzettségére is tettünk fel kérdést. A volt Dobbantós tanulók közül 111 fő, a kontroll csoportos tanulóknál 54 fő választott az alábbiak szerint:

Jelenlegi tanulmányok végén várható végzettség	Dobbantós (fő)	Kontroll (fő)
Szakma	86	49
Szakma + érettségi	6	1
Érettségi	6	1
Egyéb	13	1
NV		2
	111	54

Az „egyéb” kategóriába írt tanulói válaszok egy része pontosítást igényelne, erre azonban már nincs lehetőség.

Egyéb kategóriában megjelenő válaszok:

Jelenlegi tanulmányok végén várható végzettség	Dobbantós (fő)	Kontroll (fő)
Irodai asszisztens	1	
10. osztály	5	
11. osztály		1
Másik szakma	2	
Munkába áll, nincs végzettsége	1	
Nem fejeztem be az iskolát	1	
Szakközépiskola	2	
Számítógép kezelő	1	
Esetszám	13	1

További tanulmányi tervet 61 volt Dobbantós (56%) és 25 kontroll csoportba tartozó (46%) fiatal foglalmazott meg.

Továbbtanulási terv	Dobbantós (fő)	Kontroll csoport (fő)
érettségi, ács-állványozó	1	
burkoló, kőműves festő-mázoló	3	3
informatikai szakközép	3	
irodai asszisztens		1
villanyszerelő		1
virágkötő szakma	1	1
csecsemőgondozó, szociális gondozó	2	1
diploma, főiskola, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (3)	5	2
szakma tanulás (kárpitó, fodrász, gyorsétkeztető, szakács, esztergályos)	17	3
elektronikus pálya	1	
érettségi	10	10
érettségi, gépi forgácsoló		1
itt maradok varrodában		1
itt nincs ilyen szakma ezért iskolát váltok	1	
karosszérialakatos	1	
masszőr	2	
nehézgépkezelői tanfolyam		1
német nyelvtudásom fejlesztése	1	
OKJ-s képzés	1	
park gondozói szakma	2	
rendőr szakma	1	
tetoválás	1	
NT	9	
Esetszám	61	25

A tanulással kapcsolatos célok megvalósítását a tanulmányi eredményesség, az önértékelés és a szakmai jövőkép alapvetően befolyásolja. Ezekhez kapcsolódóan is lényeges tényező az iskolából való távolmaradás alakulása. A kapott tényadatokból sajnos nem derült ki, hogy a team-vezetők a tanév végén kumulált (egész évre vonatkozó) adatokat adtak, vagy ennyire megugrott a 2. félévi hiányzások óraszám:

	Igazolt hiányzás (óra)		Igazolatlan hiányzás (óra)	
	dobbantós iskola	más iskola	dobbantós iskola	más iskola
félévkor	4430,5	611	734,2	149
év végén	7731	922	2204	589

Az interjúk során több igazgató felvetette, hogy amióta a jogszabály lehetőséget ad az igazolatlan hiányzások miatt a pénzbeli szociális juttatások részleges megvonására, a körzeti orvost megfenyegeti az érintett tanulók családja, ha nem ad igazolást.

Támogató környezet

(tanulói kérdőív 25. 26. 27. kérdés, osztályfőnöki kérdőív 17. kérdés)

A tanulmányi eredményesség és a pályaválasztás szempontjából fontos szerepe van a tanuló környezetének. Ezt a tényezőt három dimenzió mentén vizsgáltuk: család, barátok, iskola.

A családi támogatást, tanulásra biztatást a tanulók túlnyomó többsége érzi:

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.25. (tanulói)	Otthon is biztatnak, hogy jól tanuljak.	127	1,6	7,9	21,3	69,3

A „mindig” választ érdemes kiemelni, mert erre lenne szükségük a tanulóknak: ez átlagosan 69,3%. A részjelentések során (3. részjelentés) bemutattuk, hogy az otthoni biztatás folyamatos jelenlétét legkevésbé a befejezetlen 8 általánossal rendelkező tanulók érzik (náluk csak 37,5% a „mindig” válaszok aránya).

A vizsgálat tárgyát képező korosztálynál meghatározó szerepe lehet a tanulás iránti motiváltságban a kortárs csoportoknak, barátoknak. Ha a barátok is iskolába járnak, inkább erősíti, mint gyengíti a tanulási motivációt.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% is, is
k.23. (tanulói)	A barátaim többsége is iskolába jár.	127	89	8,7	2,4

Az „igen” válaszok aránya 89%, ami azt mutatja, hogy eléggé kötődhetnek szabadidejükben, beszéd témáikban is az iskola világához. Csupán ketten jelezték, hogy azért nem szeretnek iskolába járni, mert az „égő”. Akikkel sokat vannak együtt, azok többsége talán még tanköteles.

Az otthoni és baráti környezet mellett nagyon fontos, hogy az iskola is adjon lehetőségeket és támogatást a tanulással kapcsolatos célok és motivációk erősítéséhez. Feltettünk erre vonatkozó kérdést a tanulóknak és osztályfőnökeiknek is.

Tanulást támogató iskolai lehetőségek

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% NT
k.27. (tanulói)	Tanórán kívül is van az iskolában tanulási lehetőségem.	127	59,8	39,4	0,8
k.17. (osztályfőnöki)	Tanórán kívül is van az iskolában tanulási, fejlődési lehetősége.	123	94,3	4,9	0,8

A tanulói „igen” válaszok aránya meglepően alacsony, közel 40%-uk úgy érzi, nincs lehetősége a tanórákon kívül egyéb iskolai foglalkozásokon, az iskola által szervezett iskolán kívüli programokban részt venni. Az „igennel” válaszolókat arra kértük, hogy a tanórán kívüli lehetőségeket nevesítsék. Természetesen egy tanuló több lehetőséget is mondhatott. Így egy tanuló négy lehetőséget, három tanuló három tanórán kívüli tevékenységet, 21 tanuló két fajta tevékenységet nevezett meg. Néhány példa megnevezést is adtunk (1-5.), mely a későbbi feldolgozást segítette. A tanulók önállóan is több lehetőséget neveztek meg (6-10.).

TANÓRÁN KÍVÜLI LEHETŐSÉGEK	Megnevezések száma
1. tanulószoba	26
2. szakkör	16
3. korrepetálás	26
4. mentor tanár	9
5. szabadidős tevékenységek	5
6. sport tevékenységek	4
7. könyvtár	2
8. fejlesztő foglalkozás, fejlesztő pedagógus	5
9. művészeti szakkör	2
10. konzultáció	1
Tud a tevékenységekről, de nem veszi igénybe	5

Az osztályfőnökök és a tanulók véleménye között ilyen nagy arányú (40%-os) eltérést csak ennél a kérdésnél tapasztaltunk. Az osztályfőnökök az osztályukba járó dobantósok csaknem mindegyikére vonatkozóan látják úgy, hogy kapnak tanórán kívüli lehetőségeket, legfeljebb nem használják ki azokat. Tanulságos, hogy a tevékenységek megnevezésében nincs eltérés, vagyis a fiatalok ismerik a lehetőségeket, de tanáraik véleménye szerint kevésbé veszik azokat igénybe.

TANÓRÁN KÍVÜLI LEHETŐSÉGEK	Megnevezések%
tanulószoba	14
szakkör	16
korrepetálás, felzárkóztatás	18
mentor tanár	1
szabadidős tevékenységek	6
sport tevékenységek	9
könyvtár	2
fejlesztő foglalkozás, fejlesztő pedagógus	25
Személyiségfejlesztő beszélgetés	2
művészeti szakkör	1
pszichológus	2
Nem tudja, hogy igénybe veszi-e a tanuló	4

Erősségek tudása és használata

(tanulói kérdőív 29. 30. számú kérdés, osztályfőnöki kérdőív 8. 9. számú kérdés)

A célok kitűzésében és megvalósításában is fontos szerepe van az önismeretnek, ezen belül a személyes erősségek ismeretének. Ha ez rendben van, akkor megalapozott a tanuló önbizalma, és ez segíti őt az akadályok leküzdésében, az esetleges kudarcok feldolgozásában. Ezért az erősségekkel kapcsolatban a tanulóktól és osztályfőnökeiktől is választ vártunk.

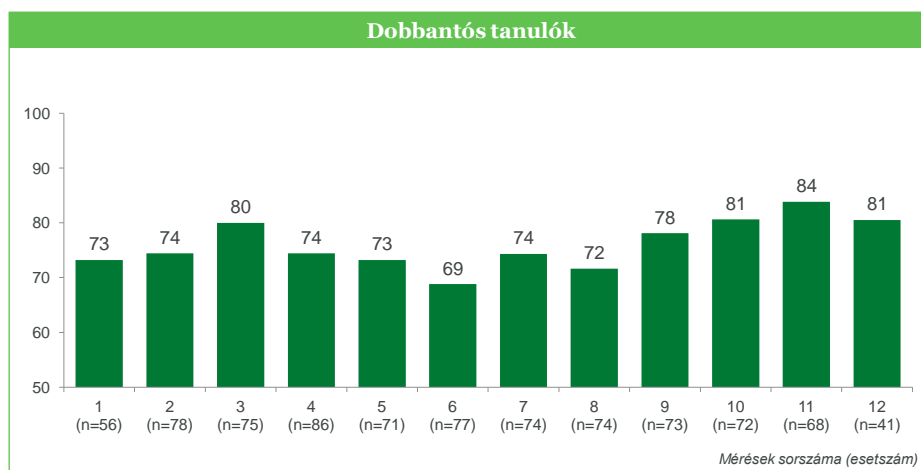
Az erősségek ismerete

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem
k.29. (tanulói)	Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó.	127	90,6	9,4
k.30. (tanulói)	Hallottam már mástól, hogy valamiben jó vagyok.	123	84,3	15,7
k.8. (osztályfőnöki)	Tudom, hogy melyek az erősségei, miben jó.	123	88,6	11,4
k.9. (osztályfőnöki)	Beszélgettem már vele az erősségeiről.	123	79,7	20,3

Az önismeret és önbizalom szempontjából megnyugtató, a célok eléréséhez fontos eszköz, hogy a tanulók 90%-a ismeri az erősségeit, és ezekre (vagy egy részükre vonatkozóan) másoktól is megerősítést kap. Az osztályfőnökök is hasonló arányban látják a tanulók erősségeit. Elgondolkodtató, hogy majdnem minden 10. tanuló nincs tisztában azzal, miben lehet sikeres, mik az erősségei. Lehet, hogy ezzel is összefügg, hogy a tanulók 10%-a nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy „semmiképpen se akarok kimaradni az iskolából”?

A siker egyik elengedhetetlen feltétele, hogy amivel foglalkozunk, abban jók legyünk. Ugyanakkor azt is kutatások bizonyítják, hogy ha azzal foglalkozunk, ami az erősségünk, akkor a munka élvezetesebb, repül az idő. ESM kérdőívben arra kérdeztünk rá, hogy módja van-e a fiatalnak erősségeit az iskolában is használni.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok

GALLUP®

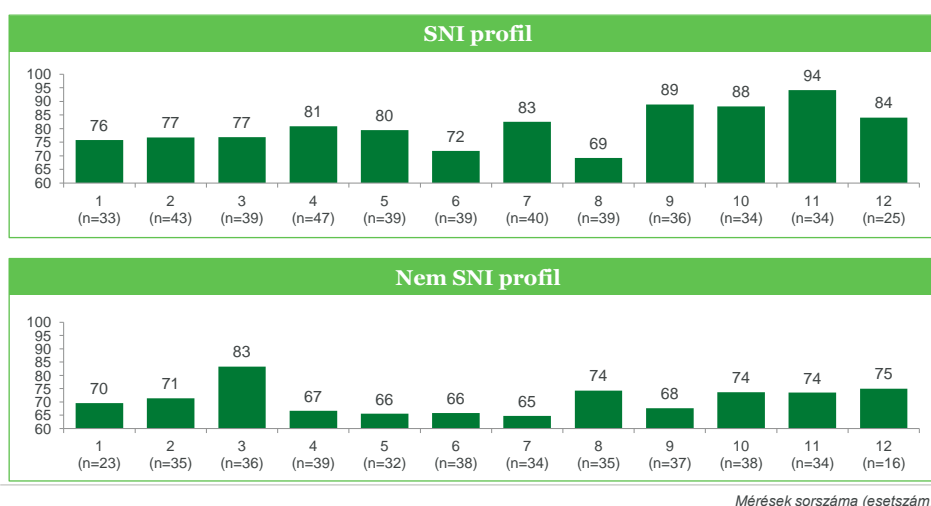
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

14

Bár a fiatalok több mint 90%-a tudja, mik az erősségei, de ezeket csak 76,1%-uk véli úgy, hogy az iskolában hasznosítani tudja. Az egyéni fejlesztés, egyénekben való gondolkozás – mely a Dobbantó Program alapja volt – úgy tűnik az iskola mindennapjaiban nincs előtérbe helyezve.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok intézmény típus szerint

GALLUP®

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

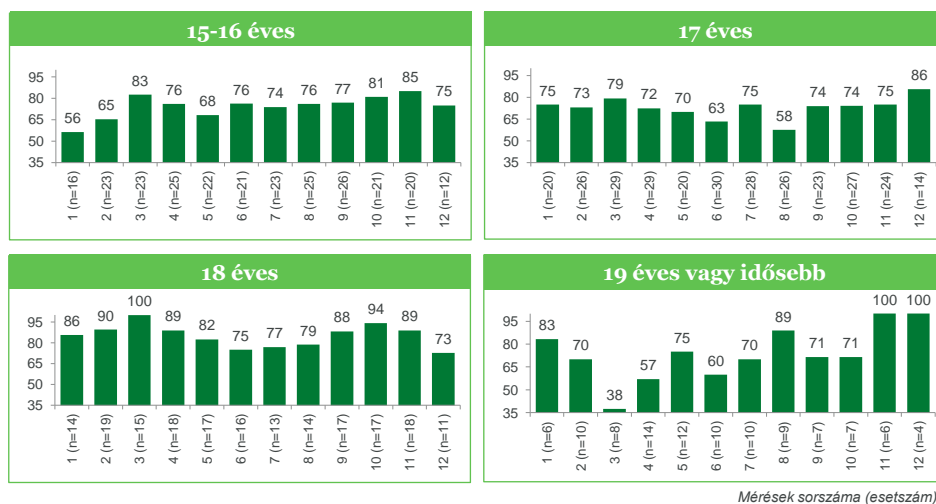
Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

27

Az adatok alapján látható, hogy az erősségek használata az SNI profilú intézményekben jobban benne van a napi gyakorlatban. Tény, hogy az ilyen iskolákban az egyéni fejlesztés is előkelőbb helyet foglal el a pedagógiai kultúrában.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok

korcsoportok szerint

GALLUP

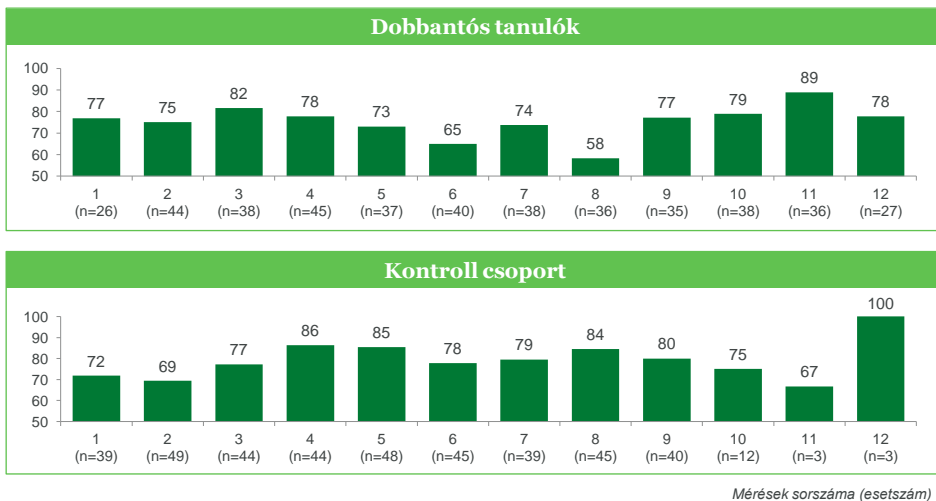
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

40

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Minden nap tudok az iskolában olyasmivel foglalkozni, amiben jó vagyok
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

53

A pedagógiai munka számára feltétlenül levonható tanulság a tanulói erősségek tudatosításának fontossága és az erősségekre építő módszertan alkalmazása.

II.4 A 2009/2010-es tanév Dobbantós évfolyamát végzett, jelenleg közoktatásban lévő tanulókat érő iskolai hatások

Személyre szabott követelmények

(tanulói kérdőív 11. 12. számú kérdése, osztályfőnöki kérdőív 27. , 28. kérdése, kontroll csoport 3. kérdése)

A program koncepciója szerint általános követelményeket nem támaszt a tanulók felé, kizárólagos elvárás a tanulók önmagához viszonyított optimális fejlődése.

A személyre szabott követelmények tapasztalatának jelenléte a véleményadatok alapján

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.11. (tanulói)	A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák	127	7,1	17,3	25,2	50,4
k.12.. (tanulói)	Az iskolában választhatok magamnak feladatot	127	21,3	43,3	26,8	8,7
k.3 (kontroll)	A tanárok figyelembe veszik, amikor feladatot adnak, hogy nem vagyunk egyformák	62	3,2	21	24,2	51,6

Abból indulunk ki, hogy ebben az esetben jó válasznak tekinthető a **mindig és a gyakran**, tehát az erre adott válaszok összességét hasonlítjuk össze.

A volt Dobbantós diákok véleménye: a „mindig” és a „gyakran” válaszok számának aránya 75,6%, a kontroll csoport véleményét tekintve 75,8%, tehát alig van eltérés a két csoport összesített véleménye között. A személyre szabott követelményeket a tanulók $\frac{3}{4}$ -ed része érzékeli. Ez nagyon jó arány, a megfelelés a Dobbantó koncepciójának a tanulói vélemények alapján általában pozitív.

Az osztályfőnökök azonban nem így látják. Ők sokkal kedvezőbben ítélik meg a tanulóknak adott pozitív visszajelzések jelenlétét a pedagógiai gyakorlatban.

Az osztályfőnökök vélekedése a személyre szabott követelmények jelenlétéről

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.27. (osztályfőnök)	Az osztályban tanító tanárok figyelembe veszik, hogy a tanulók nem egyformák.	123	0	0	12,2	82,4
k.28. (osztályfőnök)	A diákok választhatnak maguknak feladatot	123	0	2,4	17,9	79,7

Mindkét kérdésénél nagy eltérés mutatkozik, több mint 20%, a diákok véleményéhez képest. Az osztályfőnökök véleményét idézve a mindig és gyakran együtt: 95,9% (ebből a mindig arány:83,7%). A **soha** választott feleletek száma 0.

Valószínű, hogy az osztályfőnökök pozitívabb válaszukat kollégáik munkájával kapcsolatos feltételezéseik alapján, vagy saját tanítási gyakorlatukban az őket vezérlő törekvések, szándékok alapján adták. Elgondolkasztó a különbség és további vizsgálódásra kínál lehetőséget.

Bizalmi légkör tanár-diák között

(tanulói kérdőív 13. 14. számú kérdés, osztályfőnöki kérdőív 6. 7. számú kérdés, kontroll 7. számú kérdés)

A Dobbantó Programban a tanulók megszokták, hogy kisebb csoportban, 3–4 pedagógus figyelme mellett módjuk van jó kapcsolatot kialakítani egymással és tanáraikkal. A diákok szívesen veszik a személyük iránti érdeklődést, támogatást, ez motiváló erővel hat tanulásukra és az iskolai programokban való helytállásukra is. Ilyen érzet mellett bátran beszélnek problémáikról a bizalmukat élvező pedagógussal. A volt Dobbantós diákok a továbbhaladó évfolyamban gyakran nagyobb létszámú osztályba kerültek, szaktanárokkal dolgoznak. Kérdés vajon itt, hogy alakulnak kapcsolataik a tanáraikkal? Erre kerestünk válaszokat az alábbi kérdések mentén.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nem válaszolt
k.13. (tanulói)	Volt olyan eset, hogy valamelyik tanárom segített egy problémám megoldásában.	127	83,3	16,7	0
k.14.. (tanulói)	Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is.	127	86,6	13,4	0
k.7. (kontroll)	Van olyan tanárom jelenlegi iskolámban, akihez bizalommal fordulhatok személyes ügyben is.	62	75,8	24,2	0

Az tanári segítség esetében a 127 volt dobantós tanulók „igen” válaszáinak aránya 78%. Kedvező, hogy a Dobbantó osztály viszonylag védettebb körülményeiből egy új, a többség esetében nagy létszámú osztályba való bekerülés után a tanulónak megjelenő problémái során van ilyen emléke. A második kérdés esetében a volt dobantós diákok „igen” válaszainak aránya 86,6%, a *kontroll csoportból* a hasonló válaszok aránya 75,8%.

Ez utóbbi adat elgondolkasztó: talán a dobantós diákok gyakrabban fordulnak személyes ügyeikkel a tanáraikhoz, hiszen az előző évben megszokták, hogy ezt nyugodtan megtehetik. A kisszámú minta alapján persze nem lehet általános következtetéseket levonni.

Az osztályfőnökök ismét kedvezőbben ítélik meg a tanulónak adott pozitív visszajelzések jelenlétét a pedagógiai gyakorlatban.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nincs információja
k.6. (osztályfőnök)	Volt olyan eset, hogy egyik tanára segített problémája megoldásában	123	84,6	10,6	4,9
k.7. (osztályfőnök)	Van olyan pedagógus az iskolában (Ön, vagy más kollega), akihez bizalommal fordulhat személyes ügyeivel is.	123	97,6	0,8	1,6

A probléma megoldásában nyújtott segítség esetén az osztályfőnökök és a diákok válasza szinte megegyezik, nagy többségük úgy látja, hogy a volt dobantós diákoknak legalább egy esetben kaptak segítséget problémájuk megoldásában („volt olyan eset...”). A másik kérdésnél az eltérés inkább a kontroll csoport véleményétől nagy, több mint 20%. Itt is arra következtethetünk, hogy az osztályfőnökök pozitívabb válaszukat az őket vezérlő törekvések, szándékok alapján adták.

A bizalmi kapcsolat elég jó szinten látszik érvényesülni: minden válaszoló csoport véleménye szerint. Mivel a volt dobbantós diákok nagy számban dobbantós iskolákba járnak most is, ezekben az intézményekben lehetőségük van a diákoknak a dobbantós team tagjaihoz fordulni, illetve bizalmi kapcsolatot építhettek már ki számukra új pedagógussal is. A válaszokból arra nem, következtethetünk, hogy ki „bizalmuk tárgya”, de a 84% fölötti bizalmi index mindenképp meggyőző a tanulói biztonságérzet meglétéről.

Egyéni tanulói pályakövetés

(tanulói kérdőív 15. számú kérdés, osztályfőnöki kérdőív 13. számú kérdés)

A Dobbantó Programba belépő minden tanuló más-más iskolai pályát futott be, de ez a pálya a legtöbbjüknek kudarcos volt. A Dobbantó koncepció szerint a pedagógus team feladata a tanulók szakma- és pályaválasztásának támogatása. A rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján ezt a törekvést áthatalmította az elmúlt tanév. Érdekesnek látszott megnézni, mi a helyzet ezzel a kérdéssel a volt Dobbantós diákok jelenlegi iskolájában, hogy érzik, itt is van, akivel beszélhet a jövőjéről? Mi a véleménye a tanuló osztályfőnökének, a jelen tanévben is kapott ilyen érdeklődő támogatást, vagyis beszélt-e valakivel a jövőjéről.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nem válaszolt
k.15. (tanulói)	Az iskolában, ahová járok, van olyan pedagógus, akivel beszélgetek a jövőmről	127	67,7	32,3	0
k.13. (osztályfőnöki)	Az iskolában van olyan pedagógus (Ön, vagy más kollega), akivel beszélget a jövőjéről.	123	84,6	10,6	4,9

A volt dobbantós diákoknál a pedagógus-tanuló kapcsolatban erre a konkrét témára való rákérdezésnél csökken az „igen” válaszok aránya, 67,7%. A pedagógusok közel 20%-kal magasabbra értékelték a tanulói jövőképpel való foglalkozást, mint a diákok. Ennek okát mélyebb elemzéssel lehetne feltárni.

Az egyéb kérdésekre adott válaszok, valamint más kérdéseknél megjelenő nyitott válaszok feldolgozása után arra lehet következtetni, hogy a tanulók konkrétan megfogalmazott egyéni beszélgetéseket várnak ebben a témában. Ilyen irányú tapasztalatokkal rendelkeznek a dobbantós tanulmányaik alapján.

Ugyanakkor a diákok jövőjének alakulását nem csak a tanári támogatás befolyásolja. Az ESM vizsgálati eredmények alapján öröndetesnek mondható, hogy a diákok 95%-a véli úgy, hogy van olyan felnőtt az életében, aki nagyon törődik a jövőjével.

Tanulók sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan

(tanulói kérdőív 16. 17. számú kérdés, osztályfőnöki kérdőív 25.26. számú kérdés, záró kérdőív 2. számú kérdés)

A mérésben résztvevő tanulók tavalyi tanévben többnyire kisebb létszámú csoportban tanultak, a pedagógusok számára ez is megkönnyítette más, új módszerek alkalmazását. Az

általunk megismert modulok és ezek alkalmazására adott útmutatók alapján megállapítható, hogy a pedagógusok szakmai támogatást kaptak a tanulók kiscsoportban való foglalkoztatásához – a modulok sok olyan feladatot tartalmaztak, amelyek erre irányították a pedagógus figyelmét.

Ezek alapján feltételezhető, hogy a tanulóknak volt tapasztalati tudásuk a kérdések tartalmáról.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig
k.16. (tanuló)	Vannak olyan tanórák, amikor kiscsoportokban is dolgozhatnak a társaikkal.	127	7,1	35,4	38,6	18,9
k.26 (osztályfőnök).	Vannak olyan tanórák, amikor kiscsoportban dolgoznak társaikkal.	123	0,8	22,8	63,4	13

A kiscsoportban való dolgozás – vélemény nyilvánítás, vita, meggyőzés, kérdés feltevés, egyéni erősségek használata, stb. – segíti a tanulói személyiség fejlődését. Ennek megélése fontos pedagógiai eszköz. Ennek tudata látszik a pedagógusok válaszadásaiban. Összességében közel 80%-uk véli, hogy a volt dobbantós tanulók életében jelen gyakran, vagy mindig jelen van ez a munkaforma. A tanulói megélés – és valószínűleg a pedagógiai gyakorlat – ennek ellentmond. Azonos tanulókra vetített válaszokat kaptunk a pedagógusoktól. Így megdöbbenő, hogy közel hétszerese az a tanuló, aki úgy érzi, hogy soha nem vesz részt ilyen órákon, valamint közel fele az a tanulói szám, akik pedagógusaikkal ellentétben úgy vélik gyakran van részük ilyen tanórában.

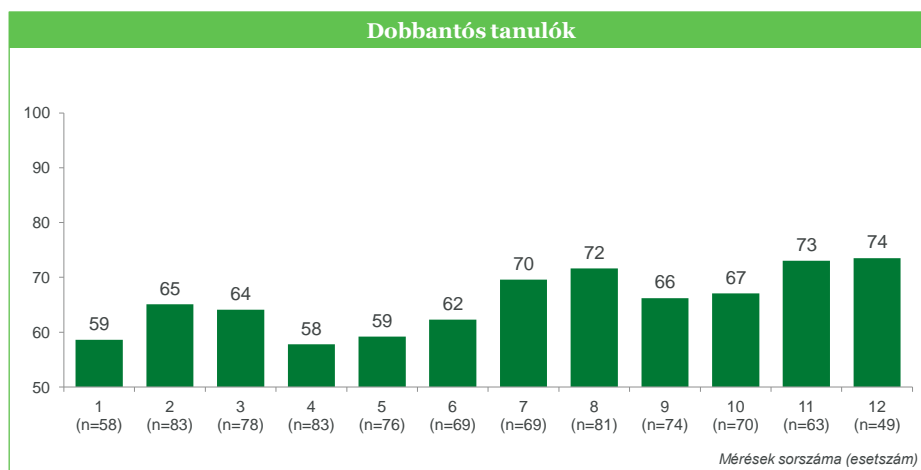
Válaszok megoszlása		Eset-szám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig	Nincs információja
k.17. (tanulói)	Kapok olyan feladatokat az órán, amelyeket szívesen oldok meg.	127	7,1	29,1	36,2	27,6	
k.25. (osztályfőnök)	A tanórai feladatokon szívesen dolgozik.	123	4,9	23,6	30,1	39,8	1,6

A mindig/gyakran válaszok mutatják a tanulás élményszerűségét, ez 63,8%. A pedagógusok megfigyelése, a tanuló feladattudatának ismerete biztató. A tanulókéval közel azonos százalékban értékeli a motiváltságot.

Az osztályfőnökök véleménye szerint hat (soha 4,9%) olyan tanuló van, akinek semmilyen feladat nem okoz örömet. Emellett két (nincs információja 1,6%) tanuló hozzáállását nem sikerült érdemben megismernie az osztályfőnökének.

A tanulóknak SMS-ben feltett kérdés is erre a kérdéskörre kérdez rá. Arra, hogy az előző napon tanult-e valami érdekeset a tanuló, hasonló arányban válaszoltak pozitívan, mint a tanórai érdekes feladatokra. Mindkét érték – láthatóan – 60% körül mozog.

Tanultál valami olyat amit érdekesnek találtál?

GALLUP

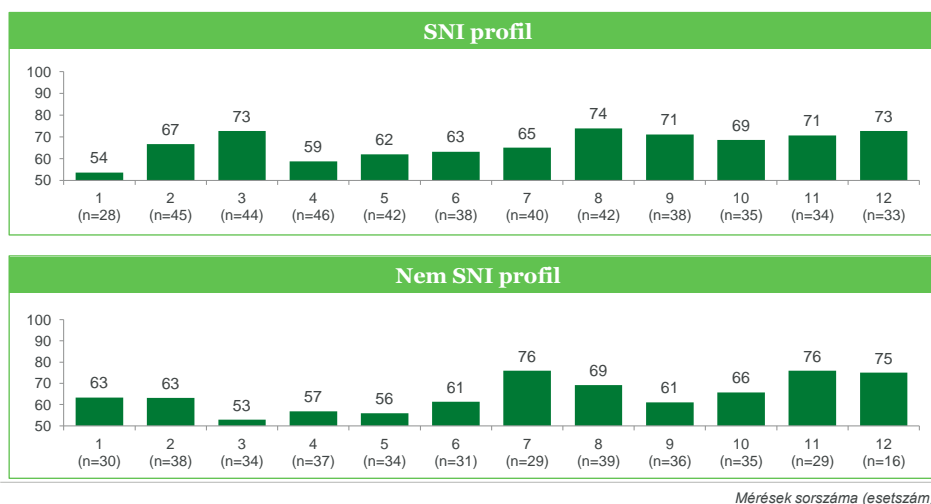
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

17

Az osztálytermi munkára vonatkozó kérdéseknél a pozitív válaszok aránya minden esetben 20%-kal alul marad a közérzetre vonatkozó kérdéseknél!

Tanultál valami olyat amit érdekesnek találtál? intézmény típus szerint

GALLUP

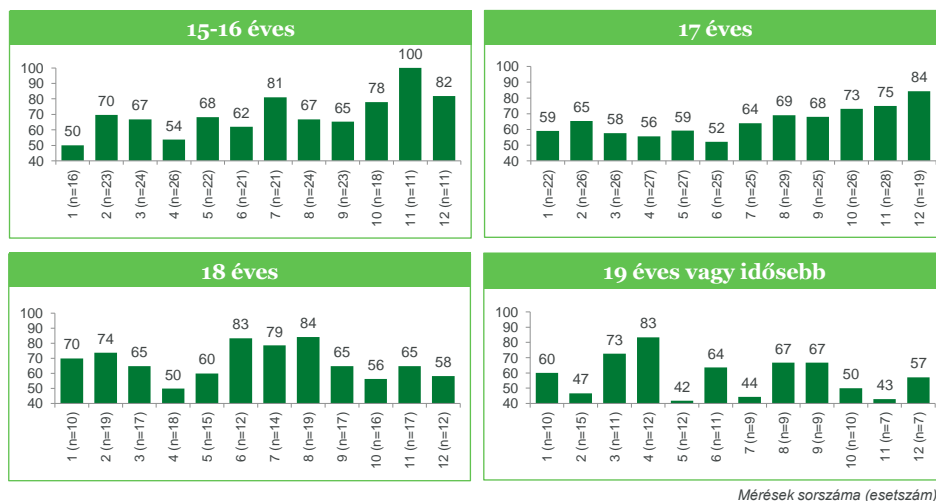
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

30

Tanultál valami olyat amit érdekesnek találtál?

korcsoportok szerint

GALLUP

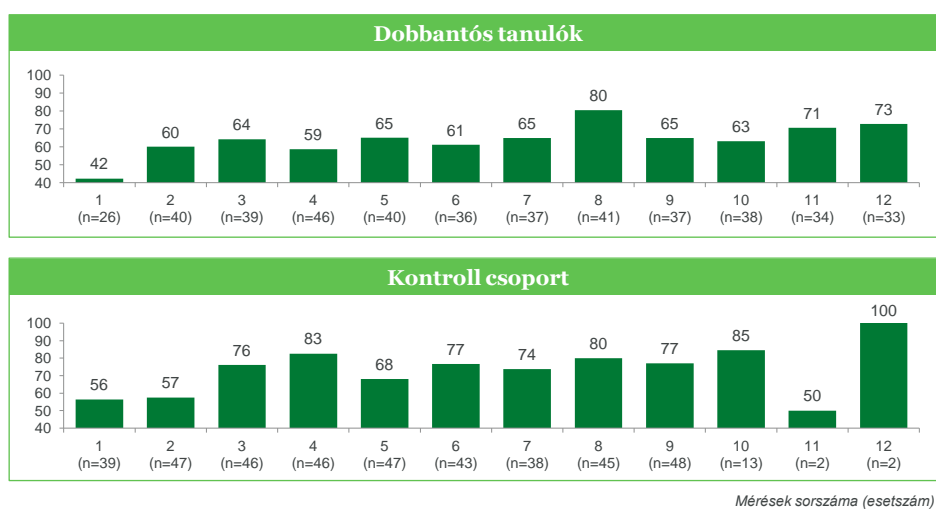
Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

43

Tanultál valami olyat amit érdekesnek találtál?

azon intézményekben, ahol van kontroll csoport

GALLUP

Copyright © 2011 Gallup, Inc. All rights reserved.

Ha a tegnapi napra gondolsz, tanultál valami olyat, amit érdekesnek találtál?
Az „Igen” válaszok %-ban mutatva

56

A tanév végi kérdőíven is rákérdeztünk az elmúlt heti pozitív tanórai élményekre. Az erre adott „igen” válaszok aránya megegyezik a szívesen megoldott tanórai feladatokra adott válaszok arányával, nincs lényeges eltérés a vélemények között.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nem válaszolt
z.2 (tanulói)	Az elmúlt héten volt olyan tanóra, amelyikre szívesen gondolkodok vissza.	111	67,6	32,4	0
z2 (kontroll)	Az elmúlt héten volt olyan tanóra, amelyikre szívesen gondolkodok vissza.	54	68,5	31,5	0

Az elmúlt hétre visszagondolva megegyezően tapasztaltak érdekes, jó emlékeket hordozó tanórára a volt dobbantós és kontroll csoportba tartozó fiatalok. Vagyis a motiváltság, az érdeklődés felkeltés azonos szinten van jelen a kortárs közösségben.

Azok számára, akik szívesen gondolnak vissza az elmúlt hét valamely órájára (összesen 112 tanuló: 75 dobbantós és 37 kontroll) nyitott kérdés csatlakozott a 2. számú kérdéshez: mi történt ezen az órán?

Mi történt az órán?	Megnevezés%	
	Dobbantós	Kontroll csop.
beszélgetés	20	8,5
csoportmunka	6,9	0
gyakorlati munka (kreativitás, kézművesség, kertészkedés)	18,9	22
Jó hangulat	12	13,9
Jó osztályzat	4	24,7
óra, tananyag pozitív, tantárgyi játék	21,8	16,6
sikerélmény	6,9	8,5
semleges említések (azt csináltunk amit akartunk, rejtvényfejtés, roller verseny az osztályteremben)	9,5	5,8

A megnevezések, az örömforrások mibenléte szemléletesen tükrözi az elmúlt tanév munkáját. A kontroll csoporttal összehasonlítva a volt dobbantós tanulókat, láthatóan más értékeket preferálnak.

A válaszokban megjelenik a dobbantós értékrend!

A volt dobbantós fiataloknak szorosan első és második helyre került a pozitív óravezetés (tantárgyi játék) 21,8% és a beszélgetés 20%. Ezt követi a kreatív gyakorlati munka (önmegvalósítás) 18,9%. Míg utolsó helyre került a hagyományos értelemben vett értékelés, a jó osztályzat 4%.

A kontroll csoportba tartozó fiataloknál megfordul az értékrend! Mitől szép emlék egy óra? A jó osztályzattól, mely első helyre került 24,7%-kal! Ezt követi a kreatív gyakorlati munka, illetve a pozitív óravezetés (tantárgyi játék).

Ez utóbbi két elem megegyezik mindkét csoportnál, bizonyítva, hogy a tevékenykedtetés, a tantárgyi játékok, vagyis a módszertani kultúra sokszínű használata motiváló erejű, mely hosszabb távon is jó élményeket, órai flow élményt nyújt a diáknak.

Iskola és család kapcsolata

(tanulói kérdőív 18. számú kérdés, osztályfőnöki kérdőív 19. 20. számú kérdés, kontroll csoport 4. számú kérdés)

A Dobbantó Programban a tanulók 15 éven felüliek, így a szülők kapcsolata, a magyarországi általános helyzetképhez hasonlóan nem túl szoros az iskolával. Különösen problémásnak tartják a családdal való együttműködést a pedagógusok a szakiskolákban, ahová nagyszámban járnak halmozottan hátrányos helyzetű tanulók. Az iskolának ebben az esetben különösen fontos lenne felvenni és tartani a kapcsolatot ezekkel a szülőkkel, hiszen az ő helyzetük is elég reménytelen. Ha nem törődnek gyermekük iskolai tanulmányaival, előmenetelével, akkor a családi minta még erősebben érvényesülhet.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% igen	% nem	% nincs inf.
k.18. (tanulói)	Van olyan tanárom, aki jó kapcsolatot épített ki a szüleimmel	127	55,9	24,4	19,7
k.19. (osztályfőnök)	Élő kapcsolatam van szüleivel/nevelőivel	123	71,5	28,5	4,9

Az iskola és a családi ház jó kapcsolata elengedhetetlen a tanuló fejlődésében, fejlesztésében. A fiatalok közel 20%-a vallja, hogy nincs információja erről a területről. A fiatalok részéről ez a kutatás legmagasabb „nincs információja” válasza!

Akik nem rendelkeznek ezirányú információval, azok 58,3%-nál azt állítja az osztályfőnök, hogy jó a szülői házzal a kapcsolat!

Sőt, azoknak a tanulóknak, akik úgy vélik nincs olyan tanár, aki szüleivel jó kapcsolatot ápol, azok 64,3%-ról állítják az osztályfőnökök, hogy jó a kapcsolatuk a szülőkkel!

Úgy tűnik, a fiatalok közel 35%-a nem partner a családi ház iskola kapcsolatában. Ugyanakkor az is vélelmezhető, hogy a pedagógusok egy része vágyait is rávetíti az „igen” válaszra.

Csupán a válaszadók 45,1%-ánál mondta egybehangzóan az osztályfőnök és a diák, hogy élő, jó kapcsolat van a család és iskola között.

Bár a hazai szakiskolai valóságnál ez az arány így is jobb. Megerősítve ezzel azt, hogy az elmúlt egy évben a szülőket igyekezett az iskola bevonni a tanulói fejlesztésbe.

Válaszok megoszlása		Esetszám	% soha	% néha	% gyakran	% mindig	%nincs információja
k.19. (tanulói)	A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.	127	4,7	4,8	29	66,1	0
k.4. (kontroll)	A szüleimet érdekli, mi történik (velem) az iskolában.	62	0	23,6	30,1	66,1	0
k.20. (osztályfőnök)	A szüleiket érdekli mi történik vele az iskolában.	123	17,1	13,8	22	43,9	3,3

A fenti kérdésnél az osztályfőnöki válaszok csak a volt dobbantós tanulókra vonatkoznak. Megdöbbenően egybeesik a megkérdezett fiatalok véleménye arról, hogy mindig érdekli a szüleiket az, ami az iskolában történik velük. (66,1%)

Az osztályfőnökök véleménye itt sokkal alacsonyabb szülői érdeklődésről tanúskodik, ez arra utal, hogy mivel a kapcsolat gyenge, a szülők érdeklődése nem jut el a pedagógusokhoz. Erre utal a pedagógusoknál a „soha”, illetve „nincs információja” válaszok 20,4%-os aránya. Ugyanakkor itt fordítva merülhet fel az elfogultság a kérdés megválaszolásakor: feltételezhetően a tanulók szépíteni igyekeztek véleményükben szüleik érdeklődését iskolai tanulmányuk iránt, ami teljesen érthető és normális.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az iskola hatásokat tekintve:

Leggyengébben érvényesülő hatás:

- Az egyéni pályairányítás pedagógusi feladatait a diákok nem eléggé érzik érvényesülni.

A tanulók véleménye szerint a legerősebben érvényesülő hatás:

- Van olya tanárunk, akihez bizalommal fordulhatnak személyes ügyükben.

Amelyek kérdésben leginkább azonos véleményen van az osztályfőnök a diákjáról, aki szintén hasonló tartalmú kérdésre válaszolt:

- Hogy a tanulók a tanórai feladatokon szívesen dolgoznak. Ez nagyon pozitív, mert azt jelenti, hogy a tanulók motiváltak az órai munkában való részvételt illetően.

Amely kérdésekben a legnagyobb az eltérés a diák és a pedagógus válaszaiban:

- Az egyénre szabott követelményekkel kapcsolatban több mint 20%-ban tér el arányaiban a pedagógusok és a diákok véleménye, ennyi tanuló véleménye esetében a pedagógusok pozitívabban ítélik meg a kérdést.
- Hasonló az eltérés nagysága a bizalmi kapcsolat meglétében.
- A tanulók sajátosságaihoz igazodó módszerek alkalmazásáról szóló kérdésben az eltérés nagy annál a fokozatnál, hogy ez gyakran így van.
- A szülők érdeklődését gyermekük iskolai helytállásukat illetően majdnem 30%-os arányban rosszabbnak ítélik a pedagógusok, mint a tanulók.

II.5 A 2009/2010-es tanév Dobbantós évfolyamát végzett, jelenleg munkavállaló fiatalok életútja és azt befolyásoló tényezők

A kutatási részvételt 141 volt dobbantós tanuló vállalta. Közülük 6 fő nyilatkozta az első adatfelvételi lapon (2010. december) azt, hogy dolgozik. Így ők képezik a „munkavállalók” mintáját. Valószínűsíthető, hogy ennél több végzett dobbantós fiatal vállal ténylegesen munkát. Mivel ez a csoport számosságát tekintve igen kicsi, így ezt a mintát nem értékeljük százalékos összehasonlítással.

A munkavállaló fiatalokat telefonos megkereséssel (3 fő), illetve személyesen (3 fő) kérdeztük. Így lehetőség volt a fiatal munkaidejéhez alkalmazkodni.

A Dobbantó osztály elvégzésekor mind a 6 fiatal betöltötte 18. életévét.

A vizsgálati csoportba került dolgozó fiatalok életkori megoszlása:

15 – 17 éves	0
18 éves	2
19 éves	3
20 – 26 éves	1
Összesen	6 fő

Valamennyi fiatal befejezett 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezett a dobbantós évfolyam megkezdésekor.

A hat fiatal közül ketten azonos dobbantós osztályban végeztek, a többiek más-más iskola tanulói voltak a 2009/10-es tanévben.

A minta nemek közötti összetétele: 4 fiú és 2 lány, mely arányát tekintve megegyezik a vizsgált volt dobbantós tanulók nemek közötti arányával.

A hat fiatal közül négyen nevezték meg munkakörüket:

Mezőgazdasági munka vállalkozónál
Segédmunka kőfaragó műhelyben
Árufeltöltés – Diákszövetkezet közvetítésével
Szalag melletti munka - Parkettagyár

A hat fiatal mindegyike tanköteles koron túli. Valamennyien fontosnak tartják, hogy munkájukhoz szükséges szakmai tudásukat fejlesszék. Ezen a területen vállalnának képzést, tanulást. Négyen a továbbtanulásban is gondolkodnak, bár ennek megkezdését későbbre halasztanák.

Munkába állásuknak elsősorban anyagi motivációja van. Ő fiatal nevesítette a pénzt, anyagiakat a nyitott válaszokban, hárman is megfogalmazták, hogy ezzel családjukat segítik. Egy fiatal jelezte többször, hogy nem akart többet tanulni, „a Dobbantóban a tankötelezettséget tettem le, a tanulás egyáltalán nem érdekelt.”

A Dobbantó Programban eltöltött egy tanév mindegyik munkavállaló fiatal számára pozitív élményként maradt meg.

Mivel a Dobbantó Program egyik lehetséges kimenete a munkavállalás volt, így elsősorban azt igyekeztünk vizsgálni, hogy mennyiben volt sikeres ez a munkába állás.

Megállapítható, hogy a fiatalok véleménye szerint sikeres a **munkahelyi integrációjuk**. 100%-ban állítják, hogy van barátjuk a munkahelyükön (k.4 k.5), a közösség befogadta őket. Mindegyiküknek van olyan kollegája, akiben megbízik (k.10), és valamennyien fontosnak vélik szakmai tudásuk bővítését (k.7). Ketten vélik úgy, hogy jelenlegi munkahelyük hosszú távon nem fog megfelelni számukra(k.6).

Munkahelyi helytállásukat gyakran segíti a Dobbantóban kapott tudás (k.8. k.9 k.13).

GYAKORLATI TUDÁS KATEGÓRIÁK	Megnevezések száma
Önéletrajz írása	2
Könnyebb tájékozódás az életben	1
Álláshirdetések közötti tájékozódás	1
Munkahelyekről kapott információ, munkahely látogatás, munkatapasztalat szerzés	1
Felkészülés felvételi beszélgetésre	1
Ismeretek bővülése (varrás, magyar nyelv)	2
Mások elfogadása (türelem)	2
Kapcsolatteremtés	1
Viselkedési normák	1

Magabiztosságuk, fejlődés vágyuk és ennek irányának tudása már nem egységes a munkavállaló fiataloknál (k.12 k.14 k.16). Családi háttérük támogató hatása csak 3 fiatalnál (50%) érvényesül maradéktalanul (k.18. k.19).

Önismeretük mindegyikük esetében megfelelőnek tűnik, hisz mind a hatan tudják, hogy mik az erősségeik, miben jók (k20).

Néhány szabadon megfogalmazott gondolat arról, mit tanultak a Dobbantóban:

„A Dobbantóban sok beszélgetés, szituációs játék volt. Magabiztosságot, gyakorlatot szereztem a kommunikáció terén. A Dobbantós év alatt megtanultam mi a tolerancia. Viselkedési normákat tanultunk. Ha probléma volt, leültünk és kibeszéltük, ez sokat jelentett, nem gyűlt bennünk a feszültség.”

„Türelmesebb lettem az emberekkel, ezt is a Dobbantóban tanultam. Találkozom a régi osztálytársakkal, de sokat dolgozom, emellett nincs idő semmire.”

„ Tanáraimtól tanultam, hogy türelmes legyek, elfogadjam mások másságát.”

„ Erdélyből jöttem. A Dobbantóban segítettek a magyar nyelv tanulásában. Megtanítottak varrógépen varrni.”

II.6 A 2009/2010-es tanév Dobbantós évfolyamát végzett, jelenleg nem tanuló, nem dolgozó fiatalok életútja és azt befolyásoló tényezők

A kutatási részvételt vállaló fiatal közül 8 fő nyilatkozta azt, hogy nem dolgozik és nem tanul. Így ők képezik a „lemorzsolódottak” csoportját. Mivel ez a csoport számosságát tekintve igen kicsi, így ezt a mintát nem értékeltük százalékos összehasonlítással.

Figyelmet érdemel azonban, hogy a megkeresett, de a vizsgálati részvételt nem vállaló vagy a levelünkre nem válaszoló fiatalok száma hogyan alakult intézményenként. Ennek számszerű alakulását a „lemorzsolódottak” csoportját alkotó fiatalok intézményi megoszlásánál vettük figyelembe. Itt szükséges megjegyezni, hogy bár a lemorzsolódott tanulók 50%-a azonos intézményben végezte a dobbantós osztályt, ez nem jelenti azt, hogy abból az intézményből történt a legnagyobb számú lemorzsolódás. Ugyanis ebben az intézményben valamennyi végzett, Magyarországon élő tanuló bekapcsolódott a kutatásba!

A kutatás során a két nem közötti arány (fiú 73,2%, lány 26,8%) miatt, nem vizsgáltuk válaszokat aszerint, hogy fiú vagy lány adta-e. A „lemorzsolódott” fiatalok esetében azonban a nemek közötti arány 50-50%. Figyelembe véve a teljes mintát a 2009/2010-es tanév dobbantós fiú tanulóinak 2,6%-a, lány tanulóinak 7%-a került ebbe a vizsgálati csoportba. A vizsgálatba bevont lányok közül ketten kisgyermekük születése, illetve nevelése miatt kerültek ebbe a csoportba. Ők 2011. tavaszán betöltötték 18. életévüket.

A vizsgálati csoportba került közoktatásból kimaradt, jelenleg nem dolgozó fiatalok nemek összetétele:

Fiú	4
lány	4

A vizsgálati csoportba került közoktatásból kimaradt, jelenleg nem dolgozó fiatalok életkori megoszlása:

15 – 16 éves	0
17 éves	0
18 éves	2
19 – 26 éves	6

Az életkori megoszlásból látható, hogy valamennyi fiatal túl van a tanköteles koron.

A 8 válaszadó fiatal közül kettőt Dobbantós tanulmányai segítettek hozzá a 8 általános elvégzéséhez.

A 8 válaszoló fiatal közül 4 fő (20-22 évesek) azonos Dobbantós intézmény tanulója volt, a többiek más-más intézményben tanultak a tavalyi évben.

A „lemorzsolódott” fiatalokat ajánlatunknak megfelelően személyes kérdezéssel kerestük meg. Közülük 6 fiatallal sikerült a személyes találkozás. Két fiatal esetében (kismama) telefonos kérdezéssel vettük fel a válaszokat.

A fiatalokat „nyitott kérdésben” kérdeztük mért távolodtak el az iskolai tanulástól. A válaszokban több okot is felsorolhattak.

Azért hagytam félbe a tanulmányaimat, mert....	Megnevezése k száma
Gyermekszülés	2
Dolgozni akart, munkába állt	3
Tanári hozzáállás (nem volt Zsuzsa néni, aki taszigáljon, a tanárok állandóan leégettek, ha nem tudtam valamit)	2
Lustaság, nem akart, nem szeretett tanulni	4

A Dobbantó befejezése után...	Megnevezése k száma
Tisztábban láttam az életet	1
Munkába állt (de már nem dolgozik, 3 hónapos munka, próbált dolgozni)	3
Otthon volt szükség a munkájára	1
Családot szeretett volna	2
Járt iskolába, tanfolyamra, de abbahagyta	2

Hasznosnak tartom ezt az életformát, mert....	Megnevezése k száma
Nem tartja hasznosnak	2
Mert ilyen vagyok...	1
Családot szeretne, kisbabával foglalkozni	2
Segíteni tud a szüleinek	1
Nincsenek kötelezettségei	1

Változtatni szeretnék jelenlegi életformámon, mert...	Megnevezése k száma
Nem szeretne változtatni	2
Szeretne szakmát tanulni	1
Szeretne dolgozni, hogy pénze legyen	3
Jobb életet szeretnék magamnak és a családomnak	1
Nem jó ez így, olyan, mintha egyhelyben állnék, nem csinálnék semmit	1

Milyen támogatásra lenne leginkább szüksége?	Megnevezése k száma
Anyagi támogatás (nem vagyok elégedett anyagi helyzetemmel, elvagyok otthon, de nincs pénzem)	5
Családtól	3
Személyes segítség	2
Munkahelyre	1
Hiányzik a Dobbantó odafigyelése, ne hagyják elkallódni az embert	1

Mindennapjaimat segíti.....	Megnevezése k száma
Amit a Dobbantóban tanultam. (a kézművesség, szeretek rajzolni, hogy megvan a 8 általánosom!)	4
Otthon nem mindent tud hasznosítani (kismama)	1
Környezet támogatása	1
Munkahelyre	1
Hiányzik a Dobbantó odafigyelése, ne hagyják elkallódni az embert	1
Barátom támogat	1

Három kérdésre adtak egyöntetűen pozitív válasz a lemorzsolódott fiatalok. A „dobbantós” évet **(k.1)** mind a 8 tanuló pozitív élményként élte meg. Ezt erősíti meg a **(k.9.)** egy másik kérdés, melyben minden tanuló úgy nyilatkozik, hogy kapott hasznosítható, gyakorlati tudást dobbantós tanulmányai alatt.

Valamennyi fiatalnak van korosztályi kapcsolata, kötődése. **(k.5.)**

k.17. „Ismerem az erősségeimet, tudom, miben vagyok jó” kérdésre hét tanuló válasza igenlő, mely biztató az önismeret vonatkozásában. A nem válasz olyan fiattól származott, aki nyitott kérdésben is megfogalmazta élethelyzetével való elégedetlenségét. „Nem jó ez így, olyan mintha egyhelyben állnék, nem csinálnék semmit.”

Hét tanuló érez maga mögött valakit **(k15.)**, akihez fordulhat segítségért, hogy céljait elérje. Ehhez a kérdéshez kapcsolható kontroll kérdésnek a **(k11.)**, melyben életük alakulásához személyes megerősítést kapnak valakitől. Mindkét kérdésben a nemleges választ adó tanuló ugyan az a helyzetében nem elégedett fiatalember.

Összességében elmondható, hogy a kutatást vállaló „lemorzsolódott” tanulók életkora meghaladja a tanköteles kort. A lányokat elsősorban a családalapítás motiválja.

A választ adó fiatalok reális képet adnak életükről. Elfogadva jelenlegi helyzetüket célokat is megfogalmaznak. Bár ezek a célok csupán két esetben konkrétak.

Egyetlen esetben fogalmazódott meg kétségekkel teli gondolat. *(20 éves fiú)* „Nem úgy alakul az életem, ahogy szeretném, bárki támogatását elfogadnám, aki tudna segíteni.”

II.7 Intézményi tapasztalatok az intézményvezetői interjúk alapján

A „dobbantós osztályok” intézményiben interjút készítettünk a vezetőkkel és a gyermekvédelmi felelősökkel. Meghatározó egy intézményben a vezető attitűdje, a program figyelemmel kísérése, a tapasztalatok, hiszen a Dobbantó Program sikere nem csupán a pedagógus team elkötelezettségén, munkáján múlik.

A vezetői ellenőrzésnél mit tapasztalnak, a tanórákon az egyéni fejlesztésre milyen módszereket használnak a tanárok?

Szinte minden igazgató említette a személyes odafigyelés fontosságát. Az SNI profilú iskolákban nem jelentett különösebb nehézséget a Dobbantó tantervének és szemléletének a meghonosodása, hiszen ennek előzményei, gyökerei megtalálhatóak voltak már előzőleg is. Gyakran említették a motivációt, ez is a pedagógia gyakorlatuk része, noha a program ebben a

tekintetben több erőfeszítést igényel, hiszen nincs osztályozás, a tanulók szempontjából különösen figyelni kell arra, hogy legyen „tétje” az itt végzett munkának, tanulásnak. Elismeréssel nyilatkoztak a vezetők azokról a kollégákról, akik a „Dobbantó osztályokban” dolgoznak. „Nagyon fontos, hogy minden tanuló érezze, figyelünk rá” – hangzott el az egyik interjúban. Többen említették a Szakiskolai Fejlesztési Programot (3 vezető), mintegy analógiát, mert több közös vonást látnak a két program között, pl. egyéni fejlesztés, projektpedagógia, csoportmunka alkalmazása, stb. Míg az igazgatók közül néhány továbbra is tantárgyakban gondolkodik, a többség programokban, tanulóiban, láthatóan érzi, felelősséggel követi a „dobbantós” szemléletet. Kevés még – a megkérdezett vezetők között – azoknak a száma, akik azonosulni tudnak a modell olyan elemeivel, amelyek nem jellemzőek a mai magyar oktatási rendszerrel (2 vezető). Mindez nem csupán a tartalomban, hanem a szóhasználatban is megnyilvánul: gyakran használják a „felzárkóztatást, frontális munkaforma, feladatadás, lemorzsolódás, problémamegoldás, stb.” szavakat. Ez még nem is lenne probléma, a Dobbantó értelmezésében azonban ezek a kifejezések némileg mást jelentenek, mint a hagyományos oktatási formákról való kommunikációban. „Módszereiben vannak újszerű elemek: motiváció több dicséréssel, konstruktív kritikával, jók a modultartalmak és kiemelkedően jó a HÍD program” – hangzott el az egyik vezető interjújában.

Ugyanakkor – a nehézségek mellett – őszintén támogatják és figyelik a tanulók sorsát, rendszeresen konzultálnak a pedagógusokkal (elsősorban a problémákról), de büszkéek az eredményekre is. Hasznos volt számukra ez az egy év.

Van olyan iskola, ahol például tudatosan figyelnek a tanulók erősségeire, képzési kínálatukat és a szabadidős tevékenységeket is ilyen szempontból szervezik (2 intézmény).

Megfigyelhető, hogy az SNI profilú intézményekben a Dobbantó támogató szerepet tölt be, míg a nem SNI profilú intézményekben a felzárkóztató jelleg dominál (4 intézmény esetében lehetett erre következtetni). Esetenként ez problémát is jelent, hiszen itt nem a tanuló, az egyes diák kerül a fókuszba, sokkal inkább a tantárgyakban, teljesítményben nyújtott eredmények.

A vezetői felelősség minden interjúban tetten érhető, ugyanakkor a szemlélet eltérő.

Az intézmények egy részben a Dobbantó „beolvad” az iskolai közösségbe (ezek is inkább az SNI-iskolák), és vannak olyan iskolák, ahol különválnak, és csak esetenként (rendezvényeken) formális együttműködés történik az iskola többi csoportjával, osztályával.

Az egyik igazgató kifejtette, hogy „kreatív tanárookra van szükség”, de igazán a tanároknak mintegy negyede nem felel meg ennek a kritériumnak, inkább „hagyományos módon” próbál eredményeket elérni. Egy másik iskolában viszont büszke az igazgató arra, hogy alig van hiányzás, nincs lemorzsolódás, „nyitott az iskola”.

Az egyik interjúban elhangzott, hogy „rákényszerültek a Dobbantóra, befogadó intézmény lévén. Hiányzott az ilyen típusú átmeneti segítség a tanulóknak. Az egyéni fejlesztés eddig is működő része volt az iskolának, az autisták 50%-os jelenléte is indokolja ezt. A módszerek hasznosak, változatosak. – mondja a speciális szakiskola vezetője. Ebben az intézményben már 2007 óta az SNI fejlesztő pedagógusok alkalmazzák a Fejlődési Naplót. 5-6 éve az Útravaló programnak is van ilyen követelménye. (egy vezető hivatkozott erre).

A Dobbantóban alkalmazott egyéni fejlődési terv jól működik, de általában is elmondható a vezetők véleménye szerint, hogy nem ment át az intézményi gyakorlatba. A páros óravezetés célravezető lenne a többi osztályban is, de ehhez nincs forrásuk, ebben az osztályban is nehezen teremtették meg a feltételeket.

A gyerekekkel azért egyénileg is foglalkoznak, egyéni célokat tűznek ki, azt valósítják meg.

A volt dobbantós diákok számára – a közoktatási rendszerben való bennmaradásuk érdekében – milyen segítő-támogató tényezők, folyamatok vannak jelen az iskolában?

Hiányzás csökkentése:

Ahol ez problémát jelent, elsősorban a szülők értesítésével próbálják megoldani (4 vezető válasza), azt is megállapítják azonban, hogy a „dobbantós szülők esetében a szülők többsége nem együttműködő (1 intézmény), a többi intézménynél ez nem jelent problémát (nem kiemelkedően magas a hiányzás).

A hiányzás, lemorzsolódás csökkentése érdekében a Jegyzővel és a Családsegítő Szolgálattal rendszeres a kapcsolat, elsősorban a 10 órás igazolatlan hiányzások gyakoriak, de az 50 órás sem ritka (1 vezető jelezte), de ez már inkább a nagykorúakra jellemző.

Gyermekevédelmi felelős szerepe:

Tagja a teamnek, figyelemmel kíséri a volt dobbantós tanulók beilleszkedését, feladata a hiányzások követése is. (2 intézmény) szociális munkások segítik a gyermekevédelmi felelős munkáját (1 vezető.). Nincs külön szerepe a „dobbantós tanulók” esetében a gyermekevédelmi felelősnek, az iskolában más tanulókkal is feladata a törődés (3 iskola). Van, ahol nincs külön gyermekevédelmi felelős az alacsony tanulói létszám miatt (1 iskola), itt az osztályfőnök látja el a gyermekevédelem feladatait is.

Osztályfőnökök, az osztályban tanító tanárok kiválasztása:

Nincsenek sajátos szempontok (4 vezető válasza), a „tyúkanyó” pedagógusokra van inkább szükség. Az egyik iskolában pályáztatási rendszert működtetnek: aki szívesen lenne osztályfőnök és megfelel az elvárásoknak, őt bízzák meg. Legfontosabb az attitűd és a kommunikáció (2 vezető).

A volt dobbantós tanulók továbbhaladása, osztályba sorolása:

„Akkor, ha nálunk nincs ilyen szakma, egy másik dobbantós iskolában tanul virágkötészetet egy volt Dobbantós tanulónk. Egyébként az elmúlt tanévben 15 tanuló volt a dobbantós osztályban, egyikük még ősszel kimaradt, egy másik (bejáró) tanuló pedig átment a Gyermekház iskolába, mert kisebb anyagi terhet jelent számára oda a bejárás.”

„Most még szűkös a szakmakínálatunk, de fejleszteni szeretnénk” – mondja az egyik igazgató.

„Hatan maradtak nálunk, közülük 4 fő ismétli a dobbantós évfolyamot, mert őket nem lehetett felkészíteni a továbbhaladásra. Ketten húsipari szakmára jelentkeztek hozzánk, de csak egyiküket tudtuk felvenni, mert a másik tanuló elkésett a jelentkezéssel. A két továbbhaladó képességei és motivációi alapján került az érintett osztályba. Öt tanulóról nincs információnk.”

Mindannyian ugyanabban az iskolában maradtak (egy tanuló ismétli a Dobbantót, 2 tanuló gimnáziumban, 5 tanuló szakiskolai osztályban tanul.

A tanulók különböző szakképző intézményekben tanulnak, de az iskolák nem szívesen fogadják őket. Vannak középiskolák, amelyek a felzárkóztató osztályba mindenkit felvesznek (SNI-is tanulót akkor is, ha nincsenek megfelelő feltételeik az oktatásukhoz), azután ezek a tanulók kimaradnak, lemorzsolódnak, jó esetben dobbantósok lesznek másik iskolában – mondja az egyik igazgató.

Más igazgató úgy nyilatkozik, hogy a tanulóknak felvázolják a lehetőségeket, aztán ők választanak (3 iskola).

Van olyan iskola, amelyben matematikából minden volt dobbantós elégtelent kapott. Ez is lehet a magyarázata annak, hogy mindössze négyen maradtak az intézményben a dobbantósok közül.

Egy másik iskolában megoldották, hogy előkészítő osztályba kerüljön az a tanuló, aki még nem tudott továbblépni (12 tanulóból 9 fő jelenleg is az iskolában tanul különböző szakmákban).

Van remény a tanulmányok befejezésére, beváltak a választott szakmák.

2 év lenne ideális a program számára.

Szabadidős tevékenységekbe való bevonás:

Ahol az iskolához való kötődést kiemelten fontosnak tartják, ott a rendezvényeken részt vesznek a volt dobbantós tanulók (2 iskola), van ahol iskolagyűléseken és egyéb közös rendezvényeken vesznek részt, ahol a sikerekért jutalmat kapnak (3 iskola), van azonban olyan iskola is, ahol csak formális a jelenlét (pl. DÖK) (1 iskola),

Ennél a kérdésnél is az SNI profilú iskolák esetében természetes a bevonás, a nem SNI intézményeknél érezhető a formalitás.

A házszabályokat saját maguk alkották, ezért jobban odafigyelnek a betartásukra is (1 iskolában)

Egyéni fejlődés követése:

Ahol viszonylag alacsony osztálylétszámok vannak, a kollégák ismerik a tanulókat, nincs dokumentált „egyéni fejlődési napló”, de a dobbantós csoportban vezetik a kollégák. Rögzítésre kerül továbbá az SNI „B” tanulókkal való foglalkozás is (fejlesztő pedagógus és óraadó pszichológus segíti az egyéni fejlesztést ezeknél a tanulóknál). (4 iskola.)

Egyik iskolában – a vezető nyilatkozata szerint – az egyéni fejlődési naplókat ugyan használják a pedagógusok, de nem biztos abban, hogy minden érintett kolléga számára hozzáférhető.

Két iskola az „útravaló” programban további segítséget lát, ebben mentorok segítik a tanulókat egyénileg is.

Saját készítésű fejlődési naplót alkalmaznak, amelyben minden fontos információt rögzítenek, ez elektronikusan is minden pedagógus rendelkezésére áll (2 iskola). A Dobbantó Napló sok adminisztrációt igényel (1 vezető emelte ki). Fontosnak tartják a tanulók viselkedéséről és erősségeiről való folyamatos tájékoztatást, vagy éppen mi az, amit fejleszteni kell az egyes diáknál. Az eredményeket is ebben vezetik.

Az egyéni portfólió jól működik (1 vezető említette) Azokban az esetekben működik az utánkövetés, ha a pedagógussal, szakoktatóval, team-tagokkal, mentorral jó emberi kapcsolat alakult ki.

Az egyéni fejlesztés pedagógiája régóta jelen van az iskolában (04), különös figyelmet fordítanak a tehetségek felkutatására. Idén két tanulójuk vesz részt Athénban a speciális Olimpián (1 iskola).

SNI tanulók szakszerű ellátásának támogatása:

Fejlesztő pedagógus, pszichológus gyógypedagógus foglalkozik velük (9 iskola) a szakember-ellátottság minden iskolában megfelelő.

A gyermekvédelmi felelős nem vesz részt a munkában, mert az egész intézményben csupán egy fő van, akihez 400 gyerek tartozik. A Dobbantó team látja el ezt a feladatot (1 intézmény).

A dobbantós osztályban gyógypedagógus az osztályfőnök (1 iskola). Vannak szenzációs személyiségű emberek, akik jól tudják csinálni. Az utánkövetéshez jó kapcsolat kell, ez nálunk megvan. Az állami gondozásban lévők közül a nevelőotthonban lévőkkel a legnehezebb, többségük lemorzsolódott. Aki nevelőszülőknél él, elvégzi az iskolát.

Az iskolába lépésnél felméri a tanulók tudását, képességeit. (1 iskola)

Szülők bevonása.

Jó a kapcsolat, a szülők többsége együttműködő (4 vezető válasza)

Egyik iskola jelezte, hogy más ügyekben is felkeresik őket, napi kapcsolatban vannak (03.)

„Kevés szülő érdeklődik, akkor is csupán a továbbhaladás érdekli” – mondja az egyik igazgató. Eltérő intenzitású a kapcsolat, többnyire a „legproblémásabb” tanulók esetében nehéz elérni, bevonni őket (1 iskola).

A szülőkkel igyekeznek jó kapcsolatot kialakítani (3 iskola), de a legtöbbjüknek saját életvezetése nem működik, még jó, hogy engedik és akarják, hogy a gyerekek tanuljon. Nagy szó, hogy az SNI-s tanulók munkalehetőséget, esélyt kapnak.

Nevelőszülőknél élnek, sok az állami gondozott (1 iskola)

A szülőkkel jó a kapcsolat (1 iskola), a dobbantós tanárok nem panaszkodnak.

Kollégium bevonása:

Ahol van kollégista tanuló, ott megfelelő a kapcsolat (4 intézmény)

Egy vezető jelezte, hogy a kollégium is „nagyüzem”, sok iskolából fogad tanulókat.

Mennyiben segíti az iskola a tanulókat az életpálya-építésben?

A Dobbantó HÍD-moduljával elégedett (6 válaszból)) az iskola, külföldi gyakorlatokat is hatékonyan tartja. „Az életpálya-építés egyik legfontosabb aspektusa: megtanítani a gyerekeket célok kitűzésére és a megvalósításhoz vezető utak megtervezésére”- mondja egy igazgató

A TISZK elveivel tud azonosulni, de az önállóság elvesztésétől tartanak – mondja egy másik vezető, ezzel összecseng, hogy más intézménynek is vannak problémái e tekintetben: a TISZK-en belüli szakmaválasztási lehetőségeket az intézményi sajátosságok miatt más iskola sem tudja kihasználni (további 2 vezető).

Az egyik intézmény saját utánkövetési rendszert dolgozott ki, a KOMP programnak megfelelően: más intézmények jó gyakorlatát vették át. Ezzel „naprakészek” bármelyik tanuló aktuális állapotáról, tudásáról, hangulatáról, érdeklődéséről, haladásáról, stb.

A tanulói nyomon-követés hatékonyságát a pedagógus és a tanuló kapcsolata határozza meg – nyilatkozik az igazgató.

Munkahely-látogatásokkal fejlesztik az élet-pálya építést, ami nagy segítség a tájékozódásban, a döntésben, már „bejáratott a kapcsolat a munkahelyekkel.

A Dobbantó tantestületi elfogadása:

„Szokatlan volt a tantestület számára, nem hittek benne, laza program, dédelgetés, hogyan fognak így helytállni? – mondja az egyik vezető. Sok lesz az adminisztráció, állítja egy másik.

„Nem volt vita, az egész iskola „Dobbantós szellemiségű”, a tananyagokat is felhasználják más osztályokban”. (3 vezető adott ehhez hasonló választ)

„Nem tudjuk kiterjeszteni az egész iskolára, mert nem lehet megteremteni ezeket az ideális körülményeket (2 iskola).

Egy-egy vezetői válaszból idézet:

Nincs feszültség: eleinte ugyan értetlenek voltak, némi irigységet váltott ki a tantermi felszereltség, de azóta béke van.

Mindenki bekapcsolódik, ismerik a Dobbantó Programot.

A többiek számára is ismertté tesszük, tréningen vesznek részt. Nyilván máshogy lehet hasznosítani a módszereket egy kis csoportban, vagy egy 30 fős osztályban. De megtanulni érdemes.

Dobbantós tanárnak lenni csábító és kihívást jelent, főleg a fiatalabbak körében, kipróbálni új módszereket. Nagyon hasznos volt az educoach alkalmazása a programban.

Nálunk a tanárok a Dobbantóba járnak pihenni.

Mennyire jellemző a dicséret motivációs eszközként való alkalmazása az iskolában?

Fontosnak tartják a pozitív visszajelzést, meg is teremtik az erre alkalmas fórumokat (5 vezető válaszából), de jelezték, még mindig több a negatív visszacsatolás, mint a pozitív (2 vezető).

Látható a válaszokból, hogy a szervezeti kultúrába még nem épült be minden intézményben, tantestületben az erősségekre való koncentráció. A Dobbantó szellemiségének belsővé válásához némely intézményben több idő kell. Az egyik iskola vezetője például ezt a kérdést figyelmen kívül hagyta, valószínűleg nem tartotta fontosban. Az interjú közben azt mondta, erre visszatér, erre azonban nem került sor.

Jó az arány a dicséret és elmarasztalás között (1 iskolában).

Hét intézményben dolgoznak a pedagógusok, nehéz mindenkivel tartani a kapcsolatot (11), a nevelési értekezleteken van lehetőség a beszámolókra. Van, aki megjegyzi: „ezeknek mindent lehet?”. Ebben a programban a pedagógusok alkalmazkodnak a gyerekekhez, nem fordítva. Másoknak is így kellene.

„Ha a kolléga érdeklődését felkeltjük és meglátja azt, hogy itt sokkal jobbak az eszközök, vagy mert új módszerekkel próbálhatja ki saját magát, lelkesedik. De az is előfordul, hogy éppen ettől égnek ki, akkor 2-3 évet pihen.”

A vezető véleménye a programról:

„vannak jó elemei, még egy év kellene” (2 vezető)

„sajnos nem fenntartható a feltételek miatt”, „a tananyag moduláris rendszere jó” (1 vezető)

nem válaszolt (1 vezető)

„én így látom kívülről: minden gyereknek ilyen pedagógiai feltételrendszert kellene biztosítani, de ez nem realitás”, „aligha intézményesíthető”, a hasznosítható elemeket be kellene vinni a hagyományos órákra” (3 vezető). „ez egy partitúra, amiből – ha jó a karmester – tanulni, fejlődni lehet” (1 vezető)

„minden olyan program hasznos, amelyik segíteni tud abban, hogy eredményesen fejezzék be tanulmányaikat a diákok” (1 fő)

Az intézmények többsége elfogadóan ugyan, de fenntartásokkal fogadja a Dobbantót: van aki az ideális körülményeknek, van aki a „kísérleti jellegnek”, vagy más okoknak tulajdonítja az eredményeket. Többnyire az SNI profilú iskolák vezetőinek válasza/válaszai voltak optimistábbak. „ez egy partitúra, amiből – ha jó a karmester – tanulni, fejlődni lehet”

A pedagógusok sok új módszerrel ismerkedtek meg, a HEFOP is jó alapot adott (10), viszont 2000 óta nem volt felújítás, az épület éppen hogy áll. Fontos a külső kapcsolatrendszer, 5 dobbantós iskolával vannak szorosabb kapcsolatban.

Komoly előzményeink vannak (2 iskola) részt vettünk a „város mint iskola”, a „HÍD”, a „lépésről lépésre”, stb. programokban. Mind a hátrányos helyzetű tanulók támogatásáról szól. A Dobbantó ehhez illeszkedik. 2 év lenne reális.

Ismernek minket ezen a környéken és tudják, hogy ha ilyen típusú lehetőség van, akkor háromszorosa a túljelentkezés ezekben az osztályokban. – mondja lelkesen az egyik igazgató – elkülönülve alakítottunk ki egy épületet, ott mint egy ékszerdobozban élnek.

Lehetne indítani még ilyen személyközpontú osztályokat, talán nem vesznének el olyan sokan.

A program jól előkészített, továbbvitel szempontjából leginkább az egyéni fejlesztést, a páros óravezetést és a fejlesztő tanbárok emelném ki. Jó lenne, ha 8. év végére tudnák a tanulók, milyen anyaggal szeretnének dolgozni. Ösztöndíjrendszer jó.

Összefoglalva:

A tanórákon, az egyéni fejlesztés módszerei között az egyénre szabott feladatokat, a portfóliót, a projektmódszert emlegetik a legtöbben. Az igazgatók egy része (többen) figyelemmel kíséri a dobbantós életutakat, míg mások „kívülről” szemlélik a folyamatot. A kérdésekre adott válaszokból kiderül, bíznak a pedagógusokban, az információkat elsősorban közvetett úton szerzik be. Kevesen említik a személyes tapasztalatokat. Továbbá az interjúkból – más kérdések kapcsán is – a formális csatornákat (értekezlet, beszámoló, nevelési értekezlet) használják a megbeszélésekre. A nyomonkövetés nehézségekbe ütközik a legtöbb esetben. Nincs a pedagógiai munkában ennek még kialakult hagyománya.

Összességében viszont támogatják a programot, ideális körülményeket jelent a diákok és a tanárok számára, többen megfogalmazzák, az egész oktatási rendszerre ki kellene terjeszteni. Bizonytalanságuknak is hangot adnak: mi lesz utána? Többek szerint 2 év lenne ideális.

Megállapítható, hogy azokban az intézményekben működik sikerebben, ahol más pályázati előzményei is voltak (pl. Útravaló, SZFP I. és II.), hiszen ők már rendelkeznek egy modernebb szakmatudással, gyakorlatot szereztek az egyéni fejlesztést illetően.

II.8 Dobbantó Programban végzett diákok véleménye – tanulói fókuszcsoporthoz összefoglalója

A beszélgetés helyszíne: Kiskunfélegyházi Szakképző Intézmény és Kollégium Kossuth Lajos Középiskolája és Szakiskolája

A beszélgetés ideje: 2011. június

Résztvevők: Nyolc volt dobbantós tanuló

A beszélgetést vezeti: B. Nagy Éva, Magyar Gallup Intézet

A beszélgetés célja az volt, hogy a tanulókkal történő szabad beszélgetés során néhány témakörre összpontosítva a tanulói nyomon követési vizsgálat eredményeiről árnyaltabb képet kapjunk. A témakörökben az iskolai sikerek, kudarcok okai, a tanulási motiváció, a Dobbantós év tapasztalatai, az önismeret és a pályaválasztás, jövőkép szerepeltek. A tanulók nehezen kezdtek el beszélni, de azért a beszélgetés végére elég színes áttekintést nyertem az életükről. Az érintett témák némelyike mélyebb és komolyabb beszélgetést is megérne.

„Itt a tanárok rajta vannak, hogy mindenki átmenjen.”

Arra kérdésre, hogy mi volt a jó a Dobbantóban, mire emlékeznek vissza szívesen, a következőket mondták: a tananyag mennyisége számukra megfelelő volt, a tanárok bánásmódja más volt, mint az eddigi tapasztalataik, jó volt, hogy odafigyeltek rájuk és igen segítőkészek voltak velük, nyugodt környezetben tanulhattak és az osztály létszáma is igen kedvező volt. Volt, aki kiemelte a számítógéphez való hozzáférést, és azt, hogy itt nem ők rohagáltak, hanem a tanárok jöttek hozzájuk. Így családi volt a hangulat és a környezet. Amikor arról beszéltünk, hogy a jelenlegi osztályukban most mi a helyzet, azt mondták, hogy jól érzik magukat, az egyéni odafigyelés nem ugyanolyan, de ez talán nem is olyan nagy baj. Felmerült, hogy a dobbantós egy esztendő elegendő-e az előzetes iskolai kudarcok ellensúlyozására, vagy két év hasznosabb lenne, a válaszok változatosak voltak. Van, akinek elég az egy év, van, akinek több is elkelne, de lehet, hogy annak a tanulónak a több év is kevés. Ha két év lenne, nagyon hozzá szoknának a kényelemhez, és utána nehezebb lenne alkalmazkodni a normál osztályok életéhez. Az általános iskola után szokatlan volt ez a környezet. A két év ellen szólt az, aki a pénzkereseti lehetőség kitolódását említette.

*„Ha eltervezek valamit, azt megpróbálom véghez vinni.
Előtte elképzeltem, nem sikerült, felhagytam vele,
azután már semmihez nem volt kedvem.”*

Az egy év dobbantós lét után a beszélgetés résztvevői helytálltak az iskolában, beilleszkedtek az új osztályközösségbe. Arra, hogy mivel magyarázzák a mostani sikereket, helytállást, még akkor is, ha az előző évben csökkentett tananyagot sajátítottak el, a következők hangzottak el:

- Szabadabban beszélünk, mert a kisebb létszámú csoportban kezdetük el, a nagyobbhoz már könnyebb volt alkalmazkodni.
- Sokat változott a magamról kialakított kép. Itt ahhoz szoktam, hogy mindent meg kell próbálni.
- A beszélgetéseknek köszönhetően nem voltam annyira bezárt a Dobbantóban.
- Ha eltervezek valamit, azt megpróbálom véghezvinni. Előtte elképzeltem, nem sikerült, felhagytam vele, azután már semmihez nem volt kedvem. Itt van energiaforrás, szülői és tanári támogatás. Ez a Dobbantó után is megmaradt, nem fogy el az energia, pozitív impulzusokat kapok.
- A sikerélmények is fontosak ahhoz, hogy biztassuk magunkat, próbáljuk újra. Úgy állunk hozzá, hogy minden sikerül.
- Elszántabb vagyok a tanulásban, be akarom fejezni az iskolát.

Tanulók a Dobbantótól kapott munícióval helytálltak az új közösségben, a nagyobb osztálylétszám ellenére. Nem irányult feléjük olyan intenzíven az egyéni figyelem sem. Nem kapnak annyi személyes segítséget, mint az előző évben.

„Ne legyen unalmas óra. Filmekkel, érdekes sztorikkal lekötnék a gyerekek figyelmét”

Az előző iskolai kudarcok okait abban látják, hogy nem akartak tanulni, elvesztették a hitüket saját magukban, szorongtak a bizonytalantól az új iskolától. Többek említették tanulási nehézségeiket, azt, hogy nem kaptak hatékony segítséget, támogatást, amit még nehezített a nagy osztálylétszám is. Az is felmerült, hogy az általános iskolai években játéknak vették az iskolát, még nem foglalkoztatta őket a jövő, a munka világa. A tanulmányok vége felé, hetedik, nyolcadik osztályban már egyáltalán nem érdekelte őket a tanulás, csak az, hogy menjenek valahogy át. Amikor ide jöttek, elgondolkodtak egy kicsit, és a tanárok is mondták, nem így kellene felfogni, hogy csak menjek át.

A tanulás megszerettetésére is voltak ötleteik, gondolataik. Említették azt, hogy az anyagtól is függ. Ha érdekli az embert, akkor tanulja és hamar eltelik az idő. Ha nem érdekli, akkor az egész iskola értelmetlen. Felmerült annak a lehetősége, hogy a 7.-8. Osztályban már kellene ilyen órákat szervezni, amilyenek a Dobbantóban vannak, akkor fokozatosan szoktatnák már a diákokat a tanuláshoz. Filmek és érdekes sztorik lekötnék a gyerekek figyelmét, nem lenne unalmas az óra. A résztvevők tapasztalatai szerint az általános iskolában a tanórák 50-80%-a frontális munkával, tanári magyarázattal telt.

A dobbantós egy év után az új osztályközösségben is vannak sikerek, az eddigi vizsgálati eredmények azt mutatják, hogy jól érzik legtöbbször magukat az iskolában. A rendelkezésünkre álló adatok mégis azt mutatják, hogy ennek ellenére magas a hiányzások aránya. Ennek okai között megemlítték azt, hogy:

- Nem érdekes az anyag

- Ha valaki az új osztályban rossz társaságba keveredik, akkor hajlamosabb a hiányzásra
- Családi okok is felmerülnek, segíteni kell otthon
- Lustaság.

*„Van amikor jó egyedül dolgozni, van amikor jobb, ha segítenek.
Ha nem értek valamit, fontos a segítség, tanár vagy osztálytárs.”*

A jelenlegi osztályban hogyan telnek a tanórák? Mennyire motiváltak a tanulásra a tanulók? Az órákon előfordul, hogy a tanár az óra felén csak fegyelmez. Elkezd mondani az elméletet, majd valaki beszél, ebből visszaszólás, majd vita kerekedik. „Menj kifelé!” És már vége is az órának. Vannak tanárok, akiknél jók az órák. Ilyen a matek, a német, a történelem és a gyakorlati órák. Ezeken van lehetőség társakkal dolgozni. Az a kivétel, ahol az óra mozgalmasabb, változatosabb. Átlagosan mondjuk, 13 tanár tanít egy tanulót, a résztvevők szerint ebből 12-re jellemző, hogy sokat beszél, unalmasan szájba rágja ugyanazt többször. Ezek hozzájárulnak a fegyelmezési problémákhoz.

„Ha tesi órán csinálunk egy-két csínytevést, akkor természet órán visszkapjuk.”

Mi minden történik azokon az órákon, hol a fegyelmezése a főszerep? A fiatalok elmondása szerint, a hátul ülők sokat beszélgetnek, a tanár nem bírja mondani a mondanivalóját. Ha valaki késik mondjuk 20 percet, akkor még magyarázkodik is, hogy miért késett, vége az órának. Ha a tanár késik, az nem baj. Órák alatt sokan foglalkoznak facebook-kal, telefonnal, sms-sel. Van persze olyan is, hogy a tanár nem tud normálisan fegyelmezni. A diákok szerint a fegyelmezési eszközök a következők: Dolgozat, ahány percet késik, annyi fekvőtámaszt kell végezni, például.

*„Rávezették a tanulókat, hogy kik is ők,
a szakmaválasztásban a tudatosság, tájékozottság segített”*

Az önismeret fejlesztése, az egyéni fejlődési terv, a kérdőívek, tesztek, a család, a saját képességek jobb megismerése, tudatosítása nagyon sokat segített. Ezeket a kérdőíveket és teszteket megbeszélések követték. Mindezek - különösen a megbeszélések, beszélgetések -, nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy jobb önismerettel, válasszanak szakmát, tervezzék jövőjüket. A körkérdésre, hogy miben érzik magukat valóban jónak, a következő válaszok érkeztek:

- Nem szoktam kötözködni, rivalizálni
- A számítástechnika, a sport, foci érdekel, csendes vagyok
- Bütykölök, autóvezetés
- Szerelés
- Motorozás, szerelés
- Motorszerelés
- Barkácsolás
- Hegesztés

Önismerettel, tanári támogatással történtek többnyire a szakmaválasztások. Hegesztőnek az ment, aki úgy gondolta, jól lehet keresni vele, külföldön is keresett szakma, a fém megmunkálása volt rokonszenves. Az anyag szeretetét említette az, aki asztalosnak tanul, és aki ácsnak, de azt is említették, hogy szép munkákat lehet készíteni, alkotni. Aki

géplakatosnak tanul, az eredetileg festő-mázolóknak készült, de már megszerette és második szakmaként már a hegesztőit nézte ki magának. A pályaválasztáshoz, életpálya tervezéshez kaptak és kapnak is segítséget az iskolában. Sajnos azonban a környéken nem könnyű elhelyezkedni. Így kivételesen szerencsés az a tanuló, aki gyakorlati helyet talált magának, és oda várják, ha végez. A kőművesnek tanuló fiú édesapja szakmáját választotta, a családi vállalkozást viheti majd tovább, de ő gondolkodik külföldi munkavállalásban is. Szívesen maradna itthon, de nem jók a kilátások, a jövedelemszerzés is kevésbé csábító, mint a külföldi lehetőségek. A külföldi munkavállalás csak a kőműves és a hegesztő szakmát választók körében merült fel. Akadályként a nyelvtudás hiányát említették.

Az iskolában töltött idő alatt baráti kapcsolatok alakultak. Az iskolával és egymással a kapcsolattartás a tanulmányok befejezés után egy-két évig lehetséges. Szívesen jönnének vissza később is az iskolába, ha hívják őket. A kapcsolattartásra a legjobb mód szerintük az iskola honlapja, a közösségi oldalak (Facebook), az e-mail és a normál postai levelezés, illetve a telefon. Jólesne az érdeklődés, ha az iskola keresné őket, a későbbiekben.

„Ajánlanám annak, akinek nehezen megy a tanulás”

Kinek és miért ajánlanád a Dobbantót?

- Annak, akinek nehezen megy a tanulás,
- Annak, aki nem tudja mit akar az élettől
- Annak, akinek nehéz a beilleszkedés
- Annak, aki barátokat szeretne találni
- Azért, mert a tanárok itt jobban biztatnak
- Azért, mert jobban elmagyarázzák az anyagot
- Azért, mert egy óra anyagára több idő jut
- Azért, mert több az esély a sikerre
- Azért, mert 99%, hogy befejezi az évet

Tíz év múlva a tanulók úgy gondolják, hogy befejezték a tanulmányikat, jó munkájuk lesz, legtöbbjük kiemelte, hogy önálló életet él majd, saját háza, autója lesz és néhányan a családot, társat és gyerekeket is említették.

Összefoglalás

A beszélgetés, a vizsgálat eredményei igazolták, a bizakodást, optimista jövőképet. A Dobbantóról igen elismerően nyilatkoztak, kiemelték a saját önképük változására tett hatást, ami a személyes odafigyelés, az egyéni figyelem, támogatás a sok és hatékony beszélgetés eredménye. A HÍD program és a pályaválasztási munka is hatékonynak bizonyult a csoport tagjait hallgatva. A beszélgetés alapján a leggyengébb pontnak, az osztálytermi munka látszik. A tanulás-tanítás körülményeiről kapott információk azt jelzik, hogy ezen a területen sok a teendő. Ellentétben az igazgatói interjúkban elhangzottakkal, itt a diákok nem igazolták vissza azt, hogy a Dobbantó pedagógiai megközelítése, változatos tanítási módszertana hatással lenne az iskola pedagógiai kultúrájára. A fegyelmezési problémák, a monoton frontális órák aránya – a fiatalok tapasztalatai alapján – még mindig meghatározónak tűnnek a mindennapi osztálytermi munka során.

III. Összegző reflexió

Kutatásunkban 2009/2010-es tanév Dobbantó osztályaiba járt diákok jelenlegi élethelyzetét tártuk fel. Mindez magába foglalta pályafutásuk alakulását (továbbtanuló, kisodródott, dolgozó), helyzetük megélését (szubjektív életminőség, jövőkép, integráció, helytállás), valamint az életük alakulását befolyásoló tényezőket (környezeti, iskolai hatások)

A vizsgálat feltárta az eredményeket, a személyközpontúság fontosságát a pedagógiai gyakorlatban és megközelítésben. A nyomon-követés lehetséges volt a legtöbb Dobbantós tanuló esetében, és a figyelem a tanulói közreműködést segítette a vizsgálat során. A program fejlesztéséhez a részletes vizsgálati adatok jó alapot szolgáltatnak, és felhívják a figyelmet az intézményi szintű tennivalókra, mind a módszertan, mind a szervezeti szintű támogatások fejlesztésére.

A **Dobbantó Program** osztályaiban történt egy éves fejlesztés - kutatási eredményeink tükrében állíthatjuk – a **fiatalok életének meghatározó szakasza volt.**

A kutatásban részt vevők **98%-a** nyilatkozott úgy, hogy **örömmel tölti el, hogy dobbantós diák volt. 89%-uk** véli úgy, hogy sok olyan ismeretet, **gyakorlati tudást kapott a Dobbantóban**, amelyet jól hasznosít az életben.

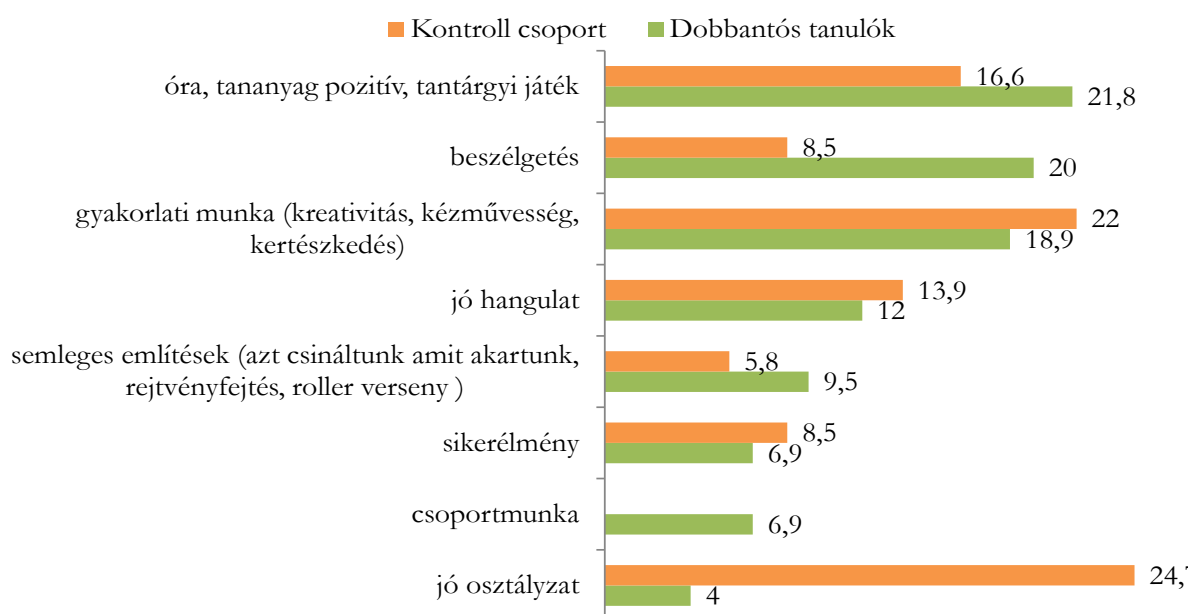
Dobbantóban kapott hasznosítható tudások³⁰

A megnevezések között elsősorban gyakorlati ismereteket láthatunk, bár egyes fiatalok erkölcsi értékeket is nevesítettek. (együttműködés, viselkedési normák, elfogadás)

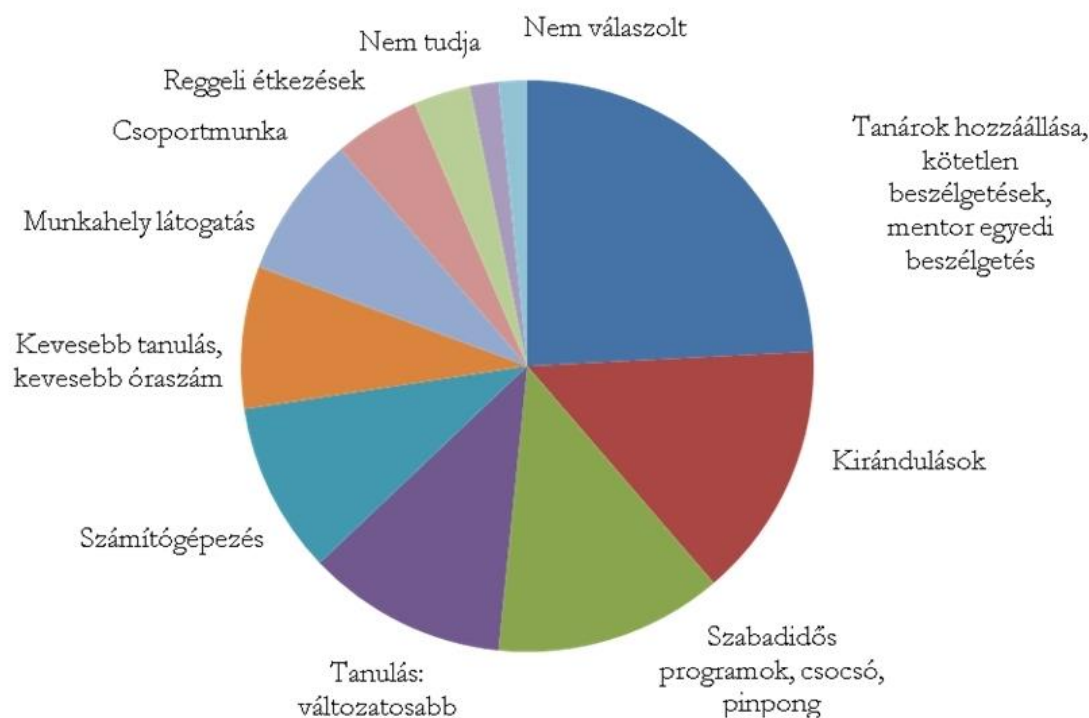
³⁰ Gyakorlati tudások összevont eredményeinek táblázatos formája a mellékletben

A közoktatásban lévő fiataloknál érzelmi motívumokra is rákérdeztünk: „Az elmúlt héten volt olyan tanóra, amelyikre szívesen gondolok vissza. Mi történt ezen az órán?” A kontroll csoportos válaszokkal összevetve láthatóan **más értéket helyeznek előtérbe a dobbantós fiatalok** osztálytársaikhoz képest. Míg a Dobbantós értékrendet nem tapasztalt diákoknál „jó érzést” a kapott jó osztályzat váltotta ki, addig a **dobbantós fiatalok a beszélgetést sorolták előkelő helyre.** (lásd tanulók sajátosságaihoz alkalmazkodó módszertan) A dobogó másik két fokát azonos módszertani elem foglalta el, mely meghatározó a fiatalok motiválhatóságában. (tantárgyi játék, pozitív óravezetés és a gyakorlati munka)

Ugyanezt erősíti a közoktatásban maradt fiatalok több mint fele (57,41%), amikor valamilyen Dobbantóban alkalmazott módszert, eszközt, pedagógiai megközelítést vezetne be jelenlegi osztályában.³¹

³¹ Záró kérdőív 7. számú kérdés. Táblázatos formában lásd a mellékletben

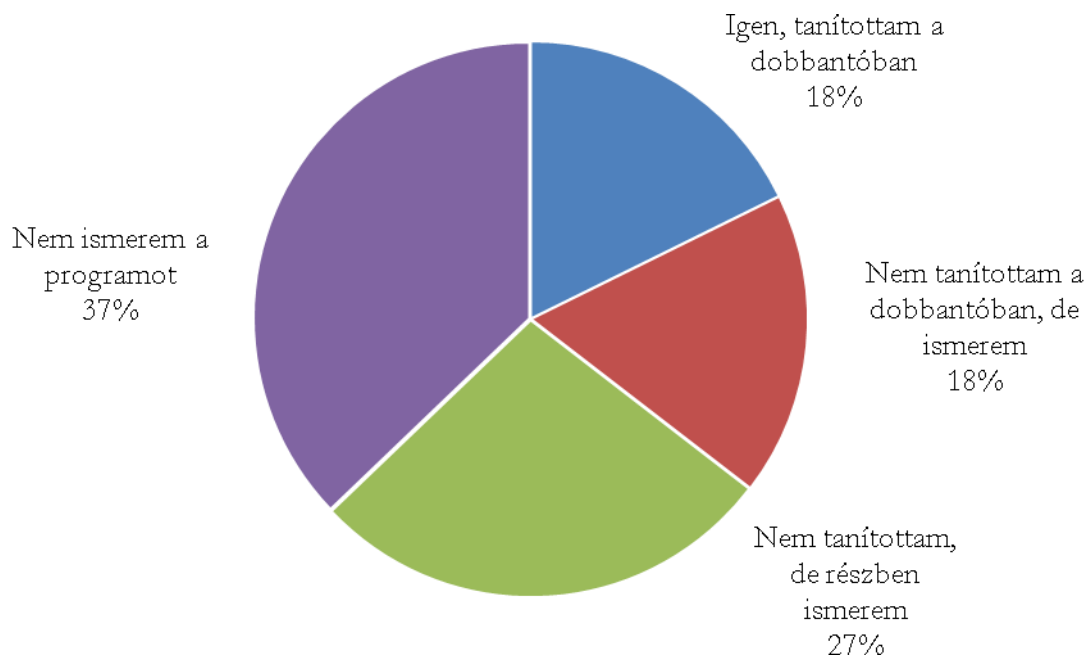

A diagramon jól látható, hogy tapasztalataik alapján kiemelten azokat vezetnék be jelenlegi osztályukba, mindennapi gyakorlatba, amelyek az emberi kapcsolatokat, bizalmat, biztonságot erősítik (pedagógusi beállítódás, beszélgetések, mentori egyéni kapcsolat, reggeli étkezések). Fontos számukra a közös kirándulás, szabadidős program. A tanulmányi és szakmai fejlődést támogató tevékenységek (számítógépes gyakorlat, munkahely látogatás, változatosabb tanulás, valamint a kevesebb óraszám-tanulás is hangsúlyos a kiemelték között.

A kutatásban kiemelten vizsgáltuk az osztályfőnökök véleményét, akiknek válaszaiból a fiatalok életútjának alakulásán túl, a program intézményesüléséről is képet alkothattunk.

A dobbantós diákok osztályfőnökeként dolgozó pedagógusok több, mint fele jól, vagy részben ismeri a programot. 37,1%-uknak nincs ismerete a Dobbantóról, de közöttük találjuk azokat a pedagógusokat, akik nem Dobbantós iskolában tanítanak.

Tanított-e Ön tavaly a Dobbantós osztályban? Ismeri-e Ön a Dobbantó Program módszertani elemeit?

A kutatási eredmények igazolják a program szükségességét, létjogosultságát. Mind a vezetői, mind az osztályfőnöki interjúk alapján elmondható, hogy a program beépülése az intézmények mindennapjaiba megkezdődött. Ennek némileg ellentmond az, hogy valamennyi osztálytermi munkára vonatkozó mérési érték messze elmaradt a diákok közérzetére vonatkozó eredményeitől. A fiatalok érzelmileg kötődnek a programhoz, attól sokat kaptak, de az eredmények egy részét kritikusan kell nézni. Sok kérdés még nyitva maradt, melyek mélyebb elemzést igényelnének.

A közel nyolc hónapig tartó kutatásban 191 szakiskolában tanuló fiatal vett részt. Ők alkották a „közoktatásban lévő” és „kontroll csoport” tagjait. Érdeklődésük fenntartása a kutatás során használt különböző módszerek alkalmazásával vált lehetővé. Ezt az elkötelezett részvételt segítette a mobil telefonra épült Élmény Mintavételezési Módszer(ESM). Erősen motiválta a fiatalokat a rájuk irányuló folyamatos figyelem, hogy aktív résztvevői lehetnek egy olyan kutatásnak, amely róluk szól, valamint a részvétel „jutalma” maga a mobil telefon készülék, amelyet megtarhattak a kutatás lezárása után. Számunkra is sikerként könyvelhető el részvételi elégedettségük.

IV. Összefoglalás

A Dobbantó szakiskolai program 2009/2010-es tanévében támogatott (SNI) fiatalok iskolai és munkaerő-piaci pályakövetéses vizsgálata során nyomon követtük a fiatalok életét az iskolában, munkahelyen és az életben. A nyomon követéshez különböző módszereket alkalmaztunk, abból a célból, hogy az iskolai, munkahelyi integrációról, a tanulmányi, munkahelyi helytállásról és a támogató környezetről képet kapjunk. Célja volt még a vizsgálatnak az is, hogy a jelenlegi és jövőbeni Dobbantós tanulók további iskolai, munkaerő-piaci pályafutását, életesélyeik javulását – a program finomításával, eszközeink adaptálásával –, hatékonyabban tudják követni és támogatni az intézmények.

A kutatás lehetővé tette, hogy a tanulók szubjektív életminőségéről és jövőképéről is információkat gyűjtsünk.

A tanulói nyomon-követés vizsgálatának 8 hónapja alatt az eredmények megerősítették azt, hogy a Dobbantó Program elérte kitűzött céljait.

Vizsgálatunkban arra összpontosítottunk, hogy sikerült-e a 2009-2010-es tanévben a Dobbantó Programban résztvevőknek a beilleszkedés a közoktatási intézmények normál osztályaiba, a munkahelyi környezetbe, közösségekbe. Helytálltak-e a tanulásban, a munkában? Mennyire volt sikeres a környezeti, szervezeti támogatás az iskolában és a munkahelyen? Hozzájárult-e a Dobbantó Program egyéni életútjuk sikeres alakításához?

A vizsgálat különös eleme volt a szubjektív életminőség és a fiatalok jövőképének feltérképezése, mégpedig azért, mert meggyőződésünk, hogy a remény, a jó közérzet és a pozitív jövőkép a biztosítéka a mindennapok sikerének.

A tanulók a Dobbantó Programról egyértelműen pozitívan vélekedtek, az ott töltött egy esztendőről jó élményeik vannak. Ezek közül kiemelték a személyes figyelmet, támogatást, azt, hogy biztonságban érezték magukat, és a társas kapcsolataik társaikkal és a pedagógusokkal fontosak és támogatóak voltak a számukra. Használható ismereteket is kaptak a programtól a pályaválasztáshoz, az életút megtervezéséhez, munkahelykereséshez.

Az integráció az új környezetben, a Dobbantó egy éve után, sikeresnek mondható. A tanulók a beilleszkedtek az új osztályközösségbe, a társas kapcsolataik osztály és iskolai szinten is jók. Legtöbbször az adott intézményben szeretnék befejezni tanulmányaikat és ezt a szándékukat válaszaikban meg is erősítették.

A tanulmányi helytállásukat is segítette az a muníció, amelyet a Dobbantó ideje alatt kaptak. Megerősítette önismeretüket, önértékelésüket a fejlődésük folyamatos értékelése, a támogató környezet. Az eredmények birtokában úgy látjuk, hogy az iskolai sikerek hozzájárultak ahhoz, hogy a tanulók szülei is partnerei voltak a pedagógusoknak és saját gyermeküket a fejlődésben – az iskolai sikereket látva – támogatták, biztatták. Személyes erősségeikkel tisztában vannak, a tanórán kívül is élnek a tanulás lehetőségeivel, vagy tervezik azt.

Az iskolai környezet, az intézmény szervezeti kultúrája és ezek hatása a volt dobbantós fiatalokra, mutatta a legkritikusabb képet. A tanórákon a differenciálás, az egyéni különbségekhez való alkalmazkodás, az együttműködésen alapuló kiscsoportos munkavégzés jelentősen elmaradt a többi kérdésre adott válaszok értékeitől.

Az elkötelezettség vonatkozásában az előzőekhez képest kevésbé biztató a kép. Ha az összevont elkötelezettségi mutatót nézzük, akkor a volt dobbantós tanulóknak csak közel a fele érez határozottan elkötelezettséget iskolája iránt.

Az iskolai környezettel kapcsolatban azt gondoljuk, hogy a Dobbantó Program hatása még nem elég erős a programot befogadó intézmények szervezeti és pedagógiai kultúrájába, annak ellenére, hogy az intézményvezetői interjúk során több igazgató is hangsúlyozta a belső továbbképzést, amelynek során a többi pedagógus megismerkedett, átvehette a módszereket. A belső képzések, továbbképzések hatékonyságát feltételezésünk szerint rontja sok intézményben a magas tanulói létszám (néhányban 2-3000 tanuló a teljes intézményben), a pedagógusok túlterheltsége, valamint a dobbantós osztályok elszigeteltsége, vagy a tagintézmények fizikai távolsága. Az új, a Dobbantóban bevált módszerek, pedagógiai kultúra beépülése a befogadó intézménybe tudatos vezetői támogatást, hosszabb időt és szervezettebb belső továbbképzést igényel. Ez azért is fontos lenne, mert az intézmények gyermekvédelmi felelősei, a vezetők és a pedagógusok is kiemelték azt, hogy a tanulók többsége számára is hasznos lenne egy Dobbantó Program, vagy ahhoz hasonló.

A vizsgálat során nem találtunk nagyon lényeges eltérést az eredményekben a dobbantós és a kontroll csoport között, valamint a korosztályi és a lakóhely szerinti bontásban is csak néhol voltak kisebb eltérések. Említést érdemel, a 19-25 évesek csoportja, akiknél több helyen is eltért az eredmény a többiekétől. Itt az életkori különbségből, az élettapasztalatból adódtak ezek az eltérések elsősorban. Markánsabb különbség csak az SNI és nem SNI profilú intézmények értékei között találtunk, amelynek az a magyarázata, hogy a többségében SNI-s tanulókkal foglalkozó iskolák pedagógusaihoz nagyon közel állt a Dobbantó megközelítése, módszertana.

Az ESM összevont mutatói alapján azt mondhatjuk, hogy a tanulók jövője reményteljes (Hope index), mind a jelenlegi életet, mind az 5 év múlva becsült élethelyzetet jónak ítélik meg a tanulók. A tanulók iskolájuk iránti elkötelezettség (Engaged index) mutatójára már utaltunk az előzőekben, ennek értékei alacsonyabbak a többivel összevetve. A jólétet mutató (Wellbeing index) a vizsgálatban résztvevők felénél jelzi azt, hogy jól érzik magukat a bőrükben, boldogulnak a mindennapokban, az iskolában és az életben.

Az eredmények reményeink szerint segítik a Dobbantó Program további fejlesztését, segítséget nyújtanak az intézményeknek abban, hogy az eredmények ismeretében a program elemei beépüljenek az intézmény mindennapi gyakorlatába, pedagógiai kultúrájába. Reményeink szerint a módszertani útmutató segíti majd a tanulói nyomon-követés hatékonyságát a jövőben.

Köszönetet szeretnénk mondani az együttműködésért, munkánk támogatásáért a team vezetőknek, az intézmények igazgatóinak, pedagógusainak és a tanulóknak.